

Bekpààtibè tõmmú pátiri dèrì Di mpátiri tɔ tìi náàntì

Bekpààtibè tõmmú pátiri dèrì toté yewétiyè yèdèè ndi. Sodomɔ́ kó tikpàti, nè o kó kuwuɔ nkɔbe bèè sɔɔtè ke di tikpàti, kémbaké Sudaa kó dikpàatiyuu ke yàa tuðkenè Nebukannesaa bè domè kèpante Sedisademma ké bè p̄m̄m̄ kékònnè Babidɔnni. De kó dipátiri dii múnke ti náa nyIsidayeeribe kó yekpàatiyɔ totémè yedèè: Isidayeeri kperi nè Sudaa kperi.

Di mpátiri náàntì duó ke dõmmè

1. Sodomɔ́ kó tikpàti nè bè nàkémè ke wènkùnnè bè maámè Kuyie nc̄f̄ètè nè bè tè kpetémè 1-9
2. Sudaa kó dipàatiyuu kó tináàntì Odoboammu do túmè okpàati kèntɔ kètuɔkenè Nebukannesaa p̄ntemè Sedisademma ke bè p̄m̄m̄ kékònnè 10-36

ISIDAYEERIBE KPÀÀTÌ SADOMɔ́ KÓ TINÁÀNTÌ

¹ Kè Dafiti bire Sodomɔ́ kpàti nfííkú kè ti Yiè nkuyie nní nhò bonè kéfei nhò yètirii.

Sodomɔ́ m̄ɔ́mè Kuyie mmec̄i

(Wénté 1 Bekpààtibè pátiri 3:4-15)

² Kè Sodomɔ́ tíi nyIsidayeeribe bemau behāp̄ònkótibè bèè baké behāp̄òmbè sikɔupí nè sikɔu nè bebeémbè nè Isidayeeribe kó bekótibè, bèè baké be c̄f̄i. ³ Kè Sodomɔ́ bè neinè bemau kè bèè kɔte ditònni dii bo Kabaɔ̄ di borè, ke yé Kuyie ntaummè

tou ti Yiè nKuyie nkóo tõnti Mõyiisi do dðð dì dikpàà mièke dì do ke mbomè.

⁴ Kuyie ntaummè tãu me ndo í dè bo, Dafiti do dì tũótému Kidiya-Yeadimmu kékõnnè Sedisademmu ké dì tanné ò do dðð kũũ dieku metaummè tãu kpéí.

⁵ Disãwũð kó diwũõtõnni Udi birẽ Besadedi Uuri yaãbirẽ do dðð dì do ke mbo ti Yiè nKuyie ncĩètè ìkè.

Sadomãw nè Isididayeribe bè do kãrì dii borè ke bekũ ti Yiè nKuyie mbe kpèti. ⁶ Sadomãw do ke nkãte kèfié iwũð ti Yiè nKuyie ntekãupíitè (1000) disãwũð kó diwũõtõnni ìnkè kètũã Kuyie ncĩètè ìkè ku taummè tou borè. ⁷ De kó keyènkè nke Kuyie nkãtenímè kénáké Sadomãw ke dð: Mãw a dó kè n da pã dè.

⁸ Kè Sadomãw tẽnné Kuyie nke dð: Fðð dðð n cice Dafiti mesàà, ke duó nkè n sãotè o kpàti, ⁹ ti Yiè nKuyie nha nàké tì n cice Dafiti tiì dðð ke yé a m baámmè kubotí diekũ kũũ sũ ke mãnnè mubirímũ. ¹⁰ Á n duó mmeyèmmè nè mecii, kè dèe yie nkè n niitè de kó kubotí diekũ. We mbo na kémbaké a nitibè kubotí diekũ kuu.

¹¹ Kè Kuyie ntẽnné Sadomãw ke dð: A í me nni mmãwmmè tikpàti yoo a bo mmãkemè a kperẽ, yoo kuyètifeitoo, yoo a nímbè bo kúmè, a me nyí m mãw a bo nfõùmè kémõnte, ke né mãw meyèmmè mme nè mecii ke bo na kémbaké kubotí n da baá nkũ. Tiì mè mbomè a yèmmè mièke, ¹² n da duómmu meyèmmè nè mecii nke yóó da yíé tikpàti nè a bo mmãkemè a kperẽ, nè kuyètifeitoo. Bekpààtibè bèè da niitè nè ke di tikpàti òmũ ì pètè de botí. Bèè me nkpaaní ke bo di tikpàti òmũ ì yóó dè mððte ké da tuãke.

13 Kè Sodomṵ ité Kabaṵṵ metaummè tou borè nè ditànni borè kékonní Sedisademmu kémbaké Isidayεeribe.

Sodomṵ wērímú nè o kpàtì

(Wénté 1 Bekpààtìbè 10:26-29 nè 2 Bekpààtìbè tõmmú 9:25-28)

14 Mèmmè ò tìmmè okpàrìnaasẽĩ nè sikipàrìsẽĩ. Ò do mṵke sikipàrìnaasẽĩ tekoupíítè nè sikousinàà ndi (1400) sikipàrìsẽĩ nè si dèèbè tekoupííítè nè sikoupísidé (12000) ké dè duó nyehāpònkare kó yehékè kè sitesì nkpaá o borè Sedisademmu.

15 Weè do te kè timáti péítì nè mesṵ nkè dèè buoté Sedisademmu kèmmànnè yetàrè, kè detekperè nsū ke mánne detie mbè tu dè sikómò, kè dè yìè dàmmèrì Meditedandee pèémmè. 16 Sodomṵ kó bepótambè do kàrì Esibiti nwe nè Sidisii ke donní o kó sisẽĩ. 17 Bè do fiiti de kó sikipàrìnaasẽĩ tèmáà medítìbii nsikousikuò ndi (600), tesāntè tèmáà medítìbii ntekòutè nè sipísìnùmmù (150). Bepótambè bèè do sì tṵu ke múnke fiitinè Itiibe kpààtìbè nè Sidii kṵbe.

Sodomṵ bàátímè ke bo maá Kuyie ncĩètè

(Wénté 1 Bekpààtìbè 5:15-32 nè 7:13-14)

18 Kè Sodomṵ duó nkè bè bo maá ti Yìè nKuyie nteĩètè nè tekpààtìcĩètè ò yóo nhā tè.

2

1 Kè Sodomṵ kaa mbenìtìbè sikipíísìyiekè (70000), kè bè bo ntṵu tinentì, kékaa mbèè yó ncéú yetàrè yetàrè ìnkè, kè bè mbo benìtìbè sikipíísìni (80000), kékaa mbèè yó mbè bàà kè bè mbo sikipíísìtāātì nè sikousikuò (3600).

² Kè Sadoməw tš nkè bèe náké Tiiri kó kpààti Udammú kè dò: A do naatinèmu n cice Dafiti ké nhò duònní detekperè kó ideí kòò bo maá tecĭtètè ò yó nhā tè. ³ Nte mí nke maà ti Yiè nKuyie ntecĭtètè, Kuyie n tũ nkù. Tecĭtètè kù te tè. Bè yó nkù tùò ndè tihúúnti nè bè ní yóó néé ndè pĕĕbè bè kù pāā mbè sáā, kentuò nyiwũs bè kù feu ì, dikũnweńni nè kuyuoku nè sionpùsi siməu nè betāpambè nè ti Yiè nKuyie nkó yebaa, Isidayεeribe do dò nkéndərimè sáā. ⁴ N yóó maá tecĕdietè nte, ke yĕ Kuyie nti tũ nkù kuù deumè ke pĕĕtè yebəkè. ⁵ We mbo na kémaá Kuyie ntecĭtètè? Keĩnkè kenke de, kè í na ke kù tə. Yé n tú wè ke bo na ké kù maá tecĭtètè? N cĕnke dó kéānnè bè yó nkù tùò ndè nde tihúúnti fšti. ⁶ Á n duó nhoniti wèè yĕ mesəw nnè timátì pĕítì nè disəwũð nè timátì de kó mutōmmú, ke yĕnè mupàakonwũsmù nè mùù dò mmeyĩ nnè mùù dò mmebèrimè de kó mutōmmú, ke nə mmuyántimù kòò pĭnnè mutōmmú n cice Dafiti n duó mbèè yántibè, kè bè bo nni mbonè Sudaa tenkè nè Sedisadəmmu. ⁷ Á n duó nditāri Dimaa kó detekperè nè detere bè tu dè sipèrésì nè bè tu dè sàntádì, n yĕmu a kó betōmbè nəmmè ke kšũ Dimaa kó detie, m bo bè neínnè n kó betōmbè. ⁸ Kè bè n kšũní ideí mediè ke yĕ n yóó maámè tecĕdietè nte tecĕsàatè. ⁹ N yóó duómmu mudii bèè yó nkšũ ideí, m bo bè duó ntidiiti bè tu ti bèdèè tónni sikəupísikuò (6000), nè tidiiti teti bè tu ti ódisi tónni sikəupísikuò (6000), nè menà ndítiribè sikəupíkəusini (800000), nè mekùò ndítirì nsikəupíkəusini (800000).

¹⁰ Kè Tiiri kó kpààti Udammú wāri dipátiri

kòò tēhné ke dò: Ti Yiè nKuyie ndó mèè kpéí nku nìtibè deè te kè kù da dòò be kóo kpààti. ¹¹ Kòo yíe kébéi nke dò: Ti Yiè nKuyie nyètìrì ndeu kunku Isidayeεriβε tū nkù kuù dòò keĩnkè nè ketenkè kunku kùù duó nhokpààti Dafiti δεβιρε Sadoμω, dèè mòke meγèmmè, ke yé de yèmmè ke cii ke yóo maá ti Yiè nKuyie nτεcĩètè nè τεkpààticĩètè de yó nhā tè. ¹² N yóo da duónkomu onìti wèè yé o tōmmú ke cii kòo yètìrì tu Udammu-Abi. ¹³ Kòo yō tú Danni botí kou, kòo cice tú Tiiri èi kou. Kòò nò mμεσω nnè timáti péiti nè disωwũð nè timáti nè yetárè nè ideí de kó mutōmmú, ke nò nke duòkù mupàakonwũòmù nè mùù dò mμεβèrìmè nè tiyààti kpeti kó mupàakómmú nè mùù dò mμεγĩ nke nò mmuyántimù bá kè bè yē nwèe dòò kùù nenkù wèe kù dòò. Ò bo pĩnnè a kó betōmbè bèè nò mbe tōmmú nè a cice okpààti Dafiti kβε. ¹⁴ Fó n yiè nkàa bo duōnní a tōmbè tidiiti bè tu tì bèdèè nè ódìsì nè mekùð nnè menàà a béi ndèè kpéí, ¹⁵ ti yóo dekemu ditāri Dimaa ké da kōũní detie nha dó dèè kó dimàà ké dè bouú ké dè tanné dàmeèrì kè dèe tuòke Safaa èi, kàa dè tùóté kékōnnè Sedisadεmmu.

¹⁶ Kè Sadoμω kaa mβεpòðbè bèè bo Isidayeεriβε èi o cice Dafiti do kàa mbè, kè bè mbo benìtibè τεkoupíkòùtè nè sikoupípìsìnùmmù nè sikoupìsitāāti nè sikousikuò (153600). ¹⁷ Kòo deite benìtibè sikoupípìsiyiekè (70000) kè bè bo ntou tinenti, sikoupípìsini (80000) bèè bo ncéú yetárè yetārè ĩnkè, betòbè sikoupìsitāāti nè sikousikuò (3600) bèè bo mbaa betōmbè.

Sadomᵋᵋ maámè Kuyie ncīḗtè
(Wénté 1 Bekpààtibè 6:1-38)

¹ Kè Sadomᵋᵋ keté ti Yiè nKuyie ncīḗtè kó mumarimù Sedisadεmmu Mᵋdiyaa tāri ĩnkè. Ti Yiè nKuyie ndo benke dè kumáà o cíε Dafiti Sebusiibe botí kou Odinanni yíε miεε kòo dè tũntε. ² O kpàti benni naanni miεε kóo tāàdérì miεε do nke ò ketémè Kuyie ncīḗtè mumarimù.

³ Nte Sadomᵋᵋ do maá Kuyie ncīḗtè kè tè ndòmmè: Ò do benné tε bè do beúmè mme de mᵋnni kè meokùmè mbo métìrì sipísitàāti kè mepḗkùmè mbo métìrì tepíítè. ⁴ Kòo maá kukpánkpánkù kè ku okùmè mmànnè tεcīḗtè dietè kōme métìrì tepíítè, mecómmè métìrì sipísikuò kédari ku miεε mesᵋᵋ nsààmè. ⁵ Kòo dari kudieku diekù detekperè kó tidabεeti, kòo tì dàri mesᵋᵋ nsààmè, ké tì kerí kè dè ndò ntipuonti nè mεfĩmme. ⁶ Kòo kù dàri yεtásàayè, kè tε sᵋᵋ nní ntú Padifaimmu kó ketenkè kó mesᵋᵋ. ⁷ Kòo dari mesᵋᵋ nyesāñkè nè yebòrè nè yεcàkè, kékerí beĩnkèmbàrìbè kó tifènti de kó imari ĩnkè.

⁸ Kòo maá ikuó nenti dieku kè ku okùmè mmànnè tεcīḗtè kó mepḗkùmè métìrì tepíítè, kè ku pḗkùmè mbo métìrì tepíítè. Kòo kù dàri mesᵋᵋ nsààmè kè me cḗḗkù mbo tónni sipísidé. ⁹ Kè sikāũ kó mesᵋᵋ ncḗḗkù mbo cidóò dikée. Kòo dari mesᵋᵋ nkudànkù kó tidieti.

¹⁰ Kòo dᵋᵋ beĩnkèmbàrìbè kó tifènti tidéti ké tì dàri mesᵋᵋ nké tì cònné ikuó dieku, ikuó nenti kó kufáá.

¹¹ Kè de kó beĩnkèmbàrìbè bedé kó ifiḗti kó meokùmè mbo métìrì tepíítè, kè oketiwè kó kufiḗti kumáà kó meokùmè mbo métìrì mèdémè nè dikée ke káá kumarí, kè kutekù kó meokùmè mbo métìrì mèdémè nè dikée ke káá nhodérì kᵋku. ¹² Kè odérì kᵋku

ketikù kó meokùmè me mma ke káá nhoketiwe kòku, kè kudérìkù me mma ke káá kumarí. ¹³ Kè de kó beĩnkèmbàribè bedé ncómmú ke pĩnte be fètì kè ti okùmè bo métìrì tepíítè kè bè wetí Kuyie ncĩètè miεke. ¹⁴ Kòo dɔ̀dɔ̀ kuyà̀àkù kùù bo kpetínné dibòrì nè mupà̀àkonkperímù mùù dò mmεbèrìmè nè muwũ̀õmmù nè mùù dò mmeyĩ, ke kpε nkè dè dò mbeĩnkèmbàribè.

*Sadomɔ̀ d̀d̀m̀è disɔ̀wũ̀d̀ kó yesã̀nkè nè diwũ̀õt̀nni
(Wénté 1 Bekpà̀àtibè 7:15-22)*

¹⁵ Kè disɔ̀wũ̀d̀ kó yesã̀nkè ncómmú Kuyie ncĩètè ìkè kè ye okùmè r̀bo métìrì tepíítè nè m̀ǹùmmù kédɔ̀dɔ̀ yeteitiyè de kó yesã̀nkè ìnkè, kè ye okùmè r̀bo métìrì m̀d̀émè nè dikéè. ¹⁶ Kòo dɔ̀dɔ̀ kè dè ndò mmεfĩmmε kéfii nde kó yeteitiyè yómmè, kédɔ̀dɔ̀ kè dè ndò nyetebe bè tu yè kèd̀enátì, kè yè mbo tekòutè (100) kè bèe yè càtínné mεfĩmmε yeteitiyè yómmè. ¹⁷ Kòo deè kécónné Kuyie ncĩètè ìkè yesã̀nkè, dii nkubakù yóù, diterì kucà̀nku, káyú kuyóù kperi ke d̀: Yakinni (dèè tu Kuyie nfií) ke yú kucà̀nku kperi ke d̀: Boasi (dèè tu Kuyie ntú muwẽrímú yiè).

4

¹ Kòo maá disɔ̀wũ̀d̀ kó diwũ̀õt̀nni kè di okùmè r̀bo métìrì tepíítè, mep̀ekùmè métìrì tepíítè mεcómmè métìrì m̀ǹùmmù.

*Sadomɔ̀ d̀d̀m̀è disɔ̀wũ̀d̀ kó kunankú nè yenaabo
(Wénté 1 Bekpà̀àtibè 7:23-26)*

² Kòo deè kédɔ̀dɔ̀ disɔ̀wũ̀d̀ kó kunankú kè ku p̀ekùmè r̀bo métìrì m̀ǹùmmù, kè ku cómmè r̀bo métìrì m̀d̀émè nè dikéè, kàa kù benné ke fité dè r̀bo métìrì tepíítè nè m̀ǹùmmù. ³ Kòo dɔ̀dɔ̀ disɔ̀wũ̀d̀ kè

dè ndò nyinààkke kèwënnénè kunankú biè nkéuté, kè dè nwē nyicuó nyidéi, kè ì mbo kucuó nkumàà mièke inààkke sipísìnàà, kè dè ntú disəwũḽ maa. ⁴ Kè di ndòdònè inààkke tepíítè nè ìdèi kè ì ncómmú kè itāāti wetí kubakù yóu bíékè, kè itāāti wetí diyìè taà kèè bíékè, kè itāāti wetí kubakù cānku bíékè, kè itāāti wetí diyìè yìèní kèè bíékè kè ì fḽ maa de cuokè, kè kunankú cōmmú i ĩnkè. ⁵ Kè ku kònti kó mecḗḗ mmànnè tenòutè kó mepḗkùmè, ke yaa nke dò mmutepóó nkè bèè anté ku biè nfesəəbòòfè kpɛye kōme, kaa kù benné menie mmè mbo dítiribè tekəupíkòutè nè sikəúpíísidé (120000).

⁶ Kòo dḗò disəwũḽ kó yenaabə tepíítè, kéĭnné yènùmmù Kuyie ncĭḗtè bakù yóu, kéĭnné yènùmmù te bakù cānku, kè bè bo nwuḗ ke əunè iwũḽ bè feu ì Kuyie nke tuḗ, kè ikuó niùbè bembɛ nwuḗ disəwũḽ kó kunankú mièke.

*Bè bàtemè tinèntì tì kó dimàà tu timàti
(Wénté 1 Bekpààtibè 7:40-51)*

⁷ Kòo dḗò mesəə nkó sifitíkèkèe tepíítè, tì wàri ke yē nsì ndòmmè, ké sì ĩnné Kuyie ncĭḗtè mièke kubakù yóu sinùmmù, kucānku sinùmmù.

⁸ Kòo dḗò tábùdibè tepíítè kécónné Kuyie ncĭḗtè mièke bènùmmù kubakù yóu, bènùmmù kubakù cānku.

Kòo dḗò yesəəbə tekòutè (100) bè yóó mméínè yè meyĩ, ⁹ kédḗò ikuó niùbè kó kucuudànkù nè ku-cuudànkù dièkù kéānné yecàkè ké yè dàri disəwũḽ.

¹⁰ Bè do ĩnné kunankú dièkù Kuyie ncĭḗtè kubakù cānku diyìè yìèní kèè bíékè nke.

11 Kè Udammuu yíe kédàà yenaabò bè yó nhuti dè mutápeí nnè tikāpentì nè yebò yèè yó mméínè meýĩ. Memmè ò dèèmè mutõmmú okpààti Sodomò do yè nwèè dòò mù Kuyie ncīètè kpéí. 12 Kòo dàà disòwũḽ kó yesānkè yèdèè, kédàà yeteitiyè ye ìnkè, bè yóó seunnè yè mesòffimme. 13 Nè bè do dòò dè kè dè ndònnè yetebe bè tu yè kèdènáti kè yè mbo sikòusinàà (400). Kè bèè dè càtínnè mesòffimme bá dìi taitirì ìnkè icuó idéi kéfíté. 14 Kòo dàà yenaabò kéínnè tenaasāntè mieke, 15 kédàà disòwũḽ kó kunankú diekú kè kú cōnnè disòwũḽ kó inààkè tepíítè nè idéi ìnkè. 16 Kòo dàà yenaabò nè tikāpentì nè simátipeé yenìi nkpesi nè tinenti sònti okpààti Sodomò do duó nkè Udammuu-Abi ti dòònnè disòwũḽ ndi ti Yìè nKuyie ncīètè kpéí nké ti anté mesàà. 17 Suditēē kó kubiriku mieke nke bè do yìemmè disòwũḽ kè dè uté Sukòti èi nè Sededataa kperi ye cuokè. 18 Sodomò do dòò de kó tinenti kè ti nsū mediè mme bá bè í ndò nkéna kébate disòwũḽ bè ti dòònnè dì di cēékú màmè.

19 Kè Sodomò yíe kédàà Kuyie ncīètè kó tinenti timòu nè mesò nkó diwũḽtònni nè tábùdìbè bè yó nnenkú bèè ìnkè péè bè pāā nwè Kuyie. 20 Ò do dòòmu sifitíkèkèè nè si kó ifitìi bè yó ntuònnè sì ikuó nenti bo kùu dieku ìlkè, ikuó yè ndè ndòmmè nè mesò nsààmè. 21 Nè sì tòkè yèè dò mmutepóó nè sifitíbúúsí nè ihaaké, demòu ò do dè dòònnè mesò nsààmè mme. 22 Kédàà yese kédàà yebò bè yó mméínè yè meýĩ nè sibúúsí, bè yóó nwaànnè sì muháá, demòu ò do dè dòònnè mesò nsààmè mme Kuyie ncīètè kó yecàkè nè te mieke kpeye ikuó nenti

ã kùù fǎǎ nè Kuyie ncĭĕtè kó kudieku diekù kp̄eri,
 ðemou ò do dè dǎ̀nè mesɔ mme.

5

¹ Sadomɔ dèè dī̀ mǎ̀nni tì Yiè nKuyie ncĭĕtè kó mumarimù, kètóni o cice Dafiti do cǎ̀nné dè Kuyie nkp̄éi: Timátì nè mesɔ nnè tinenti tètì tibotí tibotí, kètanné Kuyie cĭĕtè kó tikpàtì dò nkémbò kùù dieku.

Bè kǎutémè Kuyie ncĭĕtè ke tanné Kuyie ntaummè tau
(Wénté 1 Bekpààtibè 8:1-13)

² Kè Sadomɔ tíí nSedisademmu Isidayeeribe kó bekótíbè nè be wuɔ nkó bekótíbè nè be naàmùntì kó bekótíbè kè bè bo kate Dafiti eì Siyǎ̀ kétúóténì Kuyie ntaummè tau. ³ Kè Isidayeeribe kó benitidaabè bemaú tíí nhokpààtì Sadomɔ borè, dibenni tǎnkù yiénwè dò nwe kè bè mǎ̀ke dibanni. ⁴ Isidayeeribe kó bekótíbè tíí ndī̀ mǎ̀nni kédeè, kè Defiibe tíúté Kuyie ntaummè tau, ⁵ kékpééte metaummè tou kó tinenti kétúóténè ikuó nenti tì̀ kó dimà̀ do ã di mieke. Ikuó niùbè nè Defiibe beè do dè tau. ⁶ Kòo kpààtì Sadomɔ nè Isidayeeribe bemaú kè bèe tíí mmetaummè tou ì̀kè kǎfíí ipe nè inà̀ake kè dè nsū bá dè í ndò nkékaa nkédeè.

⁷ Kè ikuó niùbèe tóni tì Yiè nKuyie ntaummè tau ké dì tanné Kuyie ncĭĕtè mieke ké dì Ínné ikuó nenti kó kufǎǎ m bè dǎ̀ tì̀ fènti ke dǎ̀nnenè beĩnkèmbàribè tì fiètì dǎ̀. ⁸ Kè ðe kó beĩnkèmbàribè fènti ncómú ke yuo be fiètì ke kǎnké Kuyie ntaummè tau nè di kó ipà̀tì. ⁹ De kó ipà̀tì do ðeumu kàa tatoo Kuyie ncĭĕtè kudieku diekù a nyì wùó, kàa me mbo ditowaà a bá nyì wùó. Metaummè tau kpàá dè bomu

nè yíenní. ¹⁰ Titápièti tìdé tìi do ã ti Yiè nKuyie ntaummè tau mièke kù do bè dènnè dī mōnni Es-ibiti ké bè dōdōnè metaummè Odebu tārì kéduó nti Mōyiisi.

¹¹ Kè ikuó niùbèe yènní Kuyie ncīètè ikuó nenti ã kùù fǎǎ kédòò mēwénkùmè kó ikuó bá bè í mbaàti bè tūmmè betòbè, ¹² ikuó niùbè bèè kó dimàà tu bedèmbè kè bè ndè bo bemou. Asafu nè Emanni nè Yedutunni nè be bí nè be kòbe, bè do ã tiyaàkpeti nti ke to tikāpenti nè tibómbonti nè tikùtìdùùti ke cómmú diwūǎtōnni diyìe yìenì kèè bíékè ké né yíènè ikuó niùbè tóbè bèè nò nke eu siheú kè bè mbo tekòutè nè sipísidé (120). ¹³ Bèè do eu siheú nè bèè diè nkè bè nsántí ti Yiè nKuyie nke déúkùnko ku yètìrì nè metammè mēmàà. Kè siheú tammè yìe nè tikāpenti nè debémbènnè terè. Kè bè sántí ti Yiè nKuyie ke tú: Déúkùnnenè ti Yiè nKuyie, kù nitimu, kè ku sàà mbo sǎà. Kè diwetirì píe nti Yiè nKuyie ncīètè. ¹⁴ Bá ikuó niùbè í nna ke sòtè be tōmmú ke yé diwetirì nè ti Yiè nKuyie nkó tikpeti dè píemmè ku cīètè mièke.

6

¹ Kè Sodomòò bēi nke dō:
Ti Yiè nKuyie nha tǎātému ke dō kēmmo diwetirì
mièke,
² kè mí nné da maá tekpààticīètè,
tecīètè a yó mbo tèè mièke sǎà!

Sodomòò nàké tì bè kaurì dī yìe Kuyie ncīètè
(1 Bekpààtibè 8:14-21)

³ Okpààti yī memme kēwēēte Isidayeribe tīnni còmú dè kēmmo Kuyie nkó mesàà nyIsidayeribe bemou kpéi, ⁴ kébéi nke dō: Ti Yiè nKuyie nyètìrì

ndeu kunku tínti Isidayeeribe ti tũ nkù. Kuù dðò nè ku wērímú kù do nàké ti n cice Dafiti ke dò: ⁵ Nè n dènnenì dùi yìè n nìtibè Isidayeeribe Esibiti n yí tããté Isidayeeribe wuə mmièke diheì marì ke yē mbè m maá tecīètè, m me nyí tããté onitì m̀ou ke yē nwè mbaké n nìtibè Isidayeeribe. ⁶ N né tããté Sedisademu nwe ke yē mbè m maá tecīètè. Ke da tããté f̄ nDafiti kàa bo mbaké n nìtibè Isidayeeribe. ⁷ Kè Sadomə sɔtè o náaǹti ke béi nke dò: Kè n cice Dafiti yèmmèe o p̄, kòo ndó kémaá ti Yiè nKuyie ntecīètè, kunku tínti Isidayeeribe ti tũ nkù. ⁸ Kè ti Yiè nKuyie nhò nàké ke dò: A totí iyentotí sàayì nyi a bo m maámè tecīètè, m pénsirìmu. ⁹ Dè né í tú f̄yó yóo tè nni mmaá. A bire a peité dè deè yóo m maá tecīètè. ¹⁰ Ti Yiè nKuyie ndòmu kù do béi ntì kè n sɔtè n cice Dafiti kpàti, ke kàri o kpàatikàri ke baké Isidayeeribe, ti Yiè nKuyie ndo ti nàké ke yē ndè ndòmmè, kè n kù maá tecīètè kunku ti Yiè nKuyie tínti Isidayeeribe ti tũ nkù kè ti bo nkù bàá. ¹¹ N tannému ku cīètè metaummè t̄ou titápìètì kù do dònè metaummè Isidayeeribe, kéwāri t̄i ñkè ku kuó.

*Sadomə b̄aǹtèmè Kuyie nku cīètè kpetímù kpéi
(Wéntè 1 Bekpààtibè 8:22-53)*

¹² Kòo kpàti Sadomə cómmú ti Yiè nKuyie nwũ̀st̄oǹnì ìkè nè Isidayeeribe bem̄ou ìkè kèyoute o nou ke bo bántè Kuyie. ¹³ Sadomə do maá disəwũ̀d̄ kó diwũ̀st̄oǹnì marì ndi Kuyie ncīètè d̀ankù cuokè, kè di okùmè mbo métìrì mèdémè nè dikéè mep̄kùmè mènùmmù mecómmè mètããti. Ò do dèke di ñkè kénínkú Isidayeeribe bem̄ou ìkè

kéyoute o nou kéïnkè bíékè. ¹⁴ Kε dà: Ti Yiè nKuyie tínti Isidayεεribe ti tũ nkù kè dè í tú fǒ, òmòu í bo, kéïnkè miεke yoo ketenkè ïnkè ke da dònnè fǒ nwèè pĩ mmetaummè a dònnè mè a tãmbè, ke bè dòòri mesàà, bεmbe a kó betãmbè bèè da tũ nnè be yèmmè memou. ¹⁵ A do nàké ti a kóo tãnti n cice Dafiti a ti ndòò yíe. ¹⁶ Ti Yiè nKuyie tínti Isidayεεribe ti tũ nkù a báa yè nha do nàké dii nùu a kóo tãnti n cice Dafiti kéyí, kòo bí yie nke da tũnne ò da tũ mmèè botí ke yíe nha kuó, beè yó nsaké o kpàti kémbaké a nìtibè Isidayεεribe ke pĩ nha tōmmú, o cǐètè báa paà okpààti. ¹⁷ Ti Yiè nKuyie tínti Isidayεεribe ti tũ nkù dàò a nàké dii nùu a kóo tãnti Dafiti.

¹⁸ Kuyie mmènke bo na kémbonè benìtibè ketenkè ïnkàà? Kéïnkè deυ ke í mαke kè màmmè ke í na ke bo tō Kuyie, kè decēbire m maá dè deē bo na ké kù tǎàà? ¹⁹ N Yiè nKuyie nkémmú mí nha kóo tãnti n da báámmè, keè mí nha kóo tãnti n da kuònnè ti, kénté n dabònni nè m báammii n da báa nyi. ²⁰ A nònfè báa ùnné kuyie nnè keyènkè de kó tecǐètè ïnkè, a béi nke yè nha yètiri yó mborè, kénté mí nha kóo tãnti da báa nyii báammii te miεke. ²¹ Kénté meγòmmè yedabùò n da kuònnè yè nè a nìtibè Isidayεεribe ti da báámmè de kó tecǐètè kpéí. Á mboní kéïnkè kékeè ké ti cǐé.

²² Kuyie, kè dè dò nhòmòu cààrè o kou tǎu, kè bè yí wèe parikè kòò kàtení a kó tecǐètè a wũòtònni borè, ²³ fǒ nKuyie, á mboní kéïnkè kékeè ké bè pùté, bεmbe a kó betãmbè, kéduó nkè ocaàrìwè caàrìmèe do o yuu ïnkè, kàa δεεté wèe naati o naati kpéí.

²⁴ Kè dè με ndò nha nìtibè Isidayεεribe da yeténè

kè be dootitabè bè na, kè bè banté bè yetémè ke wèèteni a bíékè ke da sãnte, ke da bàntè, ke da kuónnè a cīètè miéke, ²⁵ f́ nKuyie nha mboní keĩnkè kékeè, ké bè cīé mbe caàrimè bembè a nìtibè Isidayeeri be, kéwète ké bè tēñnéni ketenkè a do duó nkè be yembè nè bembè.

²⁶ Kè dè dò mbè da yeténè kàa kpetínnè iwetibori, kè fetaafe ténke í niu, kè bè banté be yetímè kpéi ntemè kàa bè poté, kè bè wèèteni a cīètè bíékè ke da bàntè ke déúkúnne a yètìrì, ²⁷ f́ nKuyie nhá mboní keĩnkè kékeè ké bè cīé bembè a nìtibè Isidayeeri be, ké bè benke kuce bè dò nkétúnne kù, kéduónní fetaafe a èi, dihei a duó ndi a kó benitibè, kè bè di te.

²⁸ Kè dikònni tanní dìi m̀nni dihei yoo mutenkũũ, yoo tidiiti tii me nfãũ ndepaa, yoo fetùrìfè feè me nti pĩ yoo yecádúú nyèè me ntanní yoo fecofe, kè be dootitabè beè me mbo bè pì be èi, kè meyei mmamè meè me ntanní yoo muməmmú mamù, ²⁹ kè bè da bàntè mùu báammu, kè bè da kuónnè dìi dabònni, kòo niti omáà ndi yoo a nìtibè Isidayeeri be beməu, kè meyeñcaàrimè mamè meè bè s̀ńké, yoo kuyonku makù kè bè yòuteni be nou te ncīètè bíékè ke da kuónnè, ³⁰ f́ nKuyie nhá mboní keĩnkè a cīètè miéke kékeè ké bè cīé, kédòò bá wè ò d̀òrimè dòmmè, ke yé f́ nyémèmu be yèmmè dòmmè. F́ò m̀áà yé benitibè yèmmè dòmmè. ³¹ Kè dèe yie nkè Isidayeeri be nda dé kéntũ nha kó kuce be f̀m̀mu muməu bè yó mbomè ketenkè a duó nkè ti yembè.

³² Kè dè dò nhopòò m̀u wèè í tú Isidayeeri kòò kèè a yètìrì deumè, kàa kpeñni ke pĩ mmutõmmú

nè muwērímú, ke ìtení dedétirè ke kòtení a cīètè ke da bàntè, ³³ f̄s̄ nKuyie nhá boní keĩnkè kékeè kédòò de kóo p̄dò yē mmù. Men̄me kutenkù kòbe bo da bantémè ké nda dé a nìtibè Isidayeeriibe da dé mèè botí, bè bo banté ke dò ntecīètè n da maá tè tu a kpete nte.

³⁴ Kàa nìtibè kòri mudoò ke bo dokénè be dootitòbè, a bè t̄o nkèè bíékè, kè bè wḕetení a bíékè a t̄aātè diì eì kè n di n da maá teciētè, ke da bàntè, ³⁵ Kuyie, á m boní keĩnkè kékeè be báammìi nè bè da kuònnè yèè dabùò nkédòò bè yē mmù.

³⁶ Kàa nìtibè Isidayeeriibe beè me nda cààrè ke yē òmòu í bomè wèè bo yí ò báá caàrè. Kàa mieke bè peike kàa duó nkè bè dootitòbè bè na ke bè p̄rímú ke kònnè dihei dētiri yoo di tóónni. ³⁷ Kè bè kè bo de kó dihei bè tu di tidaatì ke totí be yèmmè ke banté be caàrìmè, ke da kuònnè ke yí: Ti tú beyeibe mbe, ti í tū ntimóm̄m̄onti, ti càkemu. ³⁸ Kè bè wḕetení a borè nè be yèmmè memòu, ke da duó mbemáà de kó dihei bè bè p̄rím̄mu ke kònnè diì mieke ke dòò tidaatì. Kè bè wḕetení be kó dihei bíékè ke da bàntè, dihei a duó ndi be yembè, dihei a t̄aātè di kè n da maá teciētè di mieke. ³⁹ Kuyie, á mboní keĩnkè kékeè be báammìi nè be dabùò nké bè deeté ké bè cī́ mbe caàrìmè bembè a nìtibè bèè da cààrè.

⁴⁰ Kuyie n tū nkù a nònfè báá ũnné ti ìnkè, kénté, kékeè n da kuònnè tì diè.

⁴¹ Ti Yìè nKuyie nkòtení a cīètè nè a taummè t̄ou a kpeti borè,

kéduó nyikuó nìùbè muwērímú bè bo nti náánnè mù a kó medeetímè kpeti, kè diwèi mbo bèè tu a kòbe kè bè nyānku.

42 Ti Yiè nKuyie mbáá bəntóo okpààti a cǎhéné wè, dentení mesàà nha dǎdǎ mè a kóo tǎnti me kpéí.

7

*Bè do fié ì wũṣ Kuyie nku cǐètè kpetímù yìe
(Wénté 1 Bekpààtibè 8:62-66)*

¹ Sodomṣo bǎntè dǐi mǎnni Kuyie nkédeè, kè muhǎǎ ncúténí kǎĩnkè kécúúté iwũṣ bè kù fié ì, ke bo tuṣ nnè metaummè kpɛyi. Kè ti Yiè nKuyie nkó tikpeti píe nku cǐètè. ² Bá ikuó niùbè í nna ke bo ta ti Yiè nKuyie ncǐètè, ke yé ti Yiè nKuyie nkó tikpeti do píemmè te miεke. ³ Mɛmɛ Isidayεεribe bɛmɔu yàmè muhǎǎ ncúténímè kè ti Yiè nkó tikpeti pǐnti ti Yiè nKuyie ncǐètè ìnkè kè bèε kǎnkε bè ce dè ke dǎri titǎpíètì, késĩnnó kè be ìkèε kǎáké ketenkè, kè bèε sǎntε ti Yiè nKuyie nku sàà nkɛí, ke yé kù bè dómèmu nsǎǎ.

⁴ Okpààti Sodomṣo nè Isidayεεribe bɛmɔu kè bèε fié iwũṣ ti Yiè nKuyie, ⁵ kǎfié inàake sikɔupíísìdè nè sikɔupíísìdè (22000) nè ipe tekɔupíkǎutè nè sikɔupíísìdè (120000). Mɛmɛ okpààti Sodomṣo nè Isidayεεribe bɛmɔu bè kpetémè Kuyie ncǐètè. ⁶ Kè ikuó niùbèε kari be tǎmmú be tǎmmú, kè Defiibe mbie ndɛbéménnè ti Yiè nKuyie kpéí okpààti Dafiti do dǎdǎ dè kè bè bo ndéúkunkonè ti Yiè nKuyie nke yé ku sàà nyí mǎkemè kumǎnku. Kè bè ndiè nDafiti do bè keuté fèè yènfè, kè ikuó niùbè còmú be ìkè ke eu sihéú. Kè Isidayεεribe bɛmɔu íté kécómmú. ⁷ Kè Sodomṣo duó nkè bèε cǎnné ti Yiè nKuyie ncǐètè kó kucuùdǎnkù kǎfié iwũṣ kǎtuṣ, kǎtuṣnnè iwũṣ bè fié ì metaummè kpéí nyi kó mǎkùd. Ke yé disṣowũṣ

kó diwũṣtònni okpààti Sadowo do dṑò di do í sànnèmè bè bo tuōmmè iwũṣ bè fié ì Kuyie nnè bè bo tuōmmè tidiiti kó yepārè nè iwũṣ kó mēkùṑ.

⁸ Sadowo nè Isidayeeribe bemou kè bèe baá nKuyie ncīṣètè kpetimù kó dibanni ke dṑ yewe yeyiekè, kētúóté Debo-Amati kénto kētuōkenè Esibiti kó kukó mpéemmè kṑbe kè bèe kṑtení bemou kè bè ntíkú ditīnni dieri. ⁹ Diyiè nínni yiè, kè bèe tíí nkékouté diwũṣtònni, ke yé bè do baámmè diwũṣtònni kó dibanni kémmōke yewe yeyiekè ndi. Kè bèe sṑoté kémbaà nke dṑ yewe yeyiekè. ¹⁰ Otānkù yiénwè kó diyiè sipísidé nè ditāánni yiè, kè Sadowo duó nkè Isidayeeribe kò mbe cie nè diwèi kè bè yèmmè nnaatinè mesàà nti Yiè nKuyie ndṑṑ mè Dafiti nè Sadowo nè bembē ku nìtibè Isidayeeribe.

Ti Yiè nKuyie mbenke dè Sadowo

(Wénté 1 Bekpààtibè 9:1-9 nè 2 Bekpààtibè tōmmú 1:7-12)

¹¹ Sadowo dèèmè ti Yiè nKuyie ncīṣètè nè tekpààticīṣètè ké sì dṑṑ o yèmmè do dṑ wèe sì dṑṑmè. ¹² Kè ti Yiè nKuyie nkṑtení o borè keyènkè kóṑ nàké ke dṑ: N kèèmu a báammì. Ke tāāté de kó tecīṣètè kè di bo ndè nni nfeu iwũṣ. ¹³ Kè dè dṑ ndiyiè mari bo kè n kpetínné iwetibori kè fetāafè ténke í niu, yoo n duó nkè fēcofe fēè tanní dihèi ke di càke, yoo m bānté n nìtibè mutenkũũ, ¹⁴ kè bembē kubotí n dṑṑ kù, bembē n nìtibè kè bè m bṑúté, ke n wammú ke m bānté, ke bütínné ice yeyi yiè tū nyi. Nní mboní kēīnkè kékeè be báammì, ké bè cīṣ mbe yei, kētūnte dèè càke be èi mieke, ¹⁵ kētúóté yíe nnè yewe yèè kpaaní n wúómmu ke kémmú bè yó m bāntè ìì

báammì de kó tɛɕĩtètè miɛke. ¹⁶ N tãátému de kó tɛɕĩtètè ke tɛ cǎnné kè n yètìrì bo nyu tɛ miɛke sǎã. N nònfè nè n yèmmè dè yóo mbomu tɛ ìnkè yewe yemau. ¹⁷ F́s nSadamɔ nkàa n tũ, a cice Dafiti do n tũ mmèè botí ke dɔ̀ri n yě nha ndɔ̀ri dèè kó dimàà ke pĩ n kuó nè n tié. ¹⁸ N yóo fíímmu a kpààtikàrì n do dɔ̀unnè a cice Dafiti dinùù ké nyɛ ndè yóo ndòmmè, ke b́i ke d̀: O cĩtètè í yóo paà okpààtì wèè bo mbaké Isidayɛeribe. ¹⁹ Kè di mɛ nni nyete ke bùtínné n kuó nè n tié n di duó ndè ke tũnne yebókè ke kǎnkù ye ìkè. ²⁰ De m̀nnì m bo di deite díndi Isidayɛeribe ketenkè n di duó nkè ìnkè, kédootóo tɛɕĩtètè n tãátè tɛ kè di bo ndè yu n yètìrì. M bo di wámp̀unne kè bè n di daú ibotí imau miɛke. ²¹ De m̀nnì bèè bo m p̀nkù de kó tɛɕĩtètè borè dè bo bè di. Kè bè mbékú mùù tɛ kè ti Yìè nKuyie ndòò miɛ nde kó diheì nè de kó tɛɕĩtètè tètè kó diyètìrì do feí. ²² Kè bèè bè t̀nné ke d̀, bè bùtínné be Yìè nKuyie nku bè yembè do tũ nkù kuù bè d̀nnenì Esibiti. Bè taunnè m̀èè kpéí nke yebókè, ke kǎnkù ye ìkè ke pĩ n ye tõmmú, dèè tɛ kè Kuyie mbè b̀nté de kó meyi mmemau.

8

Sadamɔ tũntemè o kpààtìyuu (1 Bekpààtibè 9:10-28)

¹ Yebie nsipísìdè miɛke nke Sadamɔ maámè ti Yìè nKuyie ncĩtètè nè o mómmuɔ nho kpɛtɛ. ² Kòo ẁtɛ kémaánè Udammu do ò pā yèè ekè kédúú nkè Isidayɛeribe nyè bo.

³ Kè Sadamɔ kɔtɛ kédò Amati èi dìì bo Tisoba èi bíékè di k̀be ké dì fiètɛ, ⁴ kémaá Tadimɔ èi kó dikpàà miɛke nè Amati tenkè kó yehékè yemau. Ò do

yè maá yè ke bo ãnné tidiiti nti. ⁵ Kòo maá Bèti-Onòò èi ditennì ìnkè nè Bèti-Onòò de fũ ò bíékè ké yè fii nyiduotí, kékpetínné yecàkè kéréáá nyimátideí. ⁶ Kòo maánè Badatí èi nè yehékè yemòu kéánné tidiiti ye miéke nè sikipàrinaasẽĩ nè sisẽĩ dè do bo yèè miéke kémaá nè ò dó dèè kó dimàà Sedisademmu nè ditàri Dimaa nè o tenké kemòu ò cénke baké kèè kó dimàà.

⁷ Benìtibè mabè bèè do kpáá be tenké miéke bèè í tú Isidayeeribe: Itiibe nè Amàriibe nè Pedisiibe nè Efiiibe nè Sebusiibe. ⁸ De kó ibotí kó ibí ìi do kpáá be cuokè, ke yé Isidayeeribe do í bè kùòmè. Sadomòò do bè pĩnné muhèikèntõmmú mmu. Kè bè kpáá mù pĩ nnè yíenní. ⁹ Kè Sadomòò soó nyIsidayeeribe ke í mbè pĩnné mudaatõmmú, ké bè ndòò behããpòmbè, kè bèè ntú behããpòmbè iwẽĩ yembè, kémbaké behããpòmbè bèè tãu tikpàrinenti, kémbaké bèè ããpòmbè dèkù sikipàrinaasẽĩ. ¹⁰ Okpààti Sadomòò do be ntããté kè bè mbaké o nìtibè, bè do bo sikòusidè nè sipísìnùmmù ndi (250).

¹¹ Kè Sadomòò duó nkòo pokù Esibiti kóo kpààti kóo sapàà nyíténí Dafiti èi kékote kéta tekpààticìètè okpààti maá tè o kpéí. Okpààti do béimmu ke dò o pokù í dò nkémbo Isidayeeribe kóo kpààti Dafiti kpààticìètè. Ke yé bè do de ntannémè ti Yìè nKuyie ntaummè tãu. Nè de kpéí nkè tè cãã.

¹² Kè Sadomòò fié iwũõ ti Yìè nKuyie nkétuo ndiwũõtònni ò do kù dòò dì, kunku Kuyie ku cìètè kpánkpánkù ììkè. ¹³ Ò do tũnne Mòyiisi do yè mbè nfeu mèè botí nku ti Yìè nKuyie nyiwũõ ke tuò mbá dii yìè, nè sionpùsi kpèyi nnè betããpòmbè kó yebaa nkèyi nnè Kuyie kó yebaa ndièyè bè do baà

nyè bá dìi benni, kuce mètàãti pèèbè bèè í kòarènè mutie mùù muuti de kó dibanni nè diyentébbanni nè titouti kperi. ¹⁴ Kè Sadoməo tũnne o cice Dafiti do yē nwèe dɔ̀d̀mè, kékannε ikuó nìùbè be kó mutõmmú, kédúó nDefiibe be kõmu, kè bè bo ndiè ke sãntí ti Yiè nKuyie ke teénnè ikuó nìùbè be tõmmú bè dò nkémpĩ mmù bá dìi yìè. Kòo toti yebòrè kó bebàribè be bòrè be bòrè, be tĩrè dò ndòmmè, Kuyie nkóo niti Dafiti do ò nàké kényē ndè ndòmmè. ¹⁵ Kòo ntũ nhokpààti Dafiti dúó ndiì nùù ikuó nìùbè nè Defiibe kpéí mbè dò nkémpĩ mmù tõmmú Kuyie ncĩètè kpàti bo tìi dieti miεke.

¹⁶ Mὲm̀mε Sadoməo tõmmú muməu d̀d̀mè séi, kétúóté ò pũúté dìi yìè ti Yiè nKuyie ncĩètè, kèntə kétuəkεnè ò tè dèèmə. Mὲm̀mε kè ti Yiè nKuyie ncĩètè dèèmə páíí.

¹⁷ Kè Sadoməo kəte Esiyonni Kebεε nè Edati bíékè dà̀m̀è̀rì pèém̀m̀è Edəmmu tenkè miεke. ¹⁸ Kè Udammuu duónko bàtò̀b̀è nè o kó betõmbè bèè yē dà̀m̀è̀rì mesàà, kè bèε neinè Sadoməo kó betõmbè kè bèε kəte Ofii èi kətə mesəo ntónnibè tepíítè nè bètããti, kékəte ké dè dúó nhokpààti Sadoməo.

9

Onitipokpààti Sebaa èi kou kàtemè ke d̀u nSadoməo

(Wénté 1 Bekpààtibè 10:1-13)

¹ Kè Sabaa èi kóo nitipokpààtii keè Sadoməo yètìrì deumè kéndó kòò yàáké nè yenáànhãntíyè, kékəte Sedisadεmmu kénneínè o kó betõmbè péu nè yòyóbè kè bè ntə metenie nfõ̀mε nè mesəo mpéu nè

yetásààyè yèè donku kpeñni. Kè bèe tuakoo Sodomɔ borè, kòo ò nàké o yèmmè tɔ tii kó dimàà. ² Kè Sodomɔ ò tɛ́nè ò ò biéké tii kó dimàà timɔu, ò í n yĩ́kè timatì ò bo ò tɛ́nèmmè. ³ Kè Sebaa èi kóo nitipokpààtìi yà Sodomɔ ciimè nè ò maá tèè kpààtìcĩ̀tè, ⁴ káyànè tidiitì ò yo ntì nè o kó betũmbè taà sii cɛ́i nè bèè ò duò mmenaà mbè pĩ mmèè boti mutõmmú nè bè ã tii yààtì, káyànè bè feu ìi wũs ti Yiè nKuyie ncĩ̀tè mièkè kè dèè ò di mmediè nké ò kpeí. ⁵ Kòo nàké Sodomɔ ke dò: N do bo nh èi ke yo bè nàámmè a kpéi nnè a ciimè, kè n tũ̀kení ke mènke ś ndè me ndò. ⁶ M mu ndo í yie, m me n tũ̀kenímè ke yà dè nè n nònfè. N yàmu ke ś mbè do n nàké tí í tũ̀ke n yà dè kó dikéè, n yà kàa cii mpɛ̀tèmu bè n nàké tì. ⁷ Dè ñnaati a kó benitìbè! Dè ñnaati a tõmbè, bembè bèè da bonè sã̀ ke kèmmú a cii nkó tináàntì. ⁸ Ti Yiè nKuyie nha tũ nkù yètiri ndeu, kunku kùù da dó ke da kànnè dikpààtikàrì kàa bo ntú okpààtì, kunku ti Yiè nKuyie, kù dó mèè kpéi nke Isidayeribe, ke dó bè mbo sã̀, dèè te kè kù duó n kàa bo mbè baké ke bè bekùnè kè dè wenni.

⁹ Mèmmè kè Sabaa èi kóo nitipokpààtìi pã Sodomɔ mesɔ ntónnibè bètã̀ati nè dikéè, nè metenie nfõ̀me péu nè yetásààyè yèè donku kpeñni. Bá metenie nfõ̀me mamè ténke í buoté ke mánne onitipòkù Sebaa èi kóo kpààtì do pãmè okpààtì Sodomɔ.

¹⁰ Okpààtì Udammu kó betõmbè nè Sodomɔ kàbe bèè do kòte Ofii èi kètóní mesɔ nè detekperè kó ideí nè yetásààyè yèè donku kpeñni. ¹¹ Kòo kpààtì Sodomɔ túóté de kó ideí kédòò yedetisàkè tí Yiè

nKuyie ncīētè nè o kpete, ké i ndònnè tibómbonti nè tikùtidùùti bedèmbè kpéi. Bè í yà de kó kubotí nè bè bomè Sudaa tenkè.

¹² Kòo kpààti Sodomò pã Sebaa èi kóo niti-pokpààti ò ò mào dèè kó dimàà, kóo pã kè dèe pēēté ò ò tóni dè. Kòo wēte o èi wenwe nè o kó betōmbè.

Bè bàtemè Sodomò kpàti

(Wénté 1 Bekpààtibè 10:14-29)

¹³ Mesò mmèè do ò ntuòkùni Sodomò borè dibenni dimàà miēke, me cēékù do ò mbo tónni sipisidé ndi, ¹⁴ ké né mbúúti bepótandiebè nè besám̀póbè bè ò yietì mēè sò mbe potantì kpéi nè Adabii èi kó bekpààtibè do ò yietì wèè dàmpòò nè dihei kó kùmandáàbè do ò touni mēè sò nnè timátì pèitì.

¹⁵ Kòo kpààti Sodomò dàò mesò nkó tidəpìiti dieti sikòusidé (200) kè tì ntú mesò mmàà bè yiemme ke uté bá kùu sòdəpikù kè ku kó kucéékù mbo cidòòbè bèkuò. ¹⁶ Kòo dànnè tisədəpìiti tisám̀pótì sikòusitāati (300) mesò mmàà, bá kùu sòdəpikù kè ku kó kucéékù mbo cidóò bètāati, kédeè ké tì tanné teciētè * bè tu tē Dimaa túúkù.

¹⁷ Kòo kpààti dàò dikpààtikàri dieri nè yepápani nké di dāri mesò nsāamè. ¹⁸ Kè de kó dikpààtikàri mməke yedetisàkè yèkuò nè o naàcèi yó nna dè kè dè ntú mesò, ke məke ò ní yó nkari kòo baà nyíkù dè. Kòo dàò yecìricìrè yèdèè ké yè cònné dikàri pìiti tidé dii nkubakù yóu dìteri kùcānku. ¹⁹ Kòo dàò dēterè kè dè ndò nyecìricìrè kēmbò tepítè nè dēdérè kòo dè cònné dikpààtikàri kó yedetisàkè ìnkè, dèkuò

* **9:16** teciētè bè tu tē Dimaa túúkù: Bè do tē yu Dimaa túúkù ke yé bè do tē dànnè mè ditāri Dimaa kó detekperè kó ideí nyi péu. (1 Bekpààtibè 7:2).

kubakù yoú, dèkuò kucànkù. Bè í dòò me botí dikpààtìyuu marì mièke.

²⁰ Kòo kpààtì Sadowòó kó ibòòke imòu ntú mesòò mmáà, kè tinèntì tìl kó dimàà bo tɛcɛ̀tè bè tu tɛ Dimaa túúkù kè tì ntú mesòò nsààmè kpɛti, dèmarè do í dòònè timátì pèítì ke yé okpààtì Sadowòó kó dimònnì bè do í wúómmè ntimátì pèítì dèmarè dièrè.

²¹ Ke yé okpààtì do m̀akemè bàtòòbè kè Udammu kó betòmbè mbè k̀òrinè Tadisisi. Yebie nyètããti mièke ke ní nkũntiní koò tóní mesòò nnè timátì pèítì nè yepápanì nnè iwaá kpɛye nè tinòtì yefùrè yedièye kpɛti.

²² Kòo kpààtì Sadowòó kpenke kèpèētè kutenkù kó bekpààtibè bəmòu ké mbè cìl̀nè. ²³ Kè kutenkù kumòu kó bekpààtibè nwanti ke bo yà Sadowòó kékém̀m̀ú tináàntì Kuyie nhò duó mmɛcìi nkòo náà ntì. ²⁴ Bá d̀ì benni kè bè ò touní yepàrè: Timátì pèítì kó tinèntì nè mesòò nkɛti, nè tiyààtì nè tikpàrinèntì, nè tùdààrìbè nè sisɛ́i nè yesãmmarìnnarè.

²⁵ Sadowòó do m̀ake sisɛ́i kó yetuo sikòupísìnàà (4000) ndi sì bo ntaà dè nè sikpàrìnaasɛ́i. Besãndèèbè tekòupííítè nè sikòusidé (12000), ké bè kànnè nè be sɛ́i yehèkè yehããp̀ònkàrè, nè o borè Sedisadèmmu. ²⁶ Kè Sadowòó mbaké bekpààtibè bəmòu, kédítè kukó ndiekù Efadati kèntò kétuàkenè Fidisitè̀̀be kó dihèi, kétúóténè Esibiti kó kumànkù. ²⁷ Sadowòó weè do te kè timátì pèítì nsũ Sedisadèmmu ke dònne yetárè dòmmè o mièke nè dɛtekperè, ke pèētè dep̀ùò ndòmmè Mèditedandee kóo dààmè̀̀rì pèém̀m̀è. ²⁸ Sadowòó kó sisɛ́i bè do sì tóní Esibiti nwe nè yehèkè teyè yemòu.

Sadoməə kumè
(Wénté 1 Bekpààtìbè 11:41-43)

²⁹ Sadoməə tōmmú səmmu nè ò mù ketémè kéntə kétuəkənè kumànkú dè wàrimu Kuyie mpāānāāntì náāntò Natāā tōmmú pátíri miéke. Ké wàri Kuyie mpāānāāntì náāntò Aiyá Sidoo èi kou kperi miéke. Ké wàri Kuyie mpāānāāntì náāntò Yedo yà mēè benkùmè Nəbati biré Sedoboammu ìnkè mē wàri dìi pátíri miéke. ³⁰ Sadoməə do bo Sedisadəmmu nwe kémbaké Isidayεεribe bəməu ké dè yebie nsipísìnàà, ³¹ kékò nho yembè kũũ nkè kè bèè ò kũnné o cice Dafiti èi, kòo biré Odoboammu səoté o kpàtì.

SUDAA KPÀÀTÌBÈ KÓ TINÁĀNTÌ

10

Sisəmmu èi kəbe tìmmè ké totí dikpààtìyuu
(Wénté 1 Bekpààtìbè 12:1-15)

¹ Kè Odoboammuu kəte Sisəmmu èi Isidayεεribe do tíkú dè bəməu ké bo ò pī ntikpàtì. ² Dè do ś Nəbati biré Sedoboammu bo Esibiti nwe, ò do cokénè okpààtì Sadoməə nwe ké kè kəte, ò ké m bo kékeè bè tìmmè kékonní. ³ Kè beè tō nkè bèè ò yùní kòo nɛinè Isidayεεribe bəməu kè bèè kəte káyà Odoboammu kòd nàké ké dò: ⁴ A cice do ti pīnné mudaatōmmú mmu kè mù ti kèite, a mù nti yaate kè ti mpī nha tōmmú, ⁵ kòo bè nàké ké dò: Yεwe yētāāti kó difōnkúò di wētení ké n yà.

Kè bèè cíété. ⁶ Dè me nyī kòo kpààtì Odoboammuu tíi mbekótìbè bèè do pīnné mutōmmú o cice Sadoməə ò kraá fòu dìi mōnni ké bè beke ké dò: Di yèmmè dò n ténné ònti be nnìtìbè?

⁷ Kè bekótìbè d̀̀: Kàa bè pĩ mmesàà, ke d̀̀ori bè d̀̀ó d̀̀e ke bè nàànnè kè d̀̀e wenni bè yó mpĩmmu a tõmmú sáà.

⁸ Okpààtì Odoboammu me nyí nyie mbekótìbè ò duó nyì tié, kèbèke bedapàmbè o kó kutõnkù kàbe bèè ò bonè ke d̀̀: ⁹ Benìtìbè tu m bè yààte mudaatõmmú n cice bè pĩnné mù, kè mù bè kèite, di yèmmè dò m bè nàké ònti?

¹⁰ Kè bèè ò ténné ke d̀̀: Benìtìbè bèè tu a cice bè tou ndìi t̀̀ou cèè, ke tú a bè yààtè di cèèkù, nàké be ke d̀̀: A nómí yààrè cèènnèmu a cice ka. ¹¹ Kàa cice do bè tou dii t̀̀ou cèè a kperi bo pèèté memme, a cice do bè tiennè idá nyi, kè f́ mbo mbè tiennè yedá yèè ã timáti ye yómmè.

¹² Diyie tãànni yie Sedoboammu nè benìtìbè kè bèè wètení Odoboammu borè, ò sòò bè nàké kényè mmù. ¹³ Kè wèè sènkèrì bekótìbè ò duó nyì tié nkébaao benìtìbè nè metankperimè, ¹⁴ kètũnne o kó kutõnkù kàbe ò tié nyì tié nkébéi nke d̀̀: N cice do di tou ndit̀̀ou cèèrì, kè n kperi bo pèèté memme, n cice do di tiennè idá nyi, kè mí m bo ndi tiennè yedá yèè ã timáti ye yómmè.

Isidayeribe kpààtiyuu totémè kè Odoboammu mbaké Sudaà kàbe
(Wénté 1 Bekpààtìbè 12:16-25)

¹⁵ Memme kòo kpààtìi yete benìtìbè ò beke tì. Ti Yiè nKuyie nkuù do d̀̀ò memme, kè d̀̀e bo yie nkè kù do nàké tì d̀̀ò. Kù do tì nàké ku pããnáantì náãntò Aiya nwe Nebati birè Sedoboammu kpéí.

¹⁶ Isidayeribe ś ndìi m̀̀nni okpààtì í yie mbe kpeti kòò nàké ke d̀̀:

Ti kpɛti túnè ba Dafiti Sɛsee birɛ kó tɛɕĩtè,
ti wē mba tínti nè we?
Tínti Isidayɛɛribɛ,

tí kònnè kè Dafiti birɛ mbaké dɛ ɕĩtè.

Mɛ̀m̀m̀m̀ kè b̀ɛ̀ɛ̀ ɕíɛ́ɛ́ kékũũ. ¹⁷ Dɛ m̀ǹǹǹi kè Odoboammu mbaké Sudaa temp̃ nk̀ɔ̀bɛ máà, ¹⁸ kɛ́t̃ nhAdodammu wèè baké b̀ɛ̀ɛ̀ p̃i mmuhɛikɛ̀nt̃õmmú Isidayɛɛribɛ borɛ, kè b̀ɛ̀ɛ̀ ò bùótí yɛ́t̃árɛ̀ kékũ. Kè Odoboammu yà dè fuutɛmè kédɛkɛ o kp̀r̀r̀ǹaas̃ántè mɛc̃ãã nk̀ɛ́coké kékɔtɛ Sedisadammu. ¹⁹ Mɛ̀m̀m̀m̀ Isidayɛɛribɛ yàtɛnɛ̀m̀m̀ Dafiti ɕĩtè nè yíenní.

11

Kuyie ndo nàké tí ku p̃ã̀ñã̀ñtì ñã̀ñtò Semmayaa k̀ò̀ ò̀ tì b̀éi

¹ Kè Odoboammu tuɔkɛ Sedisadammu kɛ́tí nSudaa nè Bɛnsamɛɛ dɛ kó behã̀p̀ò̀mbè b̀ɛ̀ɛ̀ ñ ò mmudoò, kè b̀ɛ̀ mbo tɛkɔupíkò̀tè nè sikɔupípisini (180000) kè b̀ɛ̀ bo kɔtɛ kɛ́p̀ò̀ntɛ Isidayɛɛribɛ kó dikp̀à̀t̃iyuu, kè dɛ kó yekp̀à̀t̃iyɔ̀ w̃ɛ̀tɛ kɛ́w̃ɛ̀nné.

² Kè ti Yìè nKuyie mbéinnè ku kóo ñtì Semmaya kɛ d̀ò̀: ³ Náké Sadom̃ɔ̀ birɛ Odoboammu Sudaa k̀ɔ̀bɛ kóo kp̀à̀t̃i nè Isidayɛɛribɛ bɛm̃ɔ̀ b̀ɛ̀ɛ̀ bo Sudaa nè Bɛnsamɛɛ dɛ temp̃ mmiɛkɛ kɛ tú: ⁴ N yɛ mbè báá kɔtɛ kédokénè bɛ k̀ɔ̀bɛ. Bá wè wèè kò ñho ɕĩtè. M̃i yɛ ndèè d̀ò̀ d̀ɛ̀ d̀ò̀.

Kè b̀ɛ̀ɛ̀ tì kèè kɛ́ tì yie nkéyóu b̀ɛ̀ bo dokénɛ̀m̀m̀ Sedoboammu.

Odoboammu f̃iim̃m̀ yɛhɛkè mayè iduotí

⁵ Kè Odoboammu mbo Sedisadammu kɛ́m̃áá yɛhɛkè Sudaa temp̃ mmiɛkɛ kɛ́ yè f̃i nyiduotí. ⁶ Kòo máá Bɛtidɛmmu èi nè Etammu èi nè Tekoaa èi ⁷ nè

Beti-Sudi èi nè Sokoo èi nè Adudammu èi ⁸ nè Kati èi nè Madesaa èi nè Sifi èi ⁹ nè Adodaimmu èi nè Dakiiisi èi nè Asekaa èi ¹⁰ nè Sodaa èi nè Ayanɔɔ èi nè Ebunɔɔ èi. De kó yehékè yèè tu Odoboammu do maá yè, kémaá iduotí ké yè fii Sudaa nè Bensamεε be tempē mmiεε. ¹¹ Kòo dɔ̀ò ké yè tũntε kè yèe kpenke, kòo kannε kùmandáàbè ye miεε kéánné tidiiti nè mekùò nnè menaà nyε miεε, ¹² kéánné tidɔ̀piiti nè yekpãà bá dii èi, memmε kè de kó yehékèε kpenke mesàà, Sudaa kɔ̀be nè Bensamεε kɔ̀be kè bè mbo o fɔ̀nkúò.

Ikuó niùbè nè Defiibe be wēnnénèmè okpààti

¹³ Ikuó niùbè nè Defiibe bèè do ciété Isidayεeri èi dimɔ̀u miεε kè bèε konní kóò wēnnénè. ¹⁴ Ke yé Sedoboammu nè o bí bè do yetemè ikuó niùbè bo mpĩmmè bè Yiè nKuyie nkuó tōmmú. Kè bèε yóu be cēi nè be kperε kékɔ̀te Sudaa tempē nSedisadεmmu èi. ¹⁵ Sedoboammu do waá nho mómmuɔ̀ nho kó ikuó niùbè mbe kè bè bo nfeu iwũɔ̀ yetà̀rè ìnkè nè sitenkaanli ò dòò sì ke sì dònñè nè yebɔ̀dakè nè tinaabiiti. ¹⁶ Isidayεeribe kó iwuɔ̀ nyimɔ̀u miεε bèè do dó kētũnne ti Yiè nKuyie nnè be yèmmè memɔ̀u kè bèε tũnne Defiibe kétuɔ̀ke Sedisadεmmu kéfié iwũɔ̀ ti Yiè nKuyie mbe yà̀àribè do tũ nkù. ¹⁷ Kè bèε yíé Sudaa kpààtiyuu muwērímu, kè Sadomɔ̀ɔ̀ bire Odoboammu kpà̀ti kpenke yebie nyètã̀ati miεε, ke yé bè do tũmmè Dafiti nè o bire Sadomɔ̀ɔ̀ be kó kuce yebie nyètã̀ati ndi.

Odoboammu kó kunaàmùnkù

¹⁸ Odoboammuu do puoke Maadati nwe, Yedimɔ̀ti kóo sapàà. Yedimɔ̀ti cice do tú Dafiti kòo yã̀ tú Abiyaidi. Abiyaidi cice do tú Ediabu, kè

Ediabu cice tú Sese. ¹⁹ Kè Madati bí ntú Yesusi nè Semmadià nè Saammu. ²⁰ Maadati kó difõnkúò kè Odoboammu puoke Abusadammu kóo sapàà mMaaka kè wèe peité Abiya nè Ataii nè Sisaa nè Sedomiti. ²¹ Kè Odoboammu ndó Abusadammu kóo sapàà mMaaka kè dèe pèēté o pobè tǒbè nè o pocĩē nyemǎu. Ò do puoke benitipòbè tepíitè nè bènì ndi kèmmǎke yepocĩē nsipísikuà, kèpeité initidabí sipísidé nè ìni nè initipobí sipísikuà. ²² Kè Odoboammu tǎāté Maaka bire Abiya kòò bo mbaké o kǎbe ke yé ò do dómè wèe naá nhokpààti. ²³ Kè Odoboammu pété mecii nkécie nho bí imǎu Sudaà nè Bensamēe be tempē nkó yehékè yemǎu bè fii nyè iduotí, ké mbè duò ntidiiti mesàà, kéwáá mbenitipòbè péu ké bè puó.

12

Okpààti Sisaki domè Sudaà kǎbe mudoò (Wénté 1 Bekpààtibè 14:25-28)

¹ Odoboammu kpàti fiíkú dìi mǎnni kòo kpenke, kényóu ò bo ntǔmmè ti Yiè nKuyie nkó ikuó, kè Isidayeeribe bemǎu ò tǔnne ké ì yóu. ² Okpàti benni nummuri miēke kè Esibiti kóo kpàati Sisakii do Sedisadammu mudoò ke yé bè do yetemè ti Yiè nKuyie. ³ Sisaki do tǎ sikipàrinaasēĩ tekǔpíitè nè sikǔusidé (1200) ndi nè sisēĩ nè si dèèbè sikǔupírisikuà (60000) nè behǎǎpǎmbè péu bèè bonní Esibiti nè Dibii kǎbe nè Suki kǎbe nè Etiopii kǎbe ⁴ kòò fietē Sudaà ekè iduotí fité yè kèntǎ kétuǎkenè Sedisadammu. ⁵ Sisaki tǎǎnni dìi mǎnni Odoboammu nè Sudaà èi kó bekótibè kè bèe coké kékǎte Sedisadammu kè Kuyie mpǎānǎantì nǎāntò Semmayaa kǎtoo okpàati Odoboammu nè o kó

bētūmbè borè ké bè nàké ke dò: Ti Yiè nKuyie ntú di kù bəntóomu deè te kè kù yóu kè di ta okpààti Sisaki kó sinou mieke.

⁶ Isidayeeribe kó bekótíbè nè okpààti kè bèe yie mbe caàrimè kébéi nke dò: Ti Yiè nKuyie nha naatimu.

⁷ Ti Yiè nKuyie yà dii mōnni bè bantémè be caàrimè kénáké Semmaya ke dò: Bè mè mbantémè be caàrimè n yí yóó bè kùò, dè bo nyóó yí sánpó kè m bè deetému, m mieke í yóó bè yè Sedisademmu eì kè n duó nkè Sisakii bè kùò. ⁸ Sisaki né yóó bè namu, kè bèe ò bòuté kébanté bè bo mpīmmè n kó mutōmmú nè bè bo mpīmmè yekpààtiyò teyè kōmu de cāā ndè.

⁹ Memme Esibiti kóo kpààti Sisaki domè Sedisademmu mudoò kóò pònte, kétúóté ti Yiè nKuyie ncīètè kó tikpàti nè tekpààticīètè kpeti timou, kétúóténè tisəədəpīiti Sadomə do dòò tì. ¹⁰ Kòo kpààti Odoboammu dəò disəəwũđ kó tidəpīiti kéfóó ntisəədəpīiti kó difə̀tìrì ké tì bannè tihāāpənti tìi bàà tekpààticīètè kó dibòrì. ¹¹ Kòo kpààti níi nkəri ti Yiè nKuyie ncīètè kè bè tì tə, kòò kò mbèe tì kàtenè tihāāpənti tìi bàà tekpààticīètè ti kó kudieku.

¹² Okpààti Odoboammu do kékūnne mēè kpéi nhomáá ti Yiè nKuyie nyìkè deè do te kè ti Yiè nKuyie nyóu bá kù mieke í nhò do. Demou deè do í càke Sudaa tenkè mieke.

*Odoboammu kpàti tū̀akemè ti mà̀nku
(Wénté 1 Bekpààtibè 14:21-24,29-31)*

¹³ Kòo kpààti Odoboammu ntə tikpàti ke bo Sedisademmu kòo kpààtiyuu fííku mesàà. Odoboammu do yóó di tikpàti ke məkè yebie

nsipísìnàà nè dìmáà ndi, kéntò tikpàti ke dò yebie ntepiítè nè yèyiekè ke bo Sedisadèmmu, ti Yiè nKuyie ntāāté dīì èì Isidayeeriβe wuə nyiməu miεke kè bè bo ndi yu ku yètiri. O yō do tú Aməniibε botí kou nwe kòo yètiri tu Nama. ¹⁴ Odoboammu í n duś nhomáà ke bo banté ti Yiè nKuyie ndó dè. Kè dèè nte kè wèè dàò dèè í wenni.

¹⁵ Odoboammu də̀rìmè mēməu ò ketémè nè o dèntemè dè wàrimu Kuyie mpāānāānti náāntò Semmaya tōmmú pátiri miεke nè Kuyie mpāānāānti náāntò Yedo tōmmú pátiri miεke. Odoboammu nè Sedoboammu bè do dokumu sáà. ¹⁶ Kè Odoboammuu kò nho yembè kũũ nkè, kè bèε o kũnné Dafiti èì kòo birε Abiya sə̀əté o kpàti.

13

Abiya do tòmè tikpàti (Wénté 1 Bekpààtibè 15:1-8)

¹ Sedoboammu kpàti benni tepíítè nè diniínni miεke nke Abiya naámmè Sudaa kəβε kóo kpààti, ² kéntò tikpàti kè dò yebie nyètāāti ke bo Sedisadèmmu. Ò yō yètiri do tú Mikaya nwe, Kibeα èì kou Udiyεedi wèè do ò peíté.

Abiya nè Sedoboammu bè do dokumu sáà. ³ Kè Abiya íté ke bo dokénè Sedoboammu kénneínè bekpàrinuəμβε yekōmbò yembè sikəupíkə̀̀sìnàà (40000) kè Sedoboammuu báátí nè o kəβε yekōmbò yembè kè bè mbo sikəupíkə̀̀sini (80000) ke bo ò dokénè. ⁴ Kè Abiya deke kéncómmú Efadaimmu tāri yómmè bè tu dè Semadaimmu, képiéké ke dò: Sedoboammu nè díndi Isidayeeriβe diməu kémmúnè! ⁵ Di nyé ke dò nti Yiè nKuyie

nyIsidayεεribε tũ nkù kuù duó ntikpàtì Dafiti nè o bí, kù ò dǎ̀nè mèè taummè í yóó tǎ̀tε. Kù do ò nǎ̀kεmu ke tú wenwe nè o bí beè yó mbaké Isidayεεribε sǎ̀ǎ̀. ⁶ Bá nè memme kè Dafiti bire Sadoṃṃ kóo tǎ̀ntì Sedoboammu Nebati bireε yete o yiè nkpeti ké nhò dokùnè. ⁷ Odoboammu do kpaá ke bemmu kè meyèmmè nhò dónnì kè benitiyonkubε nè besǎ̀nténitibè, kè bεε tíi nho borè kóo na. ⁸ Di mmǎ̀nnì di dǎ̀ kédokénè ti Yiè nKuyie nkó dikpààtiyuu ndi kù tǎ̀ǎ̀tε di ke di duó mmí nDafiti bire. Di sũmu mediè ke tǎ̀ sibǎ̀otenkaanì mesǎ̀ nkpesi sǎ̀ dǎ̀nnè tinaabiiti Sedoboammu do dǎ̀ sǎ̀ kè sǎ̀ tu di kó kuyie. ⁹ Dũ bèti ti Yiè nKuyie nkuó niùbè Anǎ̀ yaǎ̀bí nè Defiibe ke ǎ̀nné di kó ikuó niùbè ibotí tεi kǎ̀mε. Kè wèè cǎ̀nke kǎ̀tenní dinaadaà nè yepedakè yeyiekè ke tú ò dǎ̀ kǎ̀ntú ikuó niùtì dí ò dǎ̀ ikuó niùtì nè dimáà bá Kuyie nyí ò yĩ ikuó niùtì. ¹⁰ Tǎ̀nti bie tũ nti Yiè nKuyie nku, ti í kù bütínné Anǎ̀ yaǎ̀bí ìi tu ikuó niùbè, kè Defiibe pĩ mbe tǎ̀mmú, ¹¹ ke feu ti Yiè nKuyie nyiwũǎ̀ ti kpéi dikũnweǎ̀nnì nè kuyuoku ke tuǎ̀, ke tuǎ̀nnè tihúúntì fǎ̀ǎ̀ti ke dakù pǎ̀é tábùrì sà̀dà̀wè ǎ̀nkè. Ke tuǎ̀mmu tεsǎ̀fitíkèkètè bá kùù yuoku. Tǎ̀nti tũmmu ti Yiè nKuyie kùù ti te ku kuó, kè dǎ̀ndi kù bütínné. ¹² Kuyie nti bonèmu ke ti ni kè ikuó niùbè bo ke tǎ̀ sikpà̀rìheú ke bo eé mediè nkè tí di dokénè. Isidayεεribε di báá dokénè ti Yiè nKuyie ndi yembè do tũ nkù. Di í yóó na.

¹³ Kè Sedoboammuu duó nkè behǎ̀ǎ̀pǎ̀mbèε kǎ̀nté ké bè dinté be fǎ̀nkúò bíékè. Memme kè behǎ̀ǎ̀pǎ̀mbè mabè mbo be ìikè, betǎ̀bè be fǎ̀nkúò. ¹⁴ Sudaa kǎ̀be wèè̀tε diì mǎ̀nnì káyà bè bè cǎ̀tinnè̀mè kékúǎ̀nnè ti

Yiè nKuyie, kè ikuó niùbèe eé sikipàriheú. ¹⁵ Kè Sudaa kàbeε uu kénhúú kè ti Yiè nKuyie ndokénè Sedoboammu nè Isidayεeribe bεmou, Abiya nè Sudaa kàbeε bε ìikè. ¹⁶ Kè Isidayεeribeε coké, kè ti Yiè nKuyie mbè ānné Sudaa kàbeε n̄ou miεke. ¹⁷ Kè bèε bè na mediè nkékuo bekpàrinuombε sikipíkòùsinùmmù (500000). ¹⁸ Kè Isidayεeribeε di ifei de yiè mediè nkè Sudaa kàbeε bè auté ke yé bè do ìkúmè ti Yiè nKuyie nyĩnkè nke be yembè do tũ nkù. ¹⁹ Kè Abiya beti Sedoboammu kéfiete Betεedi εi nè Yesanna εi nè Efuno εi, nè yehékè yèè yè tókénè.

²⁰ Abiya kó tikpàti miεke Sedoboammu í mmàke muwērimú, de kó difōnkúò kè ti Yiè nKuyie nhò poté kòo kú. ²¹ Kè Abiya kpàt̄i fiíkú kè wèε puoke benitipòbè tepítè nè bènàà kέpεitè initidabí sipísidé nè ìdèi initipóbí tepítè nè ìkuò.

²² Abiya dòò dèè kó dimàà dè wārimu Kuyie mpāānāānt̄i nāānt̄o Yedo pát̄iri miεke. ²³ De kó difōnkúò kè Abiya kò n̄ho yembè kũũ nkè kè bèε ò kũnné Dafiti εi, kòo birε Asaa sòtè o kpàti.

Asaa do t̄amè tikpàti

(Wénté 1 Bekpààtibè 15:9-11)

Asaa t̄o dii m̄onn̄i tikpàti kè dihei bo meom̄p̄umè miεke nke ke d̄o yεbie ntepitè.

14

¹ Kè Asaa nd̄oari dèè wenni ke síe o Yiè nKuyie nyìkè, ² kέpuo nyibotí tei kó yεb̄oowũst̄arè kédíε yet̄arè, kέpuo nyεb̄oat̄arè bè do fiíkú yè, kέu itedéi. ³ Kòo náke Sudaa kàbeε ke d̄o bèε wētε kέwammú ti Yiè nKuyie mbε yembè do tũ nkù, kénd̄oari ku

kuó nè ku tannò yě mmù. ⁴ Kè wèe deite yetàrè yemou yèè do bo Sudaa ekè mièke kèpuo ndibòtári* bè do tuò ndi tihúúnti. De m̀nni kè meom̀pùmè mbo dihei dimou mièke. ⁵ De kó difõnkúò kòo maá yehékè Sudaa tenkè kemou mièke, ké yè fii nyiduotí. Kè bè mbo diwèi mièke bá òmòu í bè dokùnè de kó yebie mmièke, ti Yiè nKuyie nkuù do bè duó mmeom̀pùmè, ⁶ kè Asaa náké Sudaa kòbe kè d̀: Ti maánè yehékè ké yè fii nyiduotí, kéãnnè yedèrè kékpetínnè yecàkè kèpáá nyimátidèí. Dihèi kpaá bomu ti nou mièke, ke yé ti wète ke wammùmè ti Yiè nKuyie nku, kè kù ti duó mmeom̀pùmè dihei dimou.

Memme kè bèe maá dihei bè dómè.

⁷ Asaa kó behãpòmbè Sudaa kó kuwuo nkòbe do bo sikòupíkòùsitããti ndi (300000) ke to tidòpìtì dieti nè yekpãã, kè Bensamèe kòbe mbo sikòupíkòùsidé nè sikòupípísini (280000) ke to tidòpìtì tisám̀pòtì nè detãnnè. Bemou kè bè tu bekpàrìnuòmbè yekòmbò yembè. ⁸ De kó difõnkúò kè Etiopii èi kou Sedaa íté nè behãpòmbè sikòupíkòupí ke bo bè dokénè kèntò sikpàrìnaasèí sikòusitããti (300) kè bèe tuòkoo bè tu dè Madesaa. ⁹ Kè Asaa íté ke bo bè dokénè ké bè wetínnè Sefataa biriku mièke Madesaa. ¹⁰ Kè Asaa kuónnè o Yiè nKuyie nke d̀ n Yiè f̀õ mãd òõ na kédæeté ocĩrì kè f̀õ dæerí okperì, ti teennè ti Yiè nKuyie ti ìkú f̀õ ìnkè. Nè a kó diyètìrì ndi ti kàtenímè ke bo dokénè de kó ditínni dierì. Ti Yiè nKuyie nf̀õ ti te a báá yóu kòo nìtì wèe da na.

¹¹ De m̀nni kè ti Yiè nKuyie nteennè Asaa nè o kòbe kè bèe na Etiopii èi kòbe kè bèe coké. ¹² Kè bèe

* **14:4** dibòtári: Dibòtári ndi bè do fíimmè ké ndi t̀ò nti h́úúnti ke báá ndiyiè.

bè bèti kétuàkenè Kedaari ké bè kùò bemou bá òmòu í nyenté ti Yiè nKuyie nkòbe beè do bè auté kéeí be kperε mediè, ¹³ képoté yehékè yèè tàkénè Kedaari èi ye kòbe. Be kperε bè do mòke dè do sũmu mediè nkè bèe dè eí. Ti Yiè nKuyie nkuù do bè ànné kufòwaá nkè bèe bè auté, ¹⁴ kéta beòcẽmbe kó yekarè kékpaake ipe péu nè yòyòbè kékònnè Sedisadεmmu.

15

*Asaa pùòmmè sibòøtenkaanì
(Wénté 1 Bekpààtibè 15:12-15)*

¹ Kè Kuyie nYáá ncúténí Odedi bire Asadia ìnkè.
² Kòò íté kékòte kéconè Asaa kóò nàké ke dò: Fò nhAsaa nè Sudaa kòbe nè Bensamεε kòbe, kémúnè! Ti Yiè nKuyie ndi bonè di kù bonè dii mònni ndi, kè di kù wammú, di yóó kù yàmu, kè di me nkù bùtínné, kù di bùtínné. ³ Isidayεεribe dè mònte di í tũmmè Kuyie, di me nyí mòke ikuó niùti wèè di tiè, bá di í mòke Kuyie nkuó. ⁴ Ke ta mesémmè miεke, ke wète ke wammú di Yiè nKuyie nyIsidayεεribe do tũ nkù, kè kùu yóu kè di kù yà. ⁵ De kó yemòrè miεke òmòu do òò í nyè kékonní nè kusààkù, ke yé yekpàrè yèè do bomè dihei dimou miεke. ⁶ Kè ibotí ndokùnè itei kè yehékè dokùnè yeteyè Kuyie nkuù do di bonté mesémmè mebotí mebotí. ⁷ Díndi nfiíkúnè, di kònti báá yàrike ke yé di tómmú yeti yó mbomèmu.

⁸ Asaa kèè dii mònni de kó tináànti nè Kuyie mpáànáànti náàntò Odedi do ò nàké ti, kè dèe yáúkùnne o kònti, kòò deite sibòøtenkaanì simou Sudaa tempè mmiεke, nè Bensamεε kòku miεke nè ò do fiète yèè ekè Efadaimmu tãrì ye miεke kètũntε ti Yiè nKuyie nwũòtònni dii bo ti Yiè nKuyie ncĩètè

bòrì ìkè. ⁹ Isidayeeribe kó iwuǝ nkǝbe kusũkù Efadaimmu kǝku kǝbe nè Manansee kǝku kǝbe nè Simmeǝǝ kǝku kǝbe bè do yàmè ti Yiè nKuyie nhò bonèmè kékonní o kpààtiyuu. Memme kòo kpààtì bè yu bembè nè Suda kó kuwuǝ nkǝbe nè Bensamæe kǝku kǝbe. ¹⁰ Kè bèe tí nSedisademmu o kpàtì benni epíitè nè dinummurì otààtǝánwe miæke. ¹¹ De kó diyìè kè bèe fié ti Yiè nKuyie nyiwũǝ bè do éi ì be dootitǝbè ciæ kékonnènní inààke sikǝusiyiekè (700) ipe sikǝupísiyiekè (7000). ¹² Kè bèe dǝúnnè ti Yiè nKuyie ndinùu be yembè do tũ nkù ke dǝ bè yó nkù tũ nnè be yèmmè memǝu ndi, nè be wērímú mumǝu. ¹³ Kè wèè í tũ nti Yiè nKuyie nyIsidayeeribe tũ nkù, kè debire nde yoo okóti, kòo nitipòkù nwe yoo onitidǝu bèe ò kùǝ. ¹⁴ Kè bèe dǝúnnè ti Yiè nKuyie ndinùu kényíú ke eu siheú nè yetǝtæhe nè sipǝmpǝǝ. ¹⁵ Kè diwèi pĩ Suda kǝbe bemǝu kè bè nyǝnkunè bè dǝúnnè dǝi nùu ti Yiè nKuyie ndi kpéi, ke yé bè do kù dǝúnnèmè dinùu nè be yèmmè memǝu ndi, ké kù wammú kè kùu yóu kè bèe kù yà, kè kùu bè duó mmeomǝpùmè diheì dimǝu miæke.

¹⁶ Kòo kpààtì Asaa denne o yǝ kóti tinitipokpàtì miæke ke yé ò do ciékémè isǝke kó tebǝatenkaanitè bè tu tè Asedaa, kè Asaa tè bǝ nképǝnte kécóu Setinǝo biriku miæke. ¹⁷ Kè yetǝrè baa né nkpaá bo, nè memme kè Asaa duó nho yèmmè memǝu ti Yiè nKuyie nho fǝmmu mumǝu miæke. ¹⁸ Kòo tanné ti Yiè nKuyie ncǝtè miæke o cice ku pǝ yèè pǝrè, nè o mómmuǝ ò kù pǝ yè, yèè tu timátì péiti nè mesǝo nnè tinenti.

¹⁹ Bá mudoò ténke í nhǝnné kèntǝ kètuǝkenè Asaa

kpàtì benni sipísìtããti nè dinummuri.

16

*Asaa do dokùnèmè Isidayεεribe kóo kpààti
(Wénté 1 Bekpààtibè 15:16-22)*

¹ Okpààti Asaa kpàtì benni sipísìtããti nè dikuónni miεke kè Isidayεεribe kóo kpààti Basaa domè Sudaa kòbe mudoo, kémaá kuduotí kékíté Damaa εi ke bo pénné kuce Asaa Sudaa kòbe kóo kpààti. ² Mεmme kè Asaa túóté timáti péiti nè mesoo ndèè do bo ti Yiè nKuyie ncíètè nè tekpààtìcíètè ké dè duó Sidii kóo kpààti Benni-Adadi wèè do bo Damaasi εi kóò nàké ke dò, ³ wèè yóu kè bèε mεote metaummè bεmbe nè we, be yεmbè do mè m̀ake mèè botí. Kè deè te kòo ò pã de kó dipãnni ke tú wèè t̄ste wenwe nè Basaa Isidayεεribe kpààti metaummè, kòò ténke báá ò do mudoo. ⁴ Kè Benni Adadii yie nhokpààti Asaa ò nàké tì, kédeite bèè ni o ããpòmbè ké bè t̄ nkè bèε k̄te k̄p̄onte Isidayεεribe ekè: Iȳȭ εi nè Danni kperi, nè Abedi-Maimmu εi nè Nεfutadii ekè bè do s̄rì dè tidiiti. ⁵ Basaa tì kèè dii m̀onni kékũnné kuduotí marimù Damaa εi nè mutõmmú t̄m̀ù ò do pí mm̀ù. ⁶ Kòo kpààti Asaa íi nSudaa kòbe bεm̄u, kè bèε k̄te k̄t̄úóté Basaa do maànè yèè t̄árè Damaa εi kó kuduotí nè de kó idéi, kòo k̄te kémaánè Kebaa εi nè Misipaa εi.

Asa kpetínémè Ananni

⁷ De kó dim̀onni kè Kuyie mpããnáãnti náãntò Ananni k̄te Sudaa kóo kpààti Asaa borè kóò nàké ke dò: A mè nyóumè a bo wammúmè m̄eteemmè ti Yiè nKuyie mborè, ke k̄te ke mè wanti Sidii kóo kpààti borè, nè de kp̄éi Sidii kó behããpòmbè ȳemu a nou

miεke. ⁸ Etiopii nè Dibii de kó behǎãpǝmbè do sǝmu ke pǝǝté memme nè sikpàrìnaasǝĩ nè si dèèbè péu, nè memme kè ti Yiè nKuyie mbè ãnné a nòùtè miεke, a wammú mǝè kpéi meteemmè ku borè. ⁹ Ti Yiè nKuyie nwùómmu kutenkù kumǝu kǝbe ke teénnè bèè kù duǝ mbemáà nè be yèmmè memǝu. A dǝǝ ðeyeyinkpǝre nde ðeè te, kǝtúóté yíe nnè yewe yèè kpaaní ye miεke kè di yó mbo mudoò miεke sǎǎ.

¹⁰ Kè Asaa miεke pǝike Kuyie mpǎãnáàntì náàntò, kòo ò kpetínné. O miεke do pǝike mediè mmómǝmmǝ mme ò nǎké tii kpéi. De mǝnni ndi Asaa ketémè kǝnfǝũnko benitìbè.

Asa kpàtì mànkú

(Wénté 1 Bekpààtìbè 15:23-24)

¹¹ Asaa ðǝòrìmè, ò ketémè nè ò dèntemè ðè wǎrimu Suda kǝbe nè Isidayǝeribe kó bekpààtìbè páte* miεke. ¹² Asaa do muǝkemu o naǝcèi kè ðè nǝǝè ò kpàtì benni sipísitǎãti nè diweínni miεke, bá nè o mǝmmú miεke ò í nwammú meteemmè ti Yiè nKuyie mborè, kékǝte bedòòtòribè borè. ¹³ Kè Asaa kò nho yembè kũũ nkè o kpàtì benni sipísìnàà nè ðimáà benni. ¹⁴ Kè bèè ò kũnné kufǝti ò ðo keú kù Dafiti èi ku miεke, kòò ðú nti húúnti tibotí tibotí kó didú kòò pe mmekù ð mǝè bo nte kòò báá pǎãke mǝcǎã, kédeè kǝtuǝ nti húúnti teti péu o kpéi.

17

Sosafati tǝmè tikpàtì

* **16:11** bekpààtìbè páte: Bè náà mbekpààtìbè páte yèè kpéi ndie nyè càãnnemu 1 Bekpààtìbè nè 2 Bekpààtìbè yèè bo Kuyie mpátiri miεke.

¹ Kè Asaa bire Sosafatii sɔtè o kpàti, kètɛ́i nkébaao Isidayεeribe. ² Kòo kanne behãàpòmbè Sudaa ekè iduotí fité yè yemou mieke nè kùmàndáàbè, Sudaa tenkè mieke nè Efadaimmu ekè o cice Asaa do fiète yè. ³ Kè ti Yiè nKuyie nni mbonè Sosafati ke yé ò do kù tūnnemè o cice do cɔuté tikpàti bàmbà nké nkù tū mèè botí nku, bá ò í ntū nyebòkè Baadibe. ⁴ Sosafati do wanti ke bo ntū ti Yiè nKuyie nku, o cice do tū nkù nè ku kuó, ò do í yie nke bo tūnne Isidayεeribe kó medòðrìmè. ⁵ Kè ti Yiè nKuyie nfíi nho kpàti, kè Sudaa kòbe bemou nhò pãã nyepãrè, memme kòo mɔote tikpàti mediè kòo yètìrìi feité. ⁶ Ò do duó nti Yiè nKuyie nku o yèmmè ké nkù tū nkédíé Sudaa tenkè kó yetòrè nè de kó itedéi.

⁷ O kpàti benni tããnni kòo tō nho kó betūmbè mabè kè bè bo duó nSudaa ekè kòbe itié bèe yètè tu: Benni-Adadi nè Obadia nè Sakarii nè Netanneedi nè Miseen. ⁸ Kè bèe neinnè Defiibe bèwèi: Semmaya nè Netanniya nè Sebadia nè Asayeedi nè Semidamoti nè Sonnatãã nè Adonniya nè Tobiya nè Tobu-Adonniya ke né yíénè ikuó nìùbè bedé Edisama nè Yodammu. ⁹ Kè bè ntɔ ti Yiè nKuyie nkuó pátiri kéce nSudaa tenkè kó yehékè yemou ké dì tié mbenitibè.

Sosafati kpenkemè

¹⁰ Kè yekpààtiyɔ yèè kó dimàà fité Sudaa tenkè kè yèe yote ti Yiè nKuyie, bá yè ténke í ndokùnè Sosafati. ¹¹ Kè Fidisitèbèe pãmmú yepãrè Sosafati kòd yietínè dàmpòò, kè Adabube bèè bè bonè kè bèe bè pãmmú yepedakè sikɔupísìyiekè nè sikɔusìyiekè (7700) yebòdakè mèè mää.

¹² Memme kè Sosafatii nsòké ke kpénkú kémaa Sudaa tenkè mieke yehékè ké yè fii nyiduotí,

kémaánè yehékè tidiitì yó mbo yè. ¹³ Kòo mmàkè detõndierè Sudaa tenkè nè behããpònkperibè yekõmbò yembè bèè nò mmudoò, kè bè mbo Sedisadεmmu. ¹⁴ De kó behããpòmbè bè do bè kàa mbε cẽĩ tũ mmè mme sitabè, Sudaa kó behããpòmbè iwẽĩ yembè sikαupíkòùsitããti (300000) kòo ããpònkòtì Adinaa mbè baké. ¹⁵ Kè ohããpònkòtì Yoananni nhò pòkoo, ke baké behããpòmbè sikαupíkòùsidé nè sikαupírisini (280000) ¹⁶ Sikidi bire Amasia ohããpònkòtì wèè do duó nhomàà nè o mómmuò nke bo pĩ nti Yiè nKuyie nkó mutõmmú kòo nhò pòkoo ke baké behããpòmbè yekõmbò yembè bèè nò mmudoò. Kè bè mbo sikαupíkòùsidé (200000) ¹⁷ Bensamεε kó kuwuò mmieke kè dikõmbùò yìè Ediada wèè nò mmudoò kòo mbaké behããpòmbè sikαupíkòùsidé (200000) bèè nò nke tãũ detannè ke nò nke kèí ntidòpìiti. ¹⁸ Kè Yosabadi nhò tũnko nè behããpòmbè tekαupíkòùtè nè sikαupírisini (18000) bèè bàátì mudoò kpéí. ¹⁹ Bèè do pĩ nhokpààti tõmmú, ke né mbúútì ò kãnne bè Sudaa tenkè kemou kó yehékè iduotí fité yè.

18

Sosafati taunnèmè Akabu

(Wénté 1 Bekpààtibè 22:1-4)

¹ Kè Sosafatii mæte tikpàti mediè kòo yètìrìi feitè kòo kóò dapàà mpuoke Akabu kóo sapàà, kè bèè tau. ² Kè dèè yĩ yebie mmayè kòo kpààti Sosafati nè o kòbe kè bèè kòte Sammarii ke bo ðou nyIsidayεeribe kóo kpààti Akabu, kè Akabuu ò dòò kupòòkù wenwe nè o kòbe bèè ò neínè, ké bè kùò ipe nè inààke mediè, kédeè kénáké Sosafati ke dò: Tí kòte kèdo Damoti

èi dìi bo Kadaadi tempè mmiεke di kabe ké di fiète.
³ Wenwe Akabu Isidayεeribe kóo kpààti kè wèe beké
 Sudaα kabe kóo kpààti Sosafati ke dò: A dó ké n
 neinè kè tí kote kédò Damoti èi dìi bo Kadaadi tempè
 mmiεke mudoòà?

Kè Sosafatii ò tènné ke dò: Mí nnè fí nti wě́mmu, n
 kó benitibè nè a kabe ti kòrimu ke bo bè dokénè.

*Bèè sou nke tú bè nàà nKuyie mpāñāàntì
 (Wénté 1 Bekpààtibè 22:5-12)*

⁴ Kè Sosafatii náké Isidayεeribe kóo kpààti ke dò:
 Beé nti Yiè nKuyie nkè tí yà kù yóó ti náké tí.

⁵ Kè Isidayεeribe kóo kpààtii tíi Kuyie mpāñāàntì
 náam̀bè sikousinàà (400) ké bè beke ke dò: Ti kote ké
 do Damoti èi dìi bo Kadaadi tempè mmiεke mudoòà
 yáà tí yóu? Kè bèè ò tènné ke dò: Kote, Kuyie nyóó bè
 ānnému a nou mieke.

⁶ Kè Sosafati dò: Ti Yiè nKuyie mpāñāàntì náàntò
 m̀ou í kraá ke bo die nti bo na kékote wèè borè
 kébeé nti Yiè nKuyie nti dó tàà? ⁷ Kè Isidayεeribe
 kóo kpààtii ténné Sosafati ke dò: Kuyie mpāñāàntì
 náàntò m̀ou kraámu, ti bo kote wèè borè kébeé nti
 Yiè nKuyie nti m̀oke tí. Nè we ti me nyí naati, nh òò
 ò beé kòò í nni nnàké tisààti matì. Ò ò n náké tiyèiti
 nti, Imida birε Misee nwe.

Kè Sosafati dò: Okpààti bá nnáá mmemme botí.

⁸ Kè Isidayεeribe kóo āãp̀ntì yú bè f̀ntε wè kòò
 p̄i ntekpààtic̄ētè mieke mutõmmú kóò nàké ke dò:
 Kote mecāā nkéyúnì Imida birε Misee.

⁹ Kè Isidayεeribe kóo kpààti nè Sudaα kabe kou kè
 bèe dáátí be kpààtiyààti kénkari bá wè o kpààtikàri
 ñnkè. Sammarii èi kó dibòrì nùù ditíínkari, kè Kuyie

mpããnáàntì náam̀bè nàá m̀be pããnáàntì. 10 Kè Kennanaa birε Sidekia duó nkè b̀è ò má timáti k̀è d̀è d̀ò nyeyiè, k̀òò b̀éi nkè d̀ò: Kuyie ntu ǹè d̀ε k̀ó yeyiè nyε a yóó nkũmm̀m̀è Sidii k̀òbe k̀é b̀è d̀èè.

11 Kè Kuyie mpããnáàntì náam̀bè t̀òb̀è baa nnáá ntii máà, ke tú k̀òte k̀édo Dam̀oti èi d̀ii bo Kadaadi temp̃, tí Yiè nKuyie nyóó b̀è ãnnému a ǹou miεke k̀àa b̀è na.

Kuyie mpããnáàntì náàntò Misee nàkém̀è Akabu yóó ỹ̀k̀em̀è

(Wénté 1 Bekpààtibè 22:13-28)

12 M̀em̀m̀ε k̀è b̀è t̃ nwè koò bo yúní Misee, k̀òò náké Misee ke d̀ò: Kuyie mpããnáàntì náam̀bè b̀em̀ou w̃ ndinùù d̀imáà ndi ke náá nhokpààti t̀imatì máà, á t̃unne b̀ε k̀peti k̀óò nàk̀é w̃èè yóó nam̀è.

13 Kè Misee ò nàk̀é ke d̀ò: Ti Yiè nKuyie mbomu, Kuyie n t̃u nk̀ù n nàk̀é t̀i, n yóó ti mbéi.

14 K̀òò tuak̀enì d̀ii m̀ònni okpààti borè, k̀òò kpààt̃i ò beke ke d̀ò: Misee, tí k̀òte k̀édo Dam̀oti èi d̀ii bo Kadaadi temp̃ m̀miεke mudoòà? K̀òò d̀ò: K̀òtenè di yóó b̀è namu ti Yiè nKuyie nyóó di duómmu d̀ε k̀ó dihèi.

15 K̀òò kpààt̃i ò nàk̀é ke d̀ò: Ǹè yíε ndòke n da báámm̀è, k̀è n tú á n nàk̀é timómm̀onti ti Yiè nKuyie nda nàk̀é t̀i.

16 D̀ε m̀ònni ndi Misee ò nàk̀ém̀è ke d̀ò: N yàm̀u Isidayεribε ciétém̀è yetārè ìnk̀è, ke d̀ònnè tipìèt̃i t̀ii í m̀òke w̃èè t̀i c̃mm̀ú. K̀è ti Yiè nKuyie mbéi nkè tú, b̀è t̃́nk̀ε í m̀òke w̃èè b̀è ni, bá w̃èè w̃èè k̀ò nho c̃̀èt̀è ǹè kunaat̃i.

17 Kè Isidayεεribe kóo kpààtìi náké Sosafati ke dò: N do da nàkému kè n dà, ò ã ì nni nnàké tìmatì kè tì ntú tisààtì, ò ã nnàké tì tímou tì ã ntú tiyeiti nti.

18 Kè Misee yíé kóò nàké ke dò: Okpààtì kénté ti Yiè nKuyie ntú mù, n yàmu ti Yiè nKuyie nkè kù kàri ku kpààtikàri ìnkè, kè keìnkè kó bekperíbè còmúmú, biε nkubakù youú betabè kucàнку, 19 kè ti Yiè nKuyie ndò: We mbo kate késouté Akabu kòo kate kédò Damoti εi dii bo Kadaadi tempε nkè bèε ò na? Kè yie ndò muu nkòo tòu dò mutēmù. 20 De mōnni kè bèε kperíbè kóo mōu cōmmú ti Yiè nKuyie nyiikè ke béi nke dò: Mí m bo kate kóò souté. Kè ti Yiè nKuyie nhò beke ke dò: A yóó yīme? 21 Kòo dò: m bo náá meyáàbìsìyèmmè kéta a pāānāàntì náam̀bè bεmou nò miεke. Kè ti Yiè nKuyie nhò tēñné ke dò: Kate ké bè souté, a yóó namu, kate ké me dō. 22 Ti Yiè nKuyie nkuù ānné meyáàbìsìyèmmè ku pāānāàntì náam̀bè nò miεke. Kù tū ndó ké da dō meyi mme.

23 De mōnni kè Kennanaa bire Sidekia tóonko Misee borè kóò bènte ke dò: Ïnke bíékè nke ti Yiè nKuyie nkó Muyaá nyèmmè m borè ke da béinnè.

24 Kè Misee dò: A bo dè yà a bo ntati dii yiè sicéí ke yeti ke wanti a bo sari dè.

25 Kè Isidayεεribe kóo kpààtìi dà: Pīnnè Misee kékate kóò duó nwèè baké dihei, Amō nè okpààtì bire Soasi, 26 ké bè nàké ke dò: Okpààtì tu a kpetínné de kóo niti ké nhò duò mpéè sámpó nè menie nsámpó kémbaanè m bo wētenènímè kukṑnaatí.

27 Kè Misee dò: Kàa wētenèní kukṑnaatí nè mī kó dinùù dake Kuyie mbéimmè. Kòo deè kébéi nke dò: Díndi benitibè dimou keènè n yīmù!

*Bè kùamè Akabu mudoò mièke
(Wénté 1 Bekpààtibè 22:29-40)*

²⁸ Mēmme Isidayeeribe kóo kpààti nè Sudaa kàbe kou kè bèe kàte kédò Damōti èi dìi bo Kadaadi tempē mmièke mudoò. ²⁹ Kè Isidayeeribe kóo kpààtìi náké Sudaa kàbe kóo kpààti Sosafati ke dò: N yóó ceete m máà ndi kéta mudoò mièke kè f̄ nni nhā a kpààtiyààti.

Mēmme Isidayeeribe kóo kpààti cèètemè omáà kéta mudoò mièke. ³⁰ De mōnni ke s̄ Sidii kàbe kóo kpààti nàkému o kó behāāpòmbè bèè ni bèè deke o kpàrìnaasēi ke yī, bè bá nwanti behāāpòmbè sām̄pòbè yoo iwēi yembè. Bè nwanti Isidayeeribe kóo kpààti máà ndi.

³¹ De mōnni kè bèè ni sikpàrìnaasēi kóo bedèèbè kè bèe yà Sosafati kényé kétú Akabu nwe kécoké kécētinne ke bo ò kù, kè Sosafatii kušnnè ti Yiè nKuyie kè kùu ò teennè kédú nkè bèe wēte. ³² Mēmme bèè ni sikpàrìnaasēi kóo bedèèbè bè bantémè Isidayeeribe kóo kpààti dōkemè kòò yóu kēp̄ēté.

³³ Ke s̄ nhoniti mōu dè bo ke tō mutāmmù kētāũ cénkoo kémáánè Isidayeeribe kóo kpààti kè kupie nta dicīncīnkōnni mánku di tuuténè dè ibaati, kòo náké wèè tūnni tekpàrìnaasāntè ke dò: Tūnte tenaasāntè kè ti ye mudoò mièke, bè n kòutemu.

³⁴ Kè mudoò binté de kóo diyie mediè, kè Isidayeeribe kóo kpààtìi ncóm̄mú o naasāntè mièke kè bè ò p̄i kè bè weti Sidii kó behāāpòmbè kè dè nyóó tuòke kuyuoku kòò ku.

19

Sosafati kànnemè bekótìbè Sudaa tenkè

¹ Kè Sudaa kàbe kóo kpààtìi kò nho cie Sedisademmu nè kukǒnnaatí. ² Kè Ananni bire Yeu Kuyie mpàānāāntì náāntò ò co kóo beke ke dò: Dè dǒmmè kàa teennè onitiyeiwe? A dǒ ti Yiè nKuyie ndootitǒbè mbèā? A dǒ dè dè te kè ti Yiè nKuyie mmieke yóo da do. ³ Desààrè né bomu a dǒ dè ke yé a cóummè itedéi ìi do bo diheì, ke duó nha yèmmè ke tǔnne Kuyie.

⁴ Kè Sosafati mbo Sedisademmu kéwēte kéíté kéce ndiheì kétúóté Beerisebaa kǎntǒ kǎtuǒkenè Efadaimmu tǎri, ke bo tǎnnéní benitìbè ti Yiè nKuyie mborè, kunku be yembè do tǔ nkù. ⁵ Kòo kanne bekótìbè Sudaa tempè nkó yehèkè iduotí fité yè yemǒu, bá diì èi nè di kó bekótìbè, ⁶ ké bè nàké ke dò: Dí n dake kémpí ndi tǒmmú mesàà nke bá mbekù benitìbè dǒmè, dí mbekù ti Yiè nKuyie ndǒmè, kù yó ndi bonèmu de kó mutǒmmú mieke. ⁷ Dí ndé ti Yiè nKuyie nkéndake di pí mmùù tǒmmú kpéi, ke yé ti Yiè nKuyie nkunku ti tǔ nkù borè siyáàbìsì í bomè, ku borè mebatimè í bo, kù í cóú ticuuti.

⁸ Bá né Sedisademmu miékoo, kè Sosafatii kanne ikuó niùbè nè Defiibe, nè Isidayeeribe cǎi kó bekótìbè, kè bè bo mbekùnè Sedisademmu èi kàbe ke tǔ ti Yiè nKuyie nyè mmù, ke tǔnni be kpèti. ⁹ Kòo bè duó ndinùù ke dò: Mèmmè di yóo ndǎrimè kéndé ti Yiè nKuyie, ke tǔ nku yé mmù nè meyèmmè mèmáà. ¹⁰ Bá diì mǎnni kè di kàbe bèè bo yehèkè kè bè ní tǎnì tǎmatì, kòo mǎu wèè kù onitì yoo ò yeténè ikuó, yoo Kuyie ntannùù marì, yoo ikuó tǎi màì, dí tì wènté, ké mbè tiè nkè dè nwenni, kè dèe

ye nkè bè báá yeténè ti Yiè nKuyie nkè ku mièke báá di do díndi nè di kòbe. Kè di me ndòri di báá yeténè Kuyie. ¹¹ Nte ikuó niùti diewè Amadia wèè yó ndi baké ti Yiè nKuyie nkó mutõmmú mumòu mièke, kè Isimayeri birè Sebadia mbaké Sudaa ke teénnè mí nhokpààti. Kè Defiibe bie yó ndi bonèmu ke pĩ nyepáte kó mutõmmú. Íténè ke pĩ mmutõmmú nè dikõmbùò ti Yiè nKuyie nyó mbonèmu wèè dòòri dèè wenni.

20

Sosafati namè Mòabiibe nè Amõniibe

¹ Kè Mòabu kòbe nè Amõniibe kè bè nkòri ke bo do Sosafati mudoò kè Mèuniibe bè cíe. ² Kè bèe kòte ké ti nàké okpààti Sosafati ke dò: Behããpòmbè mabè beè íténí ke sũ mesàà nke yóó da do mudoò, bè íténí Edõmmu eì ndi dàméèrì mukókúó nkou kó diyáà ke bo Asasõnni Tamaa dihéi bè tu dì ãnkedi.

³ Mèmmè kè Sosafatii depe kètãáté ke bo beé nti Yiè nKuyie, kéduó nkè Sudaa tempè nkumòu kòbe bou dinùù. ⁴ Kè Sudaa kó kuwuò nkòbe íténí Sudaa ekè yemòu kétéi nke bo kuónnè ti Yiè nKuyie. ⁵ Kè Sosafatii cómmú Sudaa eì kòbe nè Sedisadèmmu eì kòbe be ìkè, ti Yiè nKuyie ncíètè ìkè kénwetí te dánkù pánkù, ⁶ kébántè ti Yiè nKuyie nke dò: Kuyie nti yembè do tũ nkù dè í tú fòò baké keĩnkè, ke baké yebotè yemòu kó yekpààtiyòà? Fòò màke muwèrímú ke kpeñni, òmòu báá na ké da dokénè. ⁷ Fòò tu Kuyie nti tũ nkù, fòò bèti bèè do maá di nhèi ke kànnè a nìtibè Isidayeribe bè yènnímè Esibiti. Bembe Abarahammu a dó wè yaabí sáà. ⁸ Kè bè di kàri ke da maá tecíètè a yètìrì yó nyu dè, ke béi nke yĩ: ⁹ Kè

dè dò mmeyei mmamè ti tùòkení, kè dò mbè ti do mudoo mmu, yoo a yṹ ò ti to nyɛ, yoo mutenkũũ mmuù tanní, yoo dikònnì, ti yóó kɔte kécómmú tɛɛ cĩɛ̀tè borè, ke yé a yètìrì de nyumè, ké da kuónnè meyeñcaàrimè mèè ti tùòkení me kpéí, kàa keè ti dabùò nké tí deeté. ¹⁰ Wénté Aməə eì kəbe nè Məabu eì kəbe nè Edəmmu eì kəbe, ke ti do mudoo, ti yembè do yènní diì mǝnnì Esibiti kó diheì kàa duó nkè bèe bè pɛé nké í mbè pǝnte. ¹¹ Né nte de kó benitibè bè ti duó ntìi cuuti tú bè bo ti betimè ketenkè a ti duó nkè kè ti kè te. ¹² Fǝ́ nKuyie nti tũ nkù poté be, ti í mǝke muwḗrímú mamù de kó kunìiti iìkè, kù kèrínímu ke bo ti do mudoo ti í yé ti bo dǝò ti, ti búó fǝ́ nwe.

¹³ Mɛ̀mɛ kè Sudaa kəbe bɛmǝu ncómmú ti Yiè nKuyie nyiìkè, bɛmǝu nè benitipobè nè ibí.

Ti Yiè nKuyie nduóm̄mè kè Sudaa kəbe be na

¹⁴ Kè bè ntíkú, kè ti Yiè nKuyie nYaá cúténí Defiibe botí kou mǝù Asafu yaàbire Yayɛedi ñnkè. Asafu weè do peité Matanniya, kè wèe peité Yeiyɛedi, kè Yeiyɛedi peité Bennaya, kòo peité Sakarii, kè Sakarii né peité Yasiɛdi. ¹⁵ Kè Yasiɛdi pĩ̀kè mèdiè nke dò: Kénténè mesàà dimǝu, díndi Sudaa kəbe nè Sedisadɛmmu kəbe, nè fǝ́ ndǝke okpààti Sosafati! Nte ti Yiè nKuyie ndi náá ntì: Dí báá depe, kè kufǝwáá nni ndi bo de kó kuhǝ̀pǝnnìiti iìkè. Ke yé de kó mudoo í tú di kǝmu, mù tu Kuyie nkǝmu mmu. ¹⁶ Nankɛ dí íte ké bè do, nte be ke deètíní Atisiti kó ditennì, di naa yóó bè bùóténè kukó nwetí ndè nde Yeduyɛedi kó dikpáà. ¹⁷ Di í yóó bè dokénè, kè di tùòkoo, di cómmú kénwúó nti Yiè nKuyie nyóó di deeté mèè botí. Sudaa kəbe nè Sedisadɛmmu kəbe

bá ndénè kè di kǝntì nhau. Nanke dí yèroo ké bè bùóténè ti Yiè nKuyie nyó ndi bonèmu.

18 Kè Sosafatii kǝnke késǝnnóo ketenkè, kè Sedisademmu kǝbe nè Sudaa kǝbe bəmǝu kè bèe kǝnke késǝnnóo ketenkè ti Yiè nKuyie nyìkè ké kù sǝnte. 19 Kè Defiibe, Keati nè Kodee wuǝ kǝbe ité késǝnte ti Yiè nKuyie nnè metammè kperímè kunku Isidayeribe tǝ nkù.

20 Kè dèe wenté kè bè nyeti Tekoa dikpáà bíékè, kè Sosafatii ité kécómmú kébéi nke dà: Kénténè n tú mù díndi Sudaa kǝbe nè Sedisademmu kǝbe, nyìkúnè ti Yiè nKuyie nyìnkè kunku di tǝ nkù, memme di bo namè ké bè bàao, ñtǝǝnè kéntá Kuyie pǝánáànì náam̀bè di náá ntì. Meǹme di bo bè namè.

21 Sosafati nè o eì kǝbe kè bèe wǝnné ketíi nkétǝnké bədembè, kè bèe dáátí tiyààti bè cǝnné ti mudemmù kpéi, koo bè níi mbehǝp̀mbè ìkè kè bè ndiè nke sǝntí ti Yiè nKuyie nke tú: Ndiènnè ke sǝntí ti Yiè nke yé ku sàà ndeumè sǝǝ.

22 Bè keté dìi mǝnnì ke diè nke déúkùnko ti Yiè nKuyie nnè yesǝǝ nkè kùu duó nkè Amǝniibe nè Mǝabiibe nè Edǝmiibe bèè do itení kéndó kédo Sudaa eì kǝbe mudoo, kè bè í nkèè betǝbè tu mù, kéta betǝbè mukò. 23 Kè Amǝniibe nè Mǝabiibe kè bèe do Edǝmiibe ké bè dèè, bè dèè dìi mǝnnì Edǝmiibe kéta bəmáà mukò. 24 Sudaa kǝbe tǝòke dìi mǝnnì ditenni dìi sǝǝ ndikpáà ke wénté káyà becírìbè kè bè cóú cóú ketenkè bá òmǝu í kpaá. 25 Sosafati nè o kǝbe kè bèe kǝte kékuti becírìbè káyà tinensààti nè be kperè desààrè kè dè nsū mesàà, kè bèe dè kóu mediè bá bè í nna ké dè kǝnnè demǝu ké ndè ei ke dò yewe yètǝǝti ke yé dè do sǝmèmu mediè.

²⁶ Diyiè naanni yiè kè bɛɛ tí kubiriku makù kéndéúkùnkò ti Yiè nKuyie, kè deè nte kè bɛɛ kù yu ke dò Mesàà nkó kubiriku, ke kpaá ke me nkù yu nè yíenní. ²⁷ Kè bɛɛ deè kè Sosafatii niité Sudaa kɔbe nè Sedisadɛmmu kɔbe bɛmɔu kè bɛɛ kò nSedisadɛmmu nè diwèi, ke yé ti Yiè nKuyie nkuù do bè dǎdǎmè diwèi kè bɛɛ na be dootitɔbè. ²⁸ Kè bè mbie ntibómbonti nè tikùtidùùti ke eutinè sipómpɔɔ ke kũnti Sedisadɛmmu kétuɔkenè ti Yiè nKuyie nciétè.

²⁹ Kè yehekè yemɔu kó yekpààtiyɔɔ keè ti Yiè nKuyie nkuù dokénèmè Isidayɛɛribe dootitɔbè ké kù depe. ³⁰ Kè Sosafati ntɔ tikpàti kè dè dò mbàmmù, kè Kuyie nhò tũ nkùu ò duó mmɛom̀pùmè dihèi dimɔu.

*Sosafati kpàti tùàkɛmè ti mànkù
(Wénté 1 Bekpààtibè 22:41-51)*

³¹ Sosafati do yóó di tikpàti ke mɔke yɛbie nsipísitǎati nè yènùmmù ndi, kémbaké Sudaa kɔbe ke dò yɛbie nsipísidé nè yènùmmù. O yɔ do tú Sidii kóo sapàà nhAsuba. ³² Kòò ntũ nho cice Asaa kó kuce, kéndɔɔri ti Yiè nKuyie ndó dè. ³³ Bá nè memme kè yetòrè nkpaá bo, benitibè mu ndo í duó mbemáà Kuyie mbe yembè do tũ nkù. ³⁴ Sosafati tǎmmú sɔmmu ò mù ketémè nè ò mù pǎntémè dè wàrimu Ananni bire Yeu tǎmmú pátiri miɛke, ke bo Isidayɛɛribe kpààtibè pátiri miɛke.

³⁵ Dɛnde kó difɔnkúò kè Sudaa kóo kpàati Sosafatii taunnè Isidayɛɛribe kóo kpàati Aasia wèè dǎdǎmè do í wenni. ³⁶ Ò do ò taunnè kè bè bo dǎdǎ bǎtòd̀bè mbe kè bè nkɔri Tadisisi. Bè do bè dǎdǎ Esiyonni Kebɛɛ èi ndi. ³⁷ Mɛmme kè Madesaa Kebɛɛ

èì kou Dodafau birɛ Ediesɛ náké Sosafati Kuyie mpããnáàntì ke dò: A taunnèmè Aasia kpéi nte kè ti Yiè nKuyie nyóó cake a tõmmú.

Mèmme kè bàtóòbèe péíté péíté ke ténke í nna ke kòte Tadisisi.

21

¹ Kè Sosafatii kò nho yembè kũũ ndè, kè bèe ò kũnné o yembè f̄sti Dafiti èì. Kòo birɛ Yodammuu sòoté tikpàti.

*Yodammu tumè Sudaa kòbe kóo kpààti
(Wénté 2 Bekpààtibè 8:16-24)*

² Yodammu do m̀ke o neí nsi, be cice òmáà bèè yètè tu: Asadia nè Yeyedi nè Sakarii nè Asadiyau nè Mikayɛeri nè Sefatia bem̀ou bè do tú Isidayɛeribe kóo kpààti Sosafati bí nyi. ³ Be cice do bè pãmmú yepãrè diɛyè nye, timáti péítì nè mesòò nè tinenkpeti ké bè duónnè yehékè iduotí fité yè Sudaa tempè mmieke kéduó nYodammu tikpàti ò tu m̀è kpéi Mpo.

⁴ Yodammu kàri dìi m̀nni o cice kpààtikàri kòo kpàti fííki, de m̀nni ndi ò kùòmè o yãfũò kòbe bem̀ou bá nè Isidayɛeribe kó bekótibè mabè.

⁵ Yodammu do yóó di tikpàti ke m̀ke yebie nsipísitããti nè yèdéè ndi kéntò tikpàti kэмbo Sedisademmu ke dò yebie nyèni, ⁶ kètũnne Isidayɛeribe kó bekpààtibè kó ice Akabu c̄t̄t̄è kòbe do d̀m̀è. Ke yé ò do puokemè Akabu kóo sapàà nwe, kédòò ti Yiè nKuyie nyí dó dè. ⁷ Kè ti Yiè nKuyie mme nyí ndó kékuò Dafiti c̄t̄t̄è kù do ò d̀nnè m̀è

taummè kpéí, ke yé kù do ò nàkémè ke dò wenwe nè o bí okpààti báá pàà be cīètè dimònni mari.

⁸ Yodammu kpàti miēke nke Edōmmu eì kàbe yetemè Sudaa kàbe bo mbè bakémè, kéwáá mbe kóo kpààti. ⁹ Kè Yodammuu íté nè o kó behāāpònkótibè nè sikipàrìnaasēī kè bèe kote keyènkè kédò mudòò Edomiibe, bèè do bè cēti nè bèè baké bèè dèke sikipàrìnaasēī. ¹⁰ De kó dimònni ndi Edōmmu eì kàbe fiètēmè bēmáà Sudaa kàbe nòu miēke nè yíenní.

De kó dimònni dimáà miēke do nke Dibuna eì kàbe yetemè Sudaa eì kàbe kóo kpààti Yodammu kpeti ò do bùtínné mēè kpéí nke ti Yiè nKuyie o yembè do tū nkù. ¹¹ Kè Yodammu dōò yetòrè Sudaa tārè ìnkè ke yūś nSedisademmu kàbe nè Sudaa kàbe kè bèe bútínné Kuyie nke nfeu yebòkè* ke cānni.

¹² Kè Kuyie mpāānāànti náàntò Edii wāri dipátiri kébéi nke dò: Ti Yiè nKuyie nha cice Dafiti do tū nkù tu: A í tūnne mēè kpéí nke a cice Sosafati kó kuce, o cice Asaa Sudaa kóo kpààti kòku, ¹³ ke tūnne Isidayeeribe kpààtibè kó kuce ke tanné Sudaa kàbe nè Sedisademmu kàbe mubòotōmmú miēke, Akabu cīètè kàbe do dòòmè. Fó nYodammu kàa kùò a yōfūò kàbe, bèè tu benitibè ke da pēēté. ¹⁴ Nte ti Yiè nKuyie nyóó potému kuyēīku diékù a kàbe, a bí nè a pobè nè a kperε demòu. ¹⁵ Fó nke yóó da bonté kemieke kó mumòncēēmù, kè mù nyéúti yewe yemòu, kente kàa nautii yènní.

¹⁶ Mēmme kè ti Yiè nKuyie nduó nkè Fidisitēēbe nè Adabube nè Etiopii eì kàbe kè bèe do Yodammu mudòò, ¹⁷ kédò Sudaa eì kéheí be kperε nè dēè kó

---

* **21:11** feu yebòkè: Bè do dekù sitāā ìnkè nke ke dōori yetòrè ke feu iwūò.

dimàà bo tekpààticfètè kèpĩmmú o bí nè o pobè, kòo b́yāātè Yoakasi weè m̀àà nkpaá.

¹⁸ Kè ti Yiè nhò poté kemieké kó muməmmú kè mù í ndò nkémieté. ¹⁹ Kè de kó muməmmú nyéúti yewe yeməu. Dibenni déri kó mukũ nkè de kó muməmmú nte kòo nautii yènní kòo fěúte mediè nkékú, bá o kəbe í nhò tũo ntihúúnti bè do d̀d̀mè o cicebè.

²⁰ Ò do yóo di tikpàti ke m̀əke yebie nsipísitāāti nè yèdéè ndi, kédi tikpàti kəmbo Sedisadəmmu kékú bá be yèmmè í ncàārè, kè b̀eè ò kũnné Dafiti eì, bè me nyí nhò kũnné bè kũri dè bekpààtibè t̀əbè.

22

Aasia t̀əmè tikpàti

(Wénté 1 Bekpààtibè 8:25-29. 9:27-29)

¹ Kè Sedisadəmmu kəbe duó nkè o b́yāātè Aasia s̀əoté tikpàti ke yé Adabube do bè domè kékúo o bí ikóti iməu. Məmmə kè Sudaa kóo kpàati Yodammu b́yāātè Aasia ntə tikpàti. ² Yoakasi do yóo di tikpàti ke m̀əke yebie nsipísinàà nè yèdéè ndi, kédi tikpàti kəmbo Sedisadəmmu ke d̀ò dibenni d̀imáà. Omidi kóo sapàà nhAtadii weè do tú o yə. ³ Kòo yə nhò tiè nyitié nyeyi, kòo tũnne Akabu c̀fètè kəbe kó ice, ⁴ kédəò d̀èè í wenni ti Yiè nKuyie nyìkè Akabu c̀fètè kəbe do d̀d̀mè, ke yé o cice kũ nkó difənkúò bè do ò tiémmè ití nyeyi kè ì ò fétinne. ⁵ Ò do tũnne b̀eè kó ití nkéneinè Isidayeyibe kóo kpàati Akabu bire Yodammu, kè bè bo dokénè Sidii kóo kpàati Asayedi Daməti eì d̀ii bo Kadaadi tempē mmieke. Kè Sidii kəbe kəute Yodammu. ⁶ Kòo wəte Sisededi ke bo taa nyekəutiyè Sidii kəbe ò kəute yè Damaa ò

do dokùnè dìi m̀ǹǹǹi Sidii kóo kpààtì Asayeedi, ò ke mbo kè Sudaa kóo kpààtì Yodammu birè Aasia kòte Sisedeedi ke bo d̀u nhAkabu birè Yodammu nè kuyonku.

⁷ Kuyie nkuù do d̀o k̀́kuò Aasia k̀́duò nkè wèe kòte ke bo d̀u nYodammu. Ò t̀uòke dìi m̀ǹǹǹi Yodammu borè kóo ò neinè k̀́kòte ke bo co Nim-musi birè Yeu. Tì Yiè nKuyie nkuù do t̀́atè Yeu kóo bo ntú okpààtì k̀́kuò Akabu c̀́ètè k̀́ t̀́ d̀è. ⁸ Kè Yeuu d̀ò Kuyie nyè nwèe d̀ò t̀́ Akabu c̀́ètè, k̀́p̀́ nSudaa èi k̀́be kó bekótibè nè Aasia kó ibí ìi do p̀́ nhokpààtì t̀́mmú k̀́ b̀́ k̀́. ⁹ Kè b̀́e wammú Aasia kóo p̀́ nhò do s̀́ri d̀́ Sammarii kóo t̀́nì Yeu borè, kóo k̀́. B̀́ ò k̀́ memme kóo k̀́nnému bake, ke ỳ́ b̀́ do náammè ke t̀́ Sosafati wèè do t̀́ tì Yiè nKuyie nnè o ỳ́mmè mem̀u, o birè nde.

Aasia c̀́ètè tem̀u òm̀u t̀́nke í nkpaá wèè bo na k̀́di tikpàtì.

Atadii fiètemè tikpàtì
(Wénté 2 Bekpààtibè 11:1-3)

¹⁰ Aasia ỳ́ Atadii k̀́è dìi m̀ǹǹǹi Aasia kumè k̀́ítè k̀́cóm̀m̀ kè bo kuò Sudaa kpààtìc̀́ètè k̀́be bem̀u. ¹¹ Kè Sudaa k̀́be kóo kpààtì Yodammu kóo sapàà nYeoseba t̀́ótè o t̀́ũ Aasia birè Soasi ikpààtibí t̀́ b̀́ do d̀o k̀́kuò ì mièke, k̀́ d̀́ s̀́nne Kuyie nc̀́ètè kó kudieku makù yedúò borè wenwe nè o yuòrì bá Atadii í ndè ǹntè ke k̀́. Yeoseba do t̀́ ikuò niùtì Yoyadaa pokù nwe. ¹² Kè Soasii ns̀́ri be borè Kuyie nc̀́ètè mièke yebie nyèkuò k̀́ Atadii tu dihèi kóo kpààtì.

23

*Bè còúmmè mekùò nSoasi kòò pĩ ntikpàti
(Wénté 2 Bekpààtibè 11:4-20)*

¹ Dibenni yiènni mieke, kè ikuó niùti Yoyada túóté metãátimè nè dikõmbùò kédòònhè metaummè behããpònkótibè bèè baké behããpòmbè sikou bèè tu: Yeodammu birè Asadia nè Yoananni birè Isimayeyeri nè Obedi birè Asadia nè Adaya birè Maseya nè Sikidi birè Edisafati. ² Kè bèè ce nSudaa tenkè kemou kétéí nDefiibe bèè bo Sudaa tenkè kó yehékè yemou, nè Isidayeyeribe cèí kó bekótibè kè bèè kote Sedisadammu. ³ Kè ditĩnni dimou tíí nkédòònhè okpààti metaummè Kuyie ncíètè mieke, kè ikuó niùti Yoyada bè nàké ke dò: Nte okpàati birè dèè yóó naá nhokpàati ti Yiè nKuyie ndo ti nàké Dafiti ke yé ndè ndòmmè. ⁴ Nte di yóó yĩmè ikuó niùbè nè Defiibe bèè te mutõmmú teom̀pùtè yiè, dí bè toté yetĩrè yètàãti, kè ditĩnni ketiri mbaa nyebòrè. ⁵ Kè ditĩnni didèri mbaa tekpààticíètè kè ditããnni mbaa dibòri bè tu di dipũũ kó dibòri, kè benitibè bemou mbo ti Yiè nKuyie ncíètè dánkù mieke. ⁶ Òmou báá ta ti Yiè nKuyie ncíètè mieke kè dè í tú ikuó niùbè nè Defiibe bèè ni Kuyie ncíètè mieke mutõmmú, ke yé bè bè cãnnémèmu de kó mutõmmú kpéi. Kè benitibè mbo ti Yiè nKuyie ncíètè dánkù. ⁷ Kè Defiibe cèète okpàati bá wè kòo mpikú o kpàrinenkù, kòo m̀ou tanní tecíètè mieke bèè ò kùò. Kòo kpàati yeti dí nhò neínè kòò kũntiní di nhò neínè.

⁸ Kè Defiibe bemou nè Sudaa kòbe bemou kè bè ndòòri ikuó niùti Yoyada bè nàké ke yé mmù. Bá wè kòo tíí nho kó benitibè bèè te mutõmmú de kó teom̀pùtè yiè nè bèè dò nkéom̀pè de kó teom̀pùtè

yiè. Ke yé ikuó niùtì Yoyada do dómè bè mpí mmutõmmú de kó diyìè. ⁹ Kè ikuó niùtì Yoyada duó mbèè baké behããpòmbè sikou yekpãã nnè tidòpìiti dieti nè tisámpròtì okpààti Dafiti do te dè ké dè duó nKuyie ncíètè. ¹⁰ Kè bèè bè cónné kétúóté Kuyie ncíètè bakù youú kéntò kétuòkenè te bakù cànku, kédíténè diwũõtònni nè Kuyie ncíètè de saku, bá wè kè wè mpikú o kpàrinenti, kè bè cèti okpààti. ¹¹ Kè bèè kàtenní okpààti bire ké dè òó ndikpààtipii ké dè duó nKuyie ntannò pátiri, kè bèè dè kànnè tikpàti kè ikuó niùtì Yoyada nè o bí kè bèè dè còú mmekùò nkè bè mpíèkù ke tú Yoasi weè tu okpààti.

¹² Mèmme kè Atadii keè ditínni ùúmè ke cokù ke sánti okpààti. ¹³ Koò kòtoo be borè ti Yiè nKuyie ncíètè mièke kénwúó, káyà okpààti kòò còmmú dibòri borè diwũõtònni ìnkè. Kè behããpònkótibè nè bèè tò sipómpɔ́ɔ́ kè bè ò murí, kè diwèi bo dihei yembè bemou, kè bè eu sipómpɔ́ɔ́, kè bedèmbè diè nyəsã nkó iyie ke bie ndebémbénnè. Kè Atadii kěté o yààti kébéi nke dò: Bè m bõmmu! Bè m bõmmu!

¹⁴ Mèmme kè ikuó niùtì Yoyada deite behããpònkótibè bèè baké behããpòmbè sikou, ké bè nàké ke dò: Dennènnè we ditínni mièke! Kòò mòu ò tũ ndí ò kùò. Ke yé ikuó niùtì do béimmè ke dò bè báá ò kùò ti Yiè nKuyie ncíètè mièke.

¹⁵ Kè bèè ò pí nké nhò dèri kétuòke tekpààticíètè borè, dibòri bè tu di sisèi kó dibòri, ké dè nhò kùò.

¹⁶ Mèmme Yoyada dònèmmè metaummè benìtibè bemou nè okpààti kè dè bo yie nkè bè ntú ti

Yiè nKuyie nkɔbe. ¹⁷ Kè benitìbè bemouu kote dibòò Baadi cǐtètè, ké tè pùò, képuonnè yewũòtòrè nè sitenkaanìi kékuonnè obɔɔyìè mMatãã yewũòtòrè také. ¹⁸ Kè ikuó niùtì Yoyada duó nkè ikuó niùbè nè Defiibe kè bè mbaà ti Yiè nKuyie ncǐtètè. Dafiti do bè totímè yetǐrè ti Yiè nKuyie ncǐtètè miéke kè bè bo nfeu ti Yiè nKuyie nyiwũò ke tuò. Mɔyiisi do wàri de kó ikuó ke yé ndè ndòmmè. Kè bè ndè dòòri nè diwèi ke diè nDafiti do keú ìi ye. ¹⁹ Ke duó nkè bè mbaa nti Yiè nKuyie ncǐtètè kó yebòrè. Bèè sãũ mbemáà nè meborime mamè kè be kóò mɔ̀ù báá ta.

²⁰ Kè Yoyada tí behããpònkótìbè bèè baké behããpòmbè sikou nè dihei kó bekótìbè bèè baké nè dihei yembè bemou. Kòo túóté okpààti ti Yiè nKuyie ncǐtètè miéke, kóò tanné tekpààticǐtètè kó dibòòri dieri kóò kànnè dikpààtikàri. ²¹ Dihei yembè bemou kè diwèi mbè bo, kè dihei nkari bàmmùù.

Bè do kùò Atadii nè disìè ndi.

24

*Soasi dimè tikpàti ke tũnte Kuyie ncǐtètè
(Wénté 2 Bekpààtibè 12:1-17)*

¹ Soasi do yóó di tikpàti ke mɔ̀ke yebie nyèyiekè ndi, kéntò tikpàti ke dò yebie nsipísìnàà ke bo Sedisademmu o yã do tú Bèerisebaa eì kou nwe, kòo yetìrì tu Sibia. ² Kè Soasii ndòòri ti Yiè nKuyie ndó dè ikuó niùtì Yoyada fòmmu mumou miéke. ³ Kè Yoyada ò puó mbenitipòbè bèdébè kòo pié initidabí nè initipobí.

⁴ De kó difɔ̀nkúò kè Soasii duó nho yèmmè ke bo tũnte ti Yiè nKuyie ncǐtètè. ⁵ Kòo tí nyikuó niùbè nè

Defiibe ké bè nàké ke dò: Kòtenè Sudaa ekè kécuóní idiítí Isidayeeriibe beməu borè. Bá diì benni Kuyie ncíètè tūntimù kpéí. Dò̀nè ti mecãã.

Bá Defiibe í ntì d̀̀̀ mecãã. ⁶ Kòo kpààtì yú ikuó niùtì diewè Yoyada kòò beke ke d̀̀̀: Ti Yiè nKuyie nkóo t̀̀ntì M̀̀yiisi do yē nDefiibe níí cuó wèè dàmpòò Sudaa k̀̀be kó yehékè nè Sedisademmu Kuyie ncíètè kpéí. Dè d̀̀mmè kè bè í ò cuó? ⁷ Onitipoyeiwe Atadii nè o bí bèè càke Kuyie ncíètè ke t̀̀oté ti Yiè nKuyie ncíètè kó tinenti bè cànné ti ke ti p̀̀ínè dib̀̀ò Baadi kó mutōmmú.

⁸ Mem̀̀me kòo kpààtì d̀̀̀ bèe d̀̀̀̀ tetoute ké tè Ìnné ti Yiè nKuyie ncíètè b̀̀rì ditowaa bíékè, ⁹ képiéké Sudaa ekè nè Sedisademmu bè d̀̀mmè k̀̀ntouní ti Yiè nKuyie nkóo t̀̀ntì M̀̀yiisi do béi ndikpàà mieke kényē nyIsidayeeriibe d̀̀ nkényieti ì diítí. ¹⁰ Kè diwèi p̀̀ mbekótibè beməu nè benitibè beməu kè bè ntouní idiítí ke ãã de kó tetoute mieke kè tè yaa píennè. ¹¹ Defiibe yà diì m̀̀nnì tetoute c̀̀̀̀ekemè ké tè t̀̀oté kékote ké tè duó mbèè p̀̀ínè okpààtì mutōmmú, kè okpààtì kó opátíwãàtì nè ikuó niùtì diewè kou kè bèe tè t̀̀oté kéuté idiítí k̀̀wētení ké tè Ìnné te do Ìkú dè. Bè do me d̀̀̀ri yewe yeməu kécuó idiítí mediè. ¹² Kòo kpààtì nè ikuó niùtì Yoyada kè bèe ì t̀̀oté kéduó mbèè ni ti Yiè nKuyie ncíètè kó mutōmmú kè bè nyieti betácíèbè nè bedabeesũ̀̀bè nè bèè p̀̀ ntimáti kó mutōmmú nè disəwũ̀̀ k̀̀mu, kè bè bo t̀̀ntenè ti Yiè nKuyie ncíètè. ¹³ Kè betōmbè mp̀̀i mmutōmmú ke t̀̀nni Kuyie ncíètè kè dè k̀̀rì séi. Mem̀̀me bè t̀̀ntemè ti Yiè nKuyie ncíètè kè tèe

kpenke mesàà.

¹⁴ Bè dèè dìi m̀onnì k̀étəo okpààti Yoyada timáti péítì s̀ənti k̀è bèè tì d̀ò̀nè ti Yiè nKuyie ncĩ̀ètè k̀ó tinəntì bè yó mp̄innè tì mutõmmú, ke feu iwũ̄õ ke tuò, ibòòke nè mesəə nkó tinəntì tetì nè timáti péítì kp̄eti k̀è bè nfeu ti Yiè nKuyie ncĩ̀ètè miəke iwũ̄õ s̀áà ke tuò, Yoyada f̀õmmu muməu miəke.

Soasi yetemè Kuyie

¹⁵ K̀è Yoyada k̀óté k̀étuəke o we k̀ékú, k̀é nyóó k̀ú ke m̀əke yebie ntek̀ùtè nè sipísitããti (130). ¹⁶ K̀è bèè ò k̀ũnnè bè k̀ũrì d̀è bekpààtibè Dafiti èi k̀ó if̄ōti. Ke ýé ò d̀ò̀rimè Isidayeribe mesàà, ke d̀əori Kuyie ndó d̀è ke dake ku c̄ĩ̀ètè kp̄éi.

¹⁷ Yoyada k̀ũũ nkó dif̄onk̀úò, k̀è Sudaa temp̄ē nkó bekótibèè k̀əte k̀édəu nhokpààti k̀ék̄onke o ìikè k̀óò déúk̀unne k̀è wèe yie m̀be kp̄eti. ¹⁸ M̀em̄me bè bùtinnémè ti Yiè nKuyie ncĩ̀ètè be yembè do tũ nkù k̀édəò sibəotenkaan̄i k̀éfiíkú ited̄éi. K̀è ti Yiè nKuyie mm̄iəkeə do Sudaa temp̄ē nnè Sedisad̄emmu d̀e k̀ó mecaàrimè kp̄éi. ¹⁹ K̀è ti Yiè nKuyie nt̄ō nku p̄ānāānt̄i náam̀bè k̀è bèè bè nàké k̀è bè bo w̄ētení ku borè bá bè í mbè k̀ènté. ²⁰ M̀em̄me k̀è Kuyie nYáá ncúténí ikuó niùti Yoyada bire Sakarii ìnkè, k̀òo cómmú benit̄ibè ìikè k̀ébéi nke d̀ò: Kuyie ntú d̀è d̀õmm̄e k̀è di yete ku tannò di í yóó yà mesàà mm̄amè di me nkù yetemè k̀ù di yetemu.

²¹ M̀em̄me k̀è bèè dake o kp̄éi nk̀òo kpààti duó nkè bèè ò bùtí yetárè ti Yiè nKuyie ncĩ̀ètè towaà k̀ékuə.

²² Okpààti Soasi do í kpaá ýé Yoyada do ò d̀ò̀ m̀èè sàà k̀ékuə o bire Sakarii k̀òo nyóó k̀ú, k̀ébéi nke d̀ò: Ti Yiè nKuyie nni nwúó nké ti púté.

Soasi kpàti kó kumàнку
(Wénté 2 Bekpààtibè 12:18-22)

²³ Kè dibenni terì nyetini kè Sidii kó behããpòmbèe kòtení kédò Soasi Sudaa kpààtiyuu nè Sedisademmu eì kékuo yehékè kó behèikènkótibè bemou kéhéi be kperè, ké dè duó nDamaasi eì kóo kpààti demou. ²⁴ Sidii kó behããpòmbè me nyí nkòtoo ke sũ, kè Sudaa kòbe bèè nsũ ke í sénní kè ti Yiè nKuyie mbè ãnné Sidii kó behããpòmbè nou mieke, ke yé bè do kù bùtinnémè kunku be yembè do tũ nkù. Ti Yiè nKuyie nkuù do duó nkè Sidii kó behããpòmbèe bè poté ke bo yũs mbe to, ²⁵ kékòute okpààti mesàà nkè wè nduó ke mò nkè bèè pèèté kóo yóu, kòo kó betòmbèe dake o kpéi ò kùo mèè kpéi ikuó niùti Yoyada bire, kè bèè ò kùo o dóu ìnkè, kè bèè ò kũnné Dafiti eì bè né do í ò kũnné bekpààtibè kó ifòti. ²⁶ Nte bèè do dàke o kpéi: Amòniibe botí kóo nitipòkù Simmeati bire Sabadi nè Mòabiibe botí kóo nitipòkù Simudi bire Yoyabadi.

²⁷ O bí yètè nè o tõmmú diemù ò pĩ mmù nè ò tũntemè Kuyie ncĩètè dè wàrimu bekpààtibè dòòrìmè pátiri mieke.

25

Amasia tòmè tikpàti
(Wénté 2 Bekpààtibè 14:1-7)

¹ Amasia do yóo di tikpàti ke mòke yebie nsipísidé nè yènúmmù ndi kèntò tikpàti ke dò yebie nsipísidé nè yèwèi, ke bo Sedisademmu. Kè o yò ntú Sedisademmu kou kòo yètìrì tu Yoadanni. ² Kòo ndòòri ti Yiè nKuyie ndó dè, ke né í nkù duó nho yèmmè memou.

³ O kpàtì fìkú dī mōnnì ke dèè, kòo kuò o tōmbè bèè do kuò o cice. ⁴ Ò me nyí nkùò be bí, ò do tūnne ti Yiè nKuyie nduó nyì kuó nyi Məyiisi kòò ì wàri ke tú: Debire cice báá kú o bire caàrìmè kpéí, debire me mbáá kú de cice caàrìmè kpéí. Bá wè ò dò nkékú o caàrìmè kpéí nke.

⁵ Mèmmè kè Amasia tí nSudaa kəbe nè Bensaməe kəbe be naàmùntì duó ke dōmmè, kətānké bèè bo mbaké behāāpōmbè sikəupí nè sikəu. Kè bèe kaa mbenitidaabè bèè məkə yebie nsipísidè kəndeètinko, ke nə nke tāū yekpāā, ke nə nke kēí ntidəpītì, kè bè mbo benītìbè sikəupíkəusītāāti (300000). ⁶ Kòo duó timátì péitì tōnnì bètāāti kó kudonku Isidayəeribe kpààtìyuu kè bèe ò duó mbehāāpōmbè yekōmbò yembè kè bè mbo tekəupíkòtè (100000). ⁷ Kè Kuyie nkóo nìti məu né kətení kóò nàké ke dò: Okpààtì! A báá neinè Isidayəeribe kó behāāpōmbè mabè bembe Efadaimmu kəbe, ti Yiè nKuyie nyí bè bonè. ⁸ Kàa bè neinè bá kàa nù ndokénè dikōmbùò a dootitəbè yóó da namu, ke yé Kuyie nkuù məkemè muwērímú, kè kuù ò nte kàa na, kuù me nhō nte kàa do.

⁹ Kè Amasia beke Kuyie nkóo nìti ke dò: Kè n né yietí tì mātì péitì tōnnì bètāāti Isidayəeribe kó dihāāpōntīnnì tá? Kè Kuyie nkóo nìti ò tēñné ke dò: Tì Yiè nKuyie mbo na ké da duó nkè dèe pēētè memmə.

¹⁰ Mèmmè kè Amasia yate Efadaimmu kó kuwuò nkəbe ke dò, bèe kò, kè be miəkəe cóúté Sudaa kəbe mediè, nkè bèe kōnnè kemieke.

¹¹ Kè Amasia túóté dikōmbùò, kətúóté o āpōmbè kè bèe kəte kubiriku bè tu kù mukókúú nkó kubiriku. Dəndə ò kùəmə Edəmmu èi kó behāāpōmbè tekəupíítè (10000). ¹² Kè Sudaa kəbe

kó behããpàmbèè p̄immú behããpàmbè tãbè ké bè dèkenè ditãri yómmè ké bè tèn̄tení kè bèè duoní kékú b̄em̄ou.

¹³ Behããpàmbè tãbè Amasia do yete ke dà bèè bá n̄n̄eí mudoò ké bè kp̄enné, kè bèè k̄ote k̄edo Sudaa k̄obe kó yeh̄ekè, k̄étúóté Sammarii, k̄énto k̄étuok̄enè Beti-On̄o. Kè bèè bè k̄uò k̄étuoke ben̄itibè sik̄oupīsitããti (3000), k̄éheí b̄e k̄p̄ere p̄eu, bá d̄e í mm̄oke d̄e mà̄m̄e.

*Isidaȳeribe kp̄ààti Soasi namè Amasia
(W̄énté 2 Bekpààtibè 14:8-14)*

¹⁴ M̄em̄me kè Amasiaa na Edomiibe k̄enk̄untiní ke to b̄e b̄ōstenkaan̄i k̄é s̄i f̄ií nk̄énk̄õnk̄u ke s̄i bàá, ke s̄i t̄uò tih̄úuntì. ¹⁵ Kè ti Yiè n̄Kuyie m̄miekēe yè Amasia kè k̄uu t̄õnko ku p̄ãñáāntì náāntò k̄òo ò n̄aké ke d̄ò: D̄e ȳime k̄aa t̄ũnne yeb̄okè ȳèè í na ke d̄ēt̄e ye k̄obe n n̄òutè mieke?

¹⁶ Ò kp̄aa ke me nn̄áa nk̄òo kp̄ààti ò bàao, k̄òo beke ke d̄ò: A t̄umu w̄èè duò mm̄i nhokp̄àati it̄ienn̄áa! Ȳi k̄arè, kè meè d̄oke a bo c̄outé tiȳẽiti.

M̄em̄me kè Kuyie mp̄ãñáāntì náāntò c̄íéké ke né b̄eí n ke d̄ò: N ȳẽmu Kuyie n kuù t̄ããt̄em̄e ke bo da kuò d̄eè te a d̄e d̄ò̄m̄e ke í k̄ènté n tié.

¹⁷ Kè bèè tié n̄Sudaa k̄oo kp̄ààti Amasia k̄òo t̄õ nk̄e bèè n̄aké Yeu bire Yoakasi bire Soasi Isidaȳeribe k̄oo kp̄ààti ke d̄ò: Amasia t̄ú á k̄ōto kè di búóté.

¹⁸ Kè Isidaȳeribe k̄oo kp̄ààti Soasii t̄énné Sudaa k̄oo kp̄ààti Amasia ke d̄ò: Dimaa kó tipotì t̄i do n̄aké d̄iyiè marì Dimaa kó d̄etedierè ke d̄ò d̄èè t̄i duò nde k̄oo sap̄áa nk̄e t̄i puó n̄ti k̄oo dap̄àa, kè Dimaa kó mup̄ĩmp̄imm̄u né ȳènní kè t̄i na k̄é ùt̄i-roo. ¹⁹ A na Edõmmu k̄obe m̄be, kè d̄eè kó tefentè da bo. Né

mbo a cīètè ke sántí amáà, dè dòmme kàa yóo dánté mudoo mùu yó nte kè bè da kuò fí nnè Sudaa kàbe.

²⁰ Amasia me nyí nkènté ke yé ò do bùtinnémè Kuyie nku kètūnne Edōmmu kàbe kó yebókè, kè kù ndó kòo dootitabèè ò kùò wenwe nè o ããpòmbè. ²¹ De mōnni kè Isidayeeribe kóo kpààti Soasii báátí kè bèe búóté Beti-Semesi Sudaa kàbe kó kutempē mmieke. ²² Kè Isidayeeribe poté Sudaa kàbe kè bè na bá wè kè wèe coké kékò nho cīètè. ²³ Kè Isidayeeribe kóo kpààti Soasii pī Yoakasi yaabire Soasi bire Amasia Sudaa kàbe kóo kpààti Beti-Semesi èi kékōnnè Sedisadēmmu kēpante kuduotí kè ku okùmè bo métiri sikousidé (200), kétúóté Efadaimmu kó dibòri kénto kētuakenè kuduotí kentímè kó dibòri. ²⁴ Kòo túóté mesoò nnè timátí pèití nè tinenti tii kó dimàà bo Kuyie ncīètè mieke nè Obedi-Edōmmu kpèti nè tekpààticīètè kpèti, kétúóténè bè pīrmú bè mudoo mieke kékōnnè Sammarii.

*Amasia kpàti kó kumàнку
(Wénté 2 Bekpààtibè 14:15-20)*

²⁵ Kè Isidayeeribe kóo kpààti Yoakasi bire Soasi kú kè Sudaa kàbe kóo kpààti Amasia nkpaá fòu ke dō yebie ntepítè nè yènnūmmù. ²⁶ Amasia dōòrìmè sōmme ò ketémè nè ò pñntémè dè wàrimu Sudaa kpààtibè nè Isidayeeribe kpààtibè be dōòrìmè páte mieke. ²⁷ Amasi do yete dìi mōnni ndi ti Yiè nKuyie mbè dàkemè o kpéi Sedisadēmmu, kòo coké kékote Dakiiisi kè bèe kè nhò tūnne kòò kùò. ²⁸ Kè bèe ò tuóténè sisēi kékōnnè Sedisadēmmu kòò kūnné o yembè fōti Sudaa tempē mmieke Dafiti èi.

26

Osiasi sǝatémè o cice kpàti

(Wénté 2 Bekpààtibè 14:21-22. 15:1-3)

¹ Kè Sudaa kǝbe bemǝuu túóté Osiasi kéduó nkè wèe sǝaté o cice kpàti, ò do yóó sǝaté o cice Amasia kpàti ke mǝke yebie ntepítè nè yekuò ndi. ² Weè do wète kémaá Edati eì ké dì tǝnné Sudaa kǝbe o cice kũũ nkó difǝnkúò.

³ Osiasi do yóó di tikpàti ke mǝke yebie ntepítè nè yekuò ndi kǝntǝ tikpàti ke dò yebie nsipísìnùmmù nè yèdéè, ke bo Sedisadǝmmu. O yǝ do tú Sedisadǝmmu eì kou nwe kǝo yètiri tu Yekodia. ⁴ Kǝo ndǝari ti Yiè nKuyie ndó dè o cice Amasia do dǝarimè só.

Osiasi dǝàrimè Kuyie ndǝmè nè o kù yeténèmè

⁵ Kǝo duó nhomáà kǝtǝnne Kuyie, ku pǝǝnǝǝnti náǝntò Sakarii fǝmmu kó yewe yemǝu mièke. Kuyie mpǝǝnǝǝnti náǝnto Sakarii weè do ò tiè nkǝo mmǝke ti Yiè nKuyie nkó kufǝwaá. Ò dǝàri dì mǝnni Kuyie ndó dè, kè kùu duó nkǝo dǝàri dè nyié.

⁶ Kǝo kǝte kédokénè Fidisitǝǝbe kǝpǝnte Kadi eì kó kuduotí nè Yabunee kǝku nè Asidǝti kǝku, kémaá yehékè Asidǝti tempǝ mmieke nè Fidisitǝǝbe cuokè.

⁷ Kè Kuyie nhò teennè kǝo dokénè Fidisitǝǝbe nè Adabube bèè do bo Kudibaadi eì nè Mǝuniibe. ⁸ Kè Amǝniibe nhò yieti be kǝo dàmpóò, kǝo yètiri feité kè Esibiti eì kǝbee kèè o kpéi.

Ke yé ò do kpenkemè mǝdiè mme. ⁹ Kǝo maá yedèrè Sedisadǝmmu eì kó dibòri bè tu dì mǝkentímè nè bè tu dì kubiriku kperi nè dibòri kuduotí kentímè kperi, kè yèe kpenke. ¹⁰ Kǝo maá yedèrè dikpáà mièke kédammúnè sibií péu. Ke yé

ò do mǝkemè iwũṣ nyi mǝdiè nkubiriku miεke nè kutǎfuṵ mmiεke, kém̄m̄m̄ke betenkútibè Kadimεeri kó yetǎrè ñnkè nè bèè fiiku fínyĩ kó detie nke yé ò dómè mutenkútímù.

¹¹ Osiasi do mǝke behǎǎpòmbè mbe kè bè nǝ mmudoò, kòo kpààti kóo pátíwǎǎti Yeiyeedi nè Maseya wèè dǎke diheì kó tinǎǎnti kpéi nkè bèè bè kǎà nkétoté yetírè. Kòo kpààti kóo tǔnti Ananniya mbè ni. ¹² Sicéĩ kó bekótibè beè do ni de kó bekpàrĩnuṵmbe yekṵmbò yembè ke bo benitibè sikǝupísidè nè sikǝusikuṵ (2600). ¹³ Kè bè mbaké behǎǎpòmbè yekṵmbò yembè bèè kpeñni ke bo na kéteenè okpààti kòo dokénè o dootitòbè kè bè mbo sikǝupíkṵsitàǎti nè sikṵpísìyiekè nè sikǝusìnùmmù (307500). ¹⁴ Kòo kpààti Osiasii bè duó tikpàrĩnentì, tidǝpìiti nè yekpǎǎ nnè mudò kó yepikè nè yecĩncĩnkòrè nè detǎnnè nè yetǎntèndititǎrè. ¹⁵ Kè Osiasii duó nkè mεcìi nyembèè ò má Sedisadεmmu dèè bo ntǎũnè ipie nke bǝmmùnè yetǎrè diεyè. Kòo dè cònné yedèrè nè iduotí kentímè. Ò me nyĩ kòo yetìrìi feité. Kuyie nkuṵ do ò teennè kòo kpenke.

¹⁶ Ò né kpenke diì mǝnni kè tefentèè ò ta tèè yóó ò bǝ. Kòo dǎṵ dèè í wenni ti Yiè nKuyie nhò tũ nkù, kéta ku cǐtè miεke kētuṵ ntihúúnti dihúúntònni ñnkè. ¹⁷ Kè ikuó niùti Asadia ò tǔnnṵ ke neinè ti Yiè nKuyie nkuó niùbè, yekṵmbò yembè sipísini. ¹⁸ Kè bèè kpannè okpààti Osiasi ke dò: Osiasi! Fṣṣ í te a bo ntuṵmmè tihúúnti ti Yiè nKuyie, ikuó niùti Anṵ bí nyi bè cǎnnémè kè bè bo ntuṵ tihúúnti ti Yiè nKuyie,

ku cǐḗtè mieke. Yè ti Yiè nKuyie ncǐḗtè! A caàri ti Yiè nKuyie nku. Dè í yóó da dǎò mēsàà.

¹⁹ Osiasi kpaá dè ncómmú diwũḗtònni borè ke tǎ tebuute bè tũònnè tè tihúúnti, kòo miekee peike ikuó niùbè, kè bèe yà tikànti yènnímè o tǐnni. ²⁰ Kè ikuó niùti diewè Asadia nè ikuó niùbè bεmǎu kè bè nhò dǎ nfù! Bè yà dii mǎnni tikànti tiì ò pǐmmè o tǐnni, kóò dènnε mecāã nditowaà, o mómumuò kòo ndó mecāã ke bo yè, ke yé ti Yiè nKuyie nkuù do ò potémè.

*Osiasi kpàti kó kumàнку
(Wénté 2 Bekpààtibè 15:5-7)*

²¹ Kòo kpàati Osiasii naá ndikànni, kè bèe ò cǎnné tǎcǐḗtè, bè ãḗ yǐmè dikànni, kòo mme ndò nke yàa kúnè, ke yé bè do ò bètimè ti Yiè nKuyie ncǐḗtè. O bire Yotammu weè do baké tekpààticǐḗtè, ke baké dihei.

²² Amḗti bire Esaii wǎrimu Osiasi dǎòrímè sǎmme, ò ketémè nè ò pǎntémè. ²³ Kòo kò nho yembè kũũ nkè, kè bèe ò kũnné be kũri dè bekpààtibè, bè né í nhò kũnné o yembè kó ifǎti ke yé ò do túmè dikànni. Kòo bire Yotammu sǎoté tikpàti.

27

*Yotammu tǎmè tikpàti
(2 Bekpààtibè 15:32-38)*

¹ Yotammu do yóó di tikpàti ke mǎke yebie nsipisidè nè yènummù ndi, kèntǎ tikpàti ke dǎ yebie ntepiítè nè yèkuà, ke bo Sedisadεmmu. O yǎ do tú Sadǎki kóo sapàà nwe kòo yètiri tu Yedusa. ² Kè Yotammuu ndǎari ti Yiè nKuyie ndó dè, ò do tũnne o cice Osiasi borime mme weti weti. Ò né do í ta ti

Yiè nKuyie ncîêtè ke bo tuo ntihúúntì. Nè memme kè benitìbè né nkpaá bo medòòrìmè yeime mieke.

³ Weè do maá ti Yiè nKuyie ncîêtè kó dibòrì dièrì, kètũntè kuduotí kó yebòrè péu Sedisademmu èi kó dicẽkarì bè tu dì Ofedi. ⁴ Kòo maá yehékè Sudaa tārè ìnkè, kémaá sicẽkperí nè yedèrè titúúti mieke.

⁵ Weè do dokénè Amõniibe ké bè na. De kó dibenni kè Amõniibe nhò yietì dàmpóò timátì péitì tónnì bètããti nè tidiitì bè tu tì bédèé tónnì sikõupísitããti (3000) nè tidiitì bè tu tì õdisì tónnì sikõupísitããti (3000), ké mme nhò yietì ke dà yebie nyètããti. ⁶ Mènme kè Yotammuu kpenke, ke yé ò do tũnnemè ti Yiè nKuyie nkó kuce nku.

⁷ Yotammuu dòòrìmè sõmmè ò dokémè nè ò dòò dè demou dè wãrimu Isidayeeribe nè Sudaa kpààtibè páte mieke. ⁸ Ò do yóó di tikpàti ke mæke yebie nsipísidé nè yènúmmù ndi, kénto tikpàti ke dà yebie ntepiítè nè yèkuò ke bo Sedisademmu. ⁹ Kè Yotammuu kò nho yembè kũũ nkè, kè bèè ò kũnné Dafiti èi o yembè fõti. Kòo birè Aasii sòoté tikpàti.

28

Aasi naámmè Sudaa kòbe kóo kpààti (Wénté 2 Bekpààtibè 16:1-6)

¹ Aasi do yóó di tikpàti ke mæke yebie nsipísidé ndi, kénto tikpàti ke dà yebie ntepiítè nè yèkuò ke bo Sedisademmu, ò í ndòori ti Yiè nKuyie ndómè ke dõnnè o yààrì Dafiti do dõmmè. ² Ò do tũnne Isidayeeribe kpààtibè kó medòòrìmè mme kètonté kédòò timátì kó sibòatenkaanì Baadibe, ³ kèntuò ntihúúntì Benni-Inõmmu biriku mieke, kéfíénè o bí kètuò, ibotí ti Yiè nKuyie ndo bèti ì kékanne

Isidayeeribe, ì do dǎari ì sǎke. ⁴ Kòo nkòu iwūš ke tuò ntihúúnti yetàrè nè yetārè ìnkè nè detie nyǎ.

⁵ Kè ti Yiè nKuyie nduó nkè Sidii kóo kpààti ò do mudoò kóò na, kèpímmú benitibè péu kékònnè Damaasi eì kédúó nkè Isidayeeribe kó bekpààtibèe be do mudoò ké bè na mediè. ⁶ Kè Demadia bire Pekaa kuò Sudaa kó benitibè yekǎmbò yembè tekoupiókùtè nè sikoupiósidé (120000) diyie òmáà ke yé be do bùtinnémè ti Yiè nKuyie be yembè do tū nkù. ⁷ Kè Efadaimmu kó kuwuò nkou okpàrìnuǎnti Sikidi kuò okpààti Asidikammu bire Maseya wèè kòtí tekpààticǐètè nè okpààti kóo tūnti Edikanaa. ⁸ Kè Isidayeeribe pímmú be tebíi miéke benitipòbè nè benitidaabè nè isapùmbí bémou kè bè mbo sikoupiókùsidé (200000) kéhéinè be kperè péu kékònnè Sammarii.

⁹ Kòo mbè kūntinko ke sǎ nti Yiè nKuyie mpǎānǎǎnti nǎǎntò mǎu dè bo kòo yètiri tu Odedi kòo yèroo kéco behǎǎpòmbè bèè kūntiní Sammarii ké bè nǎké ke dǎ: Ntènè ti Yiè nKuyie di yembè do tū nkù miéke ke cǎuté Sudaa kǎbe kè kù bè ǎnné di nou miéke kè di bè kǎu mukǎu yeimu kè dè kpekii ke tǎàke kǎinkè. ¹⁰ Di me ndómè kédǎò Sudaa kǎbe nè Sedisademmu kǎbe tidaatì benitidaabè nè benitipòbè, di í dǎò ti Yiè nKuyie nku meyèi nnaà? ¹¹ N kǎnténè kǎffí ndi pímmú bèè nìtibè di tebíi cuokè ke dǎò tidaatì, ke yé ti Yiè nKuyie mmiéke yóó di cǎuté mè.

¹² Mémme kè Efadaimmu naàmùnkù kó bekótibè Yoananni bire Asadia nè Mesidemati bire Bedekia nè Sadummu bire Yeikia nè Adidaii bire Amasa. Kè bèè íté kékpannè behǎǎpòmbè bèè kūntiní, ¹³ ké bè nǎké ke dǎ: Di báá tanní die nnè de kó tidaatì ke

yé di yóo duómme kè tí cake ti Yiè nKuyie nku. Di dó kényíe meyei mme ti yeténèmè ti Yiè nKuyie mme ìnkè. Ti diè nke càkemu ti Yiè nKuyie mmediè. Kè ti Yiè nKuyie mmieke do tínti Isidayeeribe ti ìnkè.

¹⁴ Kè de kó behããpòmbèe fĩnko de kó tidaati kényounè be eí dè bekótíbè nè ditĩnni dimou ìikè. ¹⁵ Kè bè tãátè bèè nìtìbèe còutè de kó tidaati ké ti bàntè kétúótè be kperè bè eíní dè, kédèite tiyààti kényii mbèè feío, ké bè ànné tinèùtì, ké bè duó mmudiì nè menie nkè bèe di kényã. Kè bèe bè tàa nyekòutiye, kétúótè bèè kó dimàà cĩte kèdee nsãmmarímúbè ké bè tò Sedikoo tipuonti kó dihei, be tebiì borè ke né na kèwète Sammarii.

*Aasi mɔɔmè Asidii kóo kpààti meteèmmè
(Wénté 2 Bekpààtibè 16:7-20)*

¹⁶ De kó dimònni ndi okpààti Aasi tõmmè kè bè bo mɔɔ meteèmmè Asidii kóo kpààti. ¹⁷ Edomiibe beè do wètení kèdo Sudaa kòbe ké bè na ké bè pĩrmú kékònnè. ¹⁸ Kè Fidisitèèbe pi Sudaa tempè nkó yehèkè yèè bo kubiriku mieke nè kubakù cànkù bíékè kperye, kèfietè Bèti-Semesi nè Ayanɔɔ nè Kedèdoti kényiénè Soko nè Timuna nè Kimmuso nè yehèkè yèè dè tòké kékari. ¹⁹ Ke yé ti Yiè nKuyie nkuù do kékùnnemè Sudaa kòbe. Isidayeeribe kóo kpààti Aasi kpéí, weè do te kè Sudaa kòbe ta dikònkònni mieke kédòò ti Yiè nKuyie nyí dó dè. O mómumuò nhò do í yie nti Yiè nKuyie nkpeti bitì bitì.

²⁰ Kè Asidii kóo kpààti Tekidati Fadasaa kòtení, ò na nhò teennèmè kòo né ò do mudoò kèpi dihei ò me nyí nhò na. ²¹ Aasi do tùótè Kuyie nciètè kperè nè dihei kó bekótíbè kperè ké dè pã Asidii kóo kpààti bá dè me nyí nhò teennè. ²² Kòo kpààti Aasi baà mbo

meyèncàrìmè mièke ke sàké ke yetírí ti Yiè nKuyie nkpeti. ²³ Kòò túóté Damaasi èi kó yebàkè yèè do ò poté, kénnáá nke tú: Yè mè nteennèmè Asidii kóo kpààti n yó nye nfeu kè yè n teénnè. Ke yé kòò waá nhomáà ndi mudorimù nè Isidayeeribe bemou kõmu. ²⁴ Kè Aasii tíi nKuyie ncíètè kó tinenti ké tì pùò nkékpétínné Kuyie ncíètè kó yebòrè, kémaá yewũõtòrè Sedisademmu èi dimou mièke, ²⁵ kéhãá yetàrè Sudaa tempè nkó yehèkè yemou mièke kè bè ntuò nyebàkè tihúúntì. Mèmme ò íimmè ti Yiè nKuyie mmièke.

²⁶ Aasi dàrìmè sòmme nè ò pī mmùù tõmmú, ò ketémè nè ò pǎntémè dè wàrimu Sudaa nè Isidayeeribe kpààtibè páte mièke. ²⁷ Kè Aasi kò nho yembè kũũ nkè, kè bèè ò kũnné Sedisademmu èi. Bè í nhò kũnné Isidayeeribe kpààtibè kó ifõtì. Kòò birè Esekiasii sòtè tikpàti.

29

*Esekiasi sòtémè tikpàti ke wènkũnne Kuyie ncíètè
(Wénté 2 Bekpààtibè 18:1-4)*

¹ Esekiasi do yóó di tikpàti ke m̀ake yebie nsipísidé nè yènúmmù ndi, kèntò tikpàti ke d̀ yebie nsipísidé nè yèwei ke bo Sedisademmu. Sakarii birè Abi weè do tú o yã. ² Kòò ndàari ti Yiè nKuyie ndó dè o yààrì Dafiti do dàrimè só.

³ O kpàti benni ketirì otãàkètiwè kè wèe kpeté ti Yiè nKuyie ncíètè kó yebòrè, ké yè dàò, ⁴ kédúú nkè ikuú niübè nè Defiibe kè bèe kotení ke tíi nKuyie ncíètè kó kupíkù diyìè yìèní kèè bíékè. ⁵ Kòò bè nàké ke d̀: Kénténè n tú mù d́indi Defiibe! Dòònè

dimáà mewénkùmè kó ikuó nè ti Yiè nKuyie ncīètè, di yembè do tū nkù, kédèite meýḏḏ. ⁶ Kε yé ti yembè do dḏmè ti Yiè nKuyie nyí dḓ dè, ké kù càke kunku Kuyie nti tū nkù, ké kù bùtinné ke í ndake ku taummè tou kpréi, ké kù yóu. ⁷ Kè bèe tonté kékpetinné kukpánkpránkù kó yebòrè kékuo ifití, bá bè ténke í ntuò ntihúúnti Kuyie mbembe Isidayεeribe tū nkù, bè me nyí ntuò nyiwũḓ ti Yiè nKuyie ncīètè mieke. ⁸ Kè deè nte kè ti Yiè nKuyie mmíeke cóuté Sudaá tempē nè Sedisademmu de kḓbe, kè be kperε nduò tikḓmbùḏti, kè kùu bè yóu kè bèe ta mesémmè mieke, kè bè mbè daú, di mè nwúó nkè dè dōmmè. ⁹ Nè de kpréi nke bè kùḓmè ti yembè ke pīrmú ti bí, initidaaì nè initipòì nè ti pobè ke dḏḏ tidaatì. ¹⁰ Bàmbà n dḓ kétaunnè m máa ti Yiè nKuyie nku, tínti Isidayεeribe ti tū nkù, kè ku mieke tí bonke. ¹¹ N kḓbe báá ḓonnè dimáà ti Yiè nKuyie, kù tāāté dímbε, kè di bo nkù tū nke pī nku tōmmú ke tú ku tḓmbè ke kù tḓò ntihúúnti.

¹² Mēmme kè Defiibe Keati kó kunaàmùnkù kḓbeε kḓtení bèè tu: Maati bire Amasii nè Asadiá Yoedi bire. Kè Medadi kó kunaàmùnkù kḓbe ntú: Kiisi Afidi bire nè Asadiyau Yeadeedi bire. Kè Kerisonni kó kunaàmùnkù kḓbe ntú: Yoá Simma bire nè Edenni Yoá bire. ¹³ Kè Edisafāá kó kunaàmùnkù kḓbe ntú Simmidi nè Yeyeedi, kè Asafu kḓku kḓbe ntú Sakarii nè Matanniya. ¹⁴ Kè Emanni kḓku kḓbe ntú Yeiyeedi nè Semmeii. Kè Yedutunni kḓku kḓbe ntú Semmaya nè Usiyeedi. ¹⁵ Kè bèe tí mbe naàmùnti kḓbe, kè bèe dḏḏ bεmáà mewénkùmè kó ikuó, kédèè, kètūnne okpààti kó dinùu nè ti Yiè nKuyie nnàké tì, kékḓte kédḓḓ ti Yiè nKuyie ncīètè mewénkùmè kó ikuó. ¹⁶ Kè ikuó niùbèe ta ti Yiè

nKuyie ncǝǝtè miεε ke bo tè wènkùnnε kétúótè tinεntì tìi kó dimàà bo te miεε ke sǝ nkédennε ti Yiè nKuyie ncǝǝtè dánkù, kè Defilibεε tì tǝ kédennε dihèi mǎnku kékútoo Setinǝ kó kubontémbònkù miεε. ¹⁷ Bè do keté bè bo dǝòmè ti Yiè nKuyie ncǝǝtè mεwénkùmè kó ikuó dibenni tǎnkù ketiwè kó diyìè ketirì ndi. Diyìè nínnì yìè kéta kukpákpánkù ke dǝ yewe yèni. Bè do dǝò ti Yiè nKuyie ncǝǝtè tεmǝu mεwénkùmè kó ikuó ke dǝ yewe tεpíítè nè yèkuò ndi kédeè.

¹⁸ Dε kó difǝnkúò kékǝte okpààti Esekiasii borè kóò nǎké ke dǝ: Ti dǝòmǝ mεwénkùmè kó ikuó ti Yiè nKuyie ncǝǝtè tεmǝu, diwũǝtǝnnì nè di kó tinεntì timǝu, tábùrì bè pǎā nwèè pǝǝ Kuyie ndakù wèè ìnkè nè dε kó tinεntì timǝu. ¹⁹ Ti tũntεmu Aasi do tú dǝi mǎnnì okpààti kékεyete Kuyie nkécake tìi nεntì kó dimàà, ke tì dǝò mεwénkùmè kó ikuó ke tì tǝní ti Yiè nKuyie nwũǝtǝnnì ìkè.

Bè wète ke ketémè mubáammu Kuyie n cǝǝtè

²⁰ Kǝo kpààti Esekiasii íté dikũnwènnì sèi kétíi ndihèi kó bekótibè kè bèε kǝte ti Yiè nKuyie ncǝǝtè. ²¹ Kè bèε tǝní yεnaadakè yèyiekè, yεpedakè yèyiekè, yεpedabε yèyiekè, yεbǝdakè yèyiekè, kè bè bo ì fèúté Kuyie nkémǝ mεyεi ncǝǝmmè, okpààti cǝǝtè nè Kuyie ncǝǝtè nè Sudaa tempǝ nkǝβε kpéi. Kè wèè nǎké ikuó niùbè Anǝ bí ke dǝ, bèε dè fèúté ti Yiè nKuyie nkó diwũǝtǝnnì ìnkè. ²² Kè ikuó niùbèε féúté inààke kéceé mmeyĩ nkécóú ndiwũǝtǝnnì, kékéúté yεpedakè nè yεpedabε kécóú mmeyĩ ndiwũǝtǝnnì ìnkè. ²³ Dε kó difǝnkúò kètǝní yεbǝdakè bè yóó féúté yè Kuyie nkémǝ mεyεi ncǝǝmmè okpààti nè

ditĩnni be ìkè, kè bèe nòó mbe nou ye ìnkè. ²⁴ Kè ikuó niùbèe ye feúté kécóú mmeyĩ ndiwũãtònni ìnkè kéməo Kuyie mbeməu be kó meyei ncíěmmè, ke yé okpààti weè do duómme kè bè bo dɔɔ meyei ncíěmmè kó ikuó, kéfíé iwũã kétuə nyIsidayεeribe beməu kpéí.

²⁵ Kòo cónné Defiibe ti Yiè nKuyie ncíětè miεke kè bè ntə tikùtidùùti nè tibóbonti nè tikāpenti, kéntū nKuyie mpāānāànti nāàntò Kadi okpààti kou nè Kuyie mpāānāànti nāàntò Natāā bè do ti nàké Dafiti kényē mmù, ke yé ti Yiè nKuyie nkuù do duómme de kó dinùù ku pāānāànti nāāmbe kè bèe ti nàké.

²⁶ Kè Defiibe mbo be kó mēfié nke bie ndεbémbénnè Dafiti do duó nkè bèe dɔɔ dè, kè ikuó niùbè ntə siheú.

²⁷ Kè Esekiasi dɔ bèe fíé iwũã kétuə ndiwũãtònni ìnkè. Bè keté dì m̀nni de kó mutōmmú kè bedèmbè ndiè nke sánti ti Yiè nKuyie, kè bè eu siheú ke bie nnè dεbémbénnè Isidayεeribe kóo kpààti Dafiti do duó nkè bèe dɔɔ dè. ²⁸ Kè ditĩnni diməu nkōnke ke diè nke eu siheú kè iwũã yàa cúténè kédeè. ²⁹ Bè tūə ndi m̀nni iwũã kédeè kè bèe kó dimàà neínè okpààti kè bèe sīnné kékōnke. ³⁰ Okpààti nè o kó betūmbè kè bèe nàké Defiibe ke dɔ, bè nsánti ti Yiè nKuyie nke tū nDafiti nè Kuyie mpāānāànti nāāmbe bè do bè nàké ti kēsīnnóo kékōnke kēsánti Kuyie nnè diwèi.

³¹ Kè Esekiasii bè nàké ke dɔ: Di cáámmu ti Yiè nKuyie nkpeí, tónni iwũã ké ì fié ti Yiè nKuyie ké kù fiénè yesāā nkpeyi.

Kè ditĩnni diməu ntəuní iwũã nè disānni kpēyi. Bèè niti kè bèe fíé be kpēyi kétuə. ³² Ditĩnni diməu tóni ì wũã kó dimàà kè bèe ì kùə kétuə, kè inààke mbo sipísìyiekè, yepedakè tekòùtè (100) yepedabe

sikòusìdè (200), demòu kè bèè dè tùò nti Yiè nKuyie.
³³ Kè bèè fié inààke sikòusìkuò (600), ipe nè sǐbóó
 sikòupísitããti (3000). ³⁴ Ikuó niùbè me nyí nsũ ke bo
 na ke fǐrí iwũǎ imòu kè be tebìí Defiibe bè teennè
 kè bèè deè de kó mutõmmú kénkémmúnè ikuó niùbè
 tǎbè bo dǎòmè bemáà mewénkùmè kó ikuó. Ke yé
 Defiibe do duómmè bemáà kè dèe pǎǎtè ikuó niùbè
 kè bèè bè dǎò mewénkùmè kó ikuó, kè bè nsũnè ikuó
 niùbè. ³⁵ Ke yé iwũǎ bè do yóó tuò nyi do sũmè nè
 mekùò mbè do yóó tuómmè kpéí nè menàà mbè ãã
 yòòremè yepǎrè ìnkè kétuò.

Memè me bè do wète kéketémè ti Yiè nKuyie ncǐtè
 kó mutõmmú. ³⁶ Esekiasi nè benìtibè bemòu kè bè
 yèmmè nnaati nè Kuyie ndòò dè be kpéí. Ke yé bè do
 dè dǎòmè kè dè ndò mmecãã mme.

30

*Esekiasi yumè Isidayeeri be bemòu kè bè baá
 ndiyentébanni*

¹ Kè Esekiasii tǎ mbenìtibè Isidayeeri wuò
 nkumòu mièke nè Sudaa kòku kumòu mièke,
 kéwǎrinè yepáte Efadaimmu kó kuwuò nnè
 Manansee kòku kè bè bo kǎtení Kuyie ncǐtè
 Sedisadèmmu kè bèè baá ndiyentébanni ti Yiè
 nKuyie nkpéí kunku Kuyie nyIsidayeeri tũ nkù.
² Okpààti nè o kó betũmbè nè benìtibè bemòu, bè
 do tǐí nSedisadèmmu nwe, kénáké bè bo baámmè
 ndiyentébanni dibenni kóo tǎǎdèrì. ³ Bè do í na
 ke bo dì baá ndi kó dimònni, ke yé ikuó niùbè
 do í dǎòmè bemáà mewénkùmè kó ikuó kénsũ.
 Benìtibè me ndo í tǐí nSedisadèmmu. ⁴ Okpààti
 nè ditǐnni dimòu kè bèè pénsìrì de kó tináànti,

⁵ kētāāté ké tì nàké Isidayeeri wuò nkumou kētúóté Bēerisebaa kēntò kētuokenè Danni kè bè bo kōtení Sedisademmu kè bèe baá ndiyentébannti ti Yiè nKuyie nkpeí kunku Isidayeeri tū nkù ke yé bè ténke do í di baammè ke sū tì wàri ke yé ndè ndòmmè. ⁶ Kè yetōrèe kōtenè okpààti nè o tūmbè bè bè duó nyèè páte Isidayeeri tenkè kumou mieke nè Sudaa kōke kemou mieke kēntū nhokpààti bè nàké dii nùù, ké bè nàké ke dò, díndi Isidayeeri bèè yenté Asidii kóo kpààti nou mieke wētēnni ti Yiè nKuyie ndi yembè Abarahammu nè Isaki nè Sakōbu bè do tū nkù borè kè kù di cōuté. ⁷ Di bá ndōnnè di yembè nè di kōbe bèè do yete ti Yiè nKuyie nkpeti, kunku Kuyie mbe yembè do tū nkù. Kè kùu duó nkè bèe bè kùò kédeè kéndò ndi me ndè wùómmè. ⁸ Di báá kpénkūnne di to di yembè do dōdmè. Duónnè dimáà ti Yiè nKuyie kékōtení ku cīētè mieke, kù cāñné tē sǎá kēpī nku tōmmú, kunku Kuyie ndi tū nkù, kè dēe yie nkè ku mieke kèè di cōú nkè kēe do. ⁹ Kè nsà kè di wētēní ti Yiè nKuyie mborè, bèè do pīmmú di tebíi nè di bí, bè bo bè kuó mmesémmè ké bè yóu kè bèe konní di nhèi, ke yé ti Yiè nKuyie kunku di yembè do tū nkù, kuù òò kuó mesémmè kédòò mesàà, kè di wētēní ku borè kù í yóó di yete.

¹⁰ Mēmme kè yetōrè níí ta di nhèi kécánté diteri, ke me nyí Efadaimmu tempē nkumou nè Manansee kōku kumou. Kè bè mme ndò kētuokenè Sabunoo kōku, kè bè mbè daú ke bè sǎá. ¹¹ Nè mēmme kè Asee kōbe mabè nè Manansee kó kuwuò nkōbe mabè nè Sabunoo kó kuwuò nkōbe mabè kè bèe banté be caàrìmmè kékōtení Sedisademmu. ¹² Kè Kuyie

nnampɛ Sudaa kɔbɛ yɛmmɛ kɛ bɛɛ wɛnnɛ mɛyɛmmɛ
mɛmáà kɛyíé nhokpààti nè o tǔmbè bè yɛ mmù, ti
Yiè nKuyie nyɛ ndè ndòmmè.

Esekiasi baámmè diyentébanni

¹³ Mɛmɛ kɛ benìtibè pɛu tíí nSedisadɛmmu
dibenni kóo tǎnkù dɛrì kɛbaá mpɛ̀̀ wèè í kɔarɛnɛ
mutie mùù muuti dɛ kó dibanni. Kunìiti kuù
do tíí mɛdiè. ¹⁴ Kɛ bɛɛ puɔ nyɛwũɔ̀̀tǎrè nè
yehúúntǎrè yèè bo Sedisadɛmmu kɛ yè útóo Setinɔ
kó kubontémbònkù. ¹⁵ Kɛ bɛɛ fié diyentébanni kó
iwũɔ̀̀ dibenni kóo tǎnkù dɛrì miɛkɛ diyie tepítè nè
dinaanni. Ikuó nìùbè nè Defiibe sòò mɛ ndimè ifei,
kɛ bɛɛ dɔ̀̀ bɛmáà mɛwénkùmè kó ikuó, kɛtɔní iwũɔ̀̀
ti Yiè nKuyie nɛ̀̀tè miɛkɛ kɛtuɔ. ¹⁶ Kɛ bɛɛ kari bè
dò nkékari yèè kàrè kɛntũ nyikuó Kuyie nkóo niti
Mɔ̀̀yiisi do dɔ̀̀ nyi, kɛncɔu Defiibe borè mɛyĩ̀̀ nke
mɛ́́ diwũɔ̀̀tǎnni. ¹⁷ Dɛ kó kunìiti miɛkɛ benìtibè pɛu
do bomu bèè í dɔ̀̀ bɛmáà mɛwénkùmè kó ikuó, kɛ
bo fié iwũɔ̀̀ ti Yiè nKuyie, kɛ Defiibe bɛɛ cɔ̀̀tè bɛ
kó yɛfɔ̀̀tè kɛfíé iwũɔ̀̀ ti Yiè nKuyie. ¹⁸ Kɛ yé benìtibè
dikéè dierì do í dɔ̀̀mè bɛmáà mɛwénkùmè kó ikuó:
Efadaimmu kɔbɛ nè Manansee kɔbɛ nè Isakaa kɔbɛ
nè Sabunɔ kɔbɛ bèè do í dɔ̀̀ bɛmáà mɛwénkùmè kó
ikuó, kɛdi diyentébanni kó mudii, kɛ í tǔnnɛ ikuó
yɛmmè. Dɛ̀̀ do te kɛ Esekiasii bántè Kuyie mɛ
kpéí nke dɔ̀̀: Ti Yiè nKuyie nfɔ̀̀ nwèè sà, cɛ̀̀ mɛ.
¹⁹ Bɛmɛ bèè kó dimáà duó mɛ yɛmmè kɛ wanti fɔ̀̀
nti Yiè nKuyie, Kuyie nti yembè do tũ nkù, kɛ né í
dɔ̀̀ bɛmáà mɛwénkùmè kó ikuó. ²⁰ Kɛ ti Yiè nKuyie
ncɔ̀̀tè Esekiasi kù bàntè kɛ yɛ mmù, kɛ bè cɛ̀̀ nke í
mbè poté.

21 Mēm̄m̄e kè Isidayεεribe bèè bo Sedisadεmmu kè bè mbaà mp̄ḗḗ wèè í k̄ōrenè mutie mùù muuti de kó dibanni nè diwèi dierì ke dō yewe yèyiekè. Bá dii yiè kè Defiibe nè ikuó niübè kè bè nsāntí ti Yiè nKuyie nnè be w̄rímú mum̄ou kè biennè debémbénnè ke déúkunko ti Yiè nKuyie. 22 Kè Esekiasii sānte Defiibe bem̄ou bè p̄rím̄è ti Yiè nKuyie ntōmmú nè meyemm̄è mem̄áà. Kè bè nyo ndibanni kó iwūš ke dō yewe yèyiekè kéfíiènè metaumm̄è kpeyi, kéndéúkunko ti Yiè nKuyie nkunku be yembè do tū nkù. 23 Kè dit̄nni dim̄ou w̄enné dinùù kè bèe yíé kēbaá ndibanni ke dō yewe yèyiekè nè diwèi. 24 Kè okpààti Esekiasi duó nyenaadakè tek̄oupiítè (1000) dit̄nni kp̄éi, yepedakè sik̄oupīsiyiekè (7000) k̄o kó betūmbèè duó nyenaadakè tek̄oupīpiítè (1000) ipe tek̄oupīpiítè (10000), kè ikuó niübè péuu d̄ōd̄ bem̄áà mewénkum̄è kó ikuó. 25 Kè diwèi p̄i nSudaa k̄obe bem̄ou nè ikuó niübè bem̄ou nè Defiibe nè bèè kó dim̄àà l̄it̄ní Isidayεεribe tenkè ke k̄atení nè bep̄òd̄bè bèè k̄atení ke bo Sudaa tenkè kè bè nyānkunè diwèi. 26 Kè diwèi dierì mbo Sedisadεmmu, de kó diwèi boti í buoté diyie mari k̄étúóté Isidayεεribe kóo kp̄ààti Dafiti bire Sadom̄ō kó dim̄ōnni k̄éntō k̄étuakenní de yiè. 27 Ikuó niübè nè Defiibe kè bèe p̄ā benit̄ibè Kuyie nkó mesàà, kè Kuyie nkeè be tamm̄è nè be báammu k̄ēñkè.

31

Esekiasi t̄ūntem̄è Kuyie n̄c̄ḗt̄è kó mutōmmú

1 Dibanni dèè dii m̄ōnni, kè Isidayεεribe bèè kó dim̄àà dè bo kè bèe k̄ote Sudaa ekè, k̄épuō nyeb̄ōt̄árè,

kékéké itedeí kédíé yetòrè, képuo nyewũòtòrè Sudaa tempē nkumou mieke nè Bensamee kaku nè Efadaimmu kaku nè Manansee kaku, kédeè kè Isidayeeribe bemouu kũũ mbe ekè bá wè o cǐtèè.

² Kè Esekiasii kannε ikuó niùbè nè Defiibe be tǐrè be tǐrè bá wè o tōmmú tú mù. Ikuó niùbè nè Defiibe bèè do te bè bo nfeumè iwũò ke tuò nè bè bo nfeumè metaummè kpɛyi. Nè bè bo ndièmmè ke sǎntí ti Yiè nKuyie nnè bè bo mbaamè ti Yiè nKuyie ncǐtèè. ³ Kè okpààtì deite o kperε kédúo nkè bè bo waánnè iwũò bè yó nfeu ì ke tuò dikũnweńni kpɛyi nè kuyuoku kpɛyi nè siom̀p̀usi kó yewe kpɛyi, nè betǎàp̀ambè nè yebaa nde kpɛyi. Ti Yiè nKuyie nkuó wǎri ke yē ndè ndòmmè.

⁴ Kòo náké Sedisademmu εì kabε ke d̀ò, bèε duó nyikuó niùbè nè Defiibe be kperε kè d̀εε yie nkè bè ntũ nti Yiè nKuyie nkuó yēmmè weti weti. ⁵ Bè kèè diì m̀onnì de kó tináańtì kè Isidayeeribe pǎ mediè mbe paa nkó tidiiti: Tidiiti bè tu tì bèdèè nè menaà nnè mekùò nè mecekùò ke yíénè desonne desonne nè bè ǎ berí be diiti timou kè d̀èè ntú depíindè kè bèε dè d̀eite demou kè dè nsũ mesàà. ⁶ Nè Isidayeeribe bèè bo Sudaa tempē nkó yehékè kè bèε kaa mbe wũò kédei ì tu ipínyì kətóní, inààke nè ipe. Nè yepǎrè bè cǎnné yè ti Yiè nKuyie nkpéí, ké dè còu nyecúò nyecúò. ⁷ Bè do keté bè bo ncoumè yecúò otǎàtǎánwè nwe kédeè oyiéńwè. ⁸ Okpààtì nè o tũmbè kè bèε kətóní káyà de kó yecúò kénsánti ti Yiè nKuyie nnè ku nìtibè.

⁹ Kè Esekiasii beké ikuó niùbè nè Defiibe de kó yecúò kpɛti. ¹⁰ Kè ikuó niùtì diewè Sadaki cǐtèè kou Asadia ò tēńné ke d̀ò: Nè bè keté diì m̀onnì ke touní

yeṗārè ti Yiè nKuyie nciētè miεke ti yommu ke sànnè kè dè sùó nke sū, deε kó yeεúò mè ntu yiε. Ke yé ti Yiè nKuyie mpāmè mesàà nku nìtibè.

¹¹ Kè Esekiasi dò, bèε tūnte ti Yiè nKuyie nciētè miεke tidieti, kè bèε tì tūnte. ¹² Kè bèε túóté bè pā dè Kuyie nnè bè berí be diiti kè dèε kó dimàà tu deṗííndè kè bè dè dèite nè yeṗārè bè cǎnné yè Kuyie nkṗéí. Kè Defii botí kou Konanniya nni de kó mutōmmú kòo yōfūð kou Simmeii nhò tūnko. ¹³ Kè Defiibe eṗíítè mbè tūnko ke tú bèε dàke tidiiti kṗéí. Bèε yètè tu: Yeyεedi nè Asasiau nè Naati nè Asayεedi nè Yedemōti nè Yosabadi nè Ediyεedi nè Isimayaa nè Maati nè Bennaya beṃəu kè bè ntū Konanniya nè o tebite be kó dinùù nè okpààti Esekiasi nè ikuó niùti diεwè Asasiau wèε baké Kuyie nciētè be kó dinùù. ¹⁴ Kè Defii wuə nkou Immuna bire Kodee wèε bàa diyìè yìèní kèε bíékè kó dibòrì, kòo nte ò bo ndakεmè yeṗārè bè pǎ nyè Kuyie nnè be yèmmè, ke toti nè bè dèi dè ti Yiè nKuyie nkṗéí nè dèε cǎá nke tú ikuó niùbè máà kṗεε. ¹⁵ Edenni nè Minyaminni nè Yesua nè Semmaya nè Amadia nè Sekanniya kè bè nhò tūnko. De kó benìtibè bèε do te bè bo ntotimè tidiiti be kəbe ikuó niùbè kó yehekè miεke. Bekótìbè nè ibí be tǎntì be tǎntì. ¹⁶ Dè í tú bèε yètè wǎri kétúóté bèε mǎke yebie nyètǎati kéndèètìnko máà ndi bè do totimè tidiiti, bè do totínèmu betəbè bèε kǎrìní bá dii yiè ti Yiè nKuyie nciētè ke pīi mbe tōmmú be tǎntì be tǎntì. ¹⁷ Bè do kàa nyikuó niùbè be cǎi be cǎi nsi kéwǎri be yètè kékaa nDefiibe bè mǎke dii mǎnni yebie nsipísìdé kéndèètìnko bè pīmpīmmè be tōmmú nè be tīrè. ¹⁸ Bè do bè kàa nnè be cǎi kəbe

mbe benitipòbè nè ibí initidaaì nè initipòì nè bèè bè bonè ke yé bè do túmè ikuó niùbè c'í kàbe mbe. ¹⁹ Bè do tããtému benitibè kè bè bo ntoti tidiiti ikuó niùbè Anò bí bèè bo dikpáá kó yehékè nè Defiibe bèè yètè wàri.

²⁰ Nte Esekiasi dòò dè Sudaa tenkè kemou miéke, ò do dòò dèè wenni dènde ke síé ke tú timómmanti ti Yiè nKuyie nyìkè. ²¹ Ò do pĩ mmùù tãmmú kó dimàà Kuyie nc'ètè miéke, ò do mù pĩ nke bo wète kéente Kuyie nkuó nyi nè ku tannò, ké ndè dòòri ke tũ nKuyie nnè o yèmmè memou, kòò dòòri dèè kó dimàà demou kè dè nyié.

32

Sennakedibu domè Sudaa kó dikpààtiyuu kàbe mudòò

(Wénté 2 Bekpààtibè 18:13. Esaii 36:1)

¹ Esekiasi dòò mùù tãmmú sààmù ke benke ò dómè Kuyie mmu kó difõnkúò kè Asidii kóo kpààti Sennakedibuu kàtení kédò Sudaa tempè, nképi yehékè iduotí fité yè, kéndó ké yè fiète. ² Esekiasi yà dii mònni Sennakedibu kèrínímè ke dó kédò Sedisademmu mudòò. ³ Kòò tíi nho ããpònkótibè nè yekòmbò yembè kéndó bèe òtí sibií sù bo dihei mànkú. Kè bèe yie nho kpeti. ⁴ Kè benitibèe tíi nditĩnni kényĩtí sibií simou nè dinébòri* dii pũè mbe kó kutempè, ké ndi òtí ke náá nke tú Asidii kàbe báa kàtení kényà mennésũkùmè.

⁵ Memme kè Esekiasii íténè dikòmbùò kè bèe wète kémaá kuduotí bè pònte kù kèíinko, kè kùu maatenè

* 32:4 dinébòri: Bè náá ndií nébòri kpéi, Kiyõ kó kukó nku, kùù pũè nke kòri Setinõ biriku, kè Esekiasii kù dinté ké kù tannè ketenkè kè kùu pòtoo dihei miéke.

yeḍèrè, kè bèe maá kutekù ditowaà kéfi, kètũnte kudànkù bè tu kù Midoo Dafiti èi, kémá yekpāà nnè tidòpìiti dieti. ⁶ Kè okpààtìi tããté behããpònkótìbè bèè yóó niité benìtibè.

Kè bèe tíi nho borè dihei kó dibòrì borè, bè ãõ tíi ndè kòo mbè tiè nke tú: ⁷ Tẽĩnnè di bá ndé Asidii kóo kpààtì nè ditĩnnì dii ò neínè kè kufõwaá ndi bo, wèè ti bonè weè kpeñni ke bè pẽẽté. ⁸ Wenwe benìtibè beè ò neínè nè be kó muwẽrímú. Tínti ti Yiè nKuyie nkuu ti neínè kunku Kuyie nti tũ nkù, kuù yóó ti deeté kédoké ti kó mudoò.

Μεμμε κè benìtibè nyĩkú Sudaa kóo kpààtì Es-ekiasi béi ntì ãnkè.

*Sennakedibu tã nkè bè nàké ti Sudaa kãbe
(Wénté 2 Bekpààtibè 18:17-37. Esaii 36:2-22)*

⁹ De kó di fãnkúò kè Asidii kóo kpààtì Sennakedibuu pi Dakisi nè o ããpòmbè bemou kètõ nho kó behããpòmbè Sedisademma Sudaa kóo kpààtì Esekiasi borè nè benìtibè bèè do ò bonè, kè bè bo bè nàké ké ã: ¹⁰ Asidii kóo kpààtì Sennakedibu tú: Di tá ãnwè ke kari Sedisademma, dihei dii ã o nòutè miẽke? ¹¹ Esekiasi di sóummu ke náá nke tú di Yiè nKuyie ndi tũ nkù bo di deeté Asidii kóo kpààtì nou miẽke, ke duó nkè sinéyẽi nè dikõnni kè dè yóó di kuã. ¹² Dè í tú de kó Esekiasi weè dié yetòrè ke pùò nyewũõtòrè Sudaa tempẽ nke nàké Sudaa kãbe nè Sedisademma kãbe ke tú diwũõtònni òimáá ndi bè dò nkénkõnkù dii ùkè ke di ntùò ntihúúntàà? ¹³ Di í yé wenwe o mómmuã nnè o yembè bè dòò dè yehékè teyè kãbaà? De kó yehékè kó yebøkè na ke bè deeté be nou miẽkaà? ¹⁴ O yembè kuã yèè ekè ke dèè páíí, ãndi kó yebøkè na ke deeté ye kãbe be nou miẽke, kè di né yẽ ndi kó Kuyie ndi tũ nkù bo na ké di deeté o

nòùtè miεke? ¹⁵ Esekiasi báá di ciité ké di souté di bá nhò tũ, kubotí makù yoo dikpààtiyuu mari kó dibòò í na ke deeté di kòbe o ñou miεke nè ò yembè kpesi miεke. Kuyie ndi tũ nkù báá na ké dì deeté o ñou miεke múнке.

¹⁶ Kè Sennakedibu kó betõmbè nnáá nke sãã nti Yiè nKuyie nè ku kóo tónti Esekiasi.

*Bè wàrimè dipátiri ke sãmmú ti Yiè nKuyie
(Wénté 2 Bekpààtibè 19:14-19. Esaii 37:14-20)*

¹⁷ Kè Sennakedibuu wãri dipátiri késãmmú ti Yiè nKuyie kunku Isidayεeribe tũ nkù, kòo béi nke dò: Yehékè tεyè kó yebókè í na ke deeté ye kòbe n ñou miεke, kè Esekiasi kó Kuyie nkuù bo na kédεeté ku nìtibè n ñou miεkaà?

¹⁸ Mεmμε kè Sennakedibu kó betõmbè tì pĩéké nè Ebedeεε kó tináaantì ke bo donné Sedisadεmmu kòbe bèè bo kuduotí ìnkè be kòm̀b̀ù̀tì ké bè ànné kufõwaá nkè dεε yie nkè bèε na kéfiεε dihèi. ¹⁹ Sennakedibu kó betõmbè do náá nKuyie nyIsidayεeribe tũ nkù kpéi, ke kù dòǹǹìnk̀oǹè sibòatenkaani ibotí tεi dòò sì nsi.

*Bè kùamè Sennakedibu ããp̀òmb̀è kòò coké
(Wénté 2 Bekpààtibè 19:15, 35-37 nè Esaii 37:15, 36-38)*

²⁰ Mεmμε okpààti Esekiasi nè Amoti birε Kuyie mpããnáantì náantò Esaii bè bàntèmε Kuyie ndε kpéi ké kù kuónnè. ²¹ Kè ti Yiè nKuyie ntõnní ku tõnni Sennakedibu kó dihããp̀ònkari miεke kè dìi kuò behããp̀òmbè yekòm̀b̀ò yembè nè iwẽi yembè bèè baké, kòo kpààtìi íté nè ifei ké kò nho εi, kéntati o bòò cĩètè miεke kòo bíi ò kùò.

²² Mεmμε ti Yiè nKuyie ndεεtémε Esekiasi nè Sedisadεmmu εi kòbe Asidii kóo kpààti ñou miεke

nè be dootitabè sɔmbɛ, kè bèè om̀p̀r̀ǹǹ dɛ kó ibotí ìì bè fité. ²³ Kè benìtibè péuu pám̀m̀ú yep̄ārè ti Yiè nKuyie nSedisadɛmmu, kèp̄ammúnè yep̄ārè Es-ekiasi wenwe Sudaa tenkè kɔbɛ kóo kpààtì, kè ibotí tɛì ò dèúk̀unnɛ.

Esekiasi kó tikpàtì m̀anku

(Wénté 2 Bekpààtibè 20:1-21 nè Esaii 38:1-8,39)

²⁴ Dɛ kó yɛwɛ miɛkɛ kè Esekiasii muɔkɛ kédúúnnè mukũũ kébántè ti Yiè nKuyie kè kùu d̀d̀ tidiɛtì. ²⁵ Kè Esekiasi í mbanté mɛsàà nKuyie nhò d̀d̀m̀ kèánné tɛfentè, kè ti Yiè nKuyie mmiɛkɛɛ ò do nè Sudaa tenkè nè Sedisadɛmmu. ²⁶ Bá nè Esekiasi mɛ nhāmè tɛfentè kóo kék̀unnɛ om̀áà wenwe nè Sedisadɛmmu èì kɔbɛ, kè ti Yiè nKuyie mmiɛkɛ í mbè do o fòmmu mum̀u miɛkɛ.

²⁷ Kè Esekiasii m̀ɔ̀tɛ tikpàtì mediè, kòo yètìrìi feité, kè wè mm̀akɛ tikpàtì kémaá sicéí kèánné timátì p̀éitì nè mɛsɔɔ nnè yɛtásàà yè donku kpeń̀ǹ nè t̀d̀d̀à̀r̀ìbè nè tid̀p̀ìtì nè tinɛnsààtì tibotí tibotí.

²⁸ Kòo maá ò yóó nhã̀ dè tidiitì bè tu ti bèdèè nè mekùò, nnè bè yóó ntanǹnko dè o wũ̀s ibotí ibotí.

²⁹ Kòo maá yehɛkè kém̀ɔ̀tɛ iwũ̀s mediè nyisám̀p̀òì nè idiɛyì. Kuyie nkuù do ò duó ntikpàtì mediè.

³⁰ Wenwe Esekiasi weè do kũ̀nnè Kiyã̀ kó kukó nkó menie nké mè tanné dɛfũ̀ kè mèè yèroo Dafiti èì diyìè taà kèè bíékè.

Esekiasi tōmmú mum̀u do yíémmu. ³¹ Dèè kpéí ndo te kè Babid̀nni èì kó bekpààtibè tãnni be kó yehɛikèntõrè be borè, kè bè bo d̀akɛ yĩtè tidiɛtì t̀ì d̀d̀ ò èì, kè Kuyie nhò yóu kɛ bo yà t̀ì bo o yèmmè miɛkɛ.

³² Esekiasi dǎ̀rìmè sǎmmè nè ò pĩ mmùù tõmmú Kuyie nkpeí ndè wàrimu Kuyie benke ti ku pǎãnáàntì náàntò Amoti birè Esaii kòò ti wàri de kó dipátiri mieke nè Sudaa kpààtibè nè Isidayeeri kǎbe be páte mieke. ³³ Kòo kò nho yembè kũũ nkè kè bèè ò kũnné Dafiti bí fǎti kó ditennì. Kè Sudaa kǎbe ò kǎuté kòò birè Manansee sǎtè tikpàti.

33

Manansee sǎtémè tikpàti (Wénté 2 Bekpààtibè 21:1-18)

¹ Manansee do yóó di tikpàti ke mǎke yebie ntepiítè nè yèdèè ndi, kémbo Sedisademmu ke tǎ tikpàti yebie nsipísìnùmmù nè yenùmmù, ² kédǎò Kuyie nyí dǎ̀ dè, kètũnne ibotí teì do dǎ̀ri ì sǎ̀ke kperè kè ti Yiè nKuyie nyi bèti ke bè kǎnne bembè Isidayeeri. ³ Kòo wǎte kémaá o cice Esekiasi do pùò nyèè bǎwũǎ̀tǎ̀rè kémaá dibǎ̀ Baadi kó diwũǎ̀tǎ̀nnì kécíéké itedéi kǎfíi nkénkǎnkù ke báá ndiyiè nè otǎnkù nè siwǎã. ⁴ Kòo maá yewũǎ̀tǎ̀rè ti Yiè nKuyie ncǎ̀tè mieke Sedisademmu. Ti Yiè nKuyie ndo bè nǎkémù ke dǎ̀, kù dǎ̀ bè nkù báá nSedisademmu nwe sǎ̀. ⁵ Kòo maá yeè wũǎ̀tǎ̀rè ti Yiè nKuyie ncǎ̀tè dǎ̀nti tǎ̀dè mieke diyiè nè otǎnkù nè siwǎã de kpéi, ⁶ kékuò o birè kétuò Inõmmu biriku mieke kǎnnáánnè yebǎkè, ke kǎri tipǎ̀tì, ke pǎnnè muhũ̀tõmmú, kéwaá mbenitinǎmbè bèè yu becírǎ̀bè nè bèè boorí tinùbootì, kéndǎ̀rinè mǎdǎ̀rìmè yeime ke íinko ti Yiè nKuyie mmieke. ⁷ Kòo tanné tebǎ̀tenkǎ̀nìtè ò do dǎ̀ tè Kuyie ncǎ̀tè mieke. Kuyie ndo nǎkémù ku kóo tǎ̀nti Dafiti nè

o birɛ Sadoṃəə ke dɔ, Isidayɛɛribɛ tenkè miɛkɛ kù tǎǎtɛ ke dɔ ku yètìrì nyu Sedisadɛmmu nwe ku cǐɛtɛ miɛkɛ sǎǎ. ⁸ Kù do béimmu ke dɔ, kè Isidayɛɛribɛ tũ nku tannò nè ku kuó nè ku tié nkù duó ndè bɛ yembè ke nàkè Mɔyiisi kòo dè wàri, kù báá bè dènnɛ dihèi kù duó ndì bɛ yembè. ⁹ Kè Manansee nte kè Isidayɛɛribɛ feti, kécakɛ ti Yiè nKuyie nkè dɛɛ pǛɛtɛ ibotí tɛi kù do kùə ì ké bè kànnɛ ì do dǔ̀̀rimè.

¹⁰ Kè ti Yiè nKuyie nni nhò náánnè wenwe Manansee, nè o kəbɛ kè bè í nkù kèrímú. ¹¹ Kè ti Yiè nKuyie nduó nkè bɛɛ baké Asidii kóo kpààtì kó bɛhǎǎpòmbè kè bɛɛ kətɛ kəpǐ mManansee kətǔ̀nnè o yèi kuyĩmpie nkòò bou disəwũ̀̀ kó mɛfĩmme kətɔ, kékònnè Babidənni. ¹² Ò ta dii mǎnni mɛsɛmmè miɛkɛ kékúónnè ti Yiè nKuyie nkéməə mɛcǐɛmmè, kékékùnnɛ omáà kunku Kuyie nhò yembè do tũ nkù ìikè. ¹³ Kòo bántɛ ti Yiè nKuyie nkè mɛsɛmmè kù pǐ, kè kùù kémú o dabònni kóo tǔ̀nnéní Sedisadɛmmu o kpààtiyuu miɛkɛ, kè Manansee bantɛ ti Yiè nKuyie mmènke tùmè Kuyie nku.

¹⁴ Dɛ kó difǎnkúò kòo maá kuduotí Dafiti èi miɛkɛ diyìè taà kè, Kiyǎǎ kó kubiriku bíékè, kéntɔ kétuəkɛnè bè tú dè siyĩ kó dibòrì, kémaá kǛfi nhOfedi tǎrì kè dɛɛ okè mɛdiè, kòo kànnɛ bɛhǎǎpònkótibè Sudaa tenkè kó yɛhɛkè iduotí fité yè miɛkɛ. ¹⁵ Kòo dɛnnɛ ibotí tɛi kó yɛbəkè ti Yiè nKuyie ncǐɛtɛ miɛkɛ nè tetenkaanìtè, ké dè dènnɛ dihèi mǎnku kúútóo, kəpuə nyɛbəwũ̀̀ɔ̀̀tərə yèè bo ti Yiè nKuyie ncǐɛtɛ tɛè bo Sedisadɛmmu ditǎrì ìnkè. ¹⁶ Kòo maá ti Yiè nKuyie nkó diwũ̀̀ɔ̀̀tənni kǛfié iwũ̀̀ mɛtaummè kpɛyi nnè yɛsǎǎ nkɛyi, kédúo nkè Sudaa kəbɛ ntũ nti Yiè nKuyie nkunku Isidayɛɛribɛ

tũ nkù. ¹⁷ Bá nè mèmme kè benìtìbè nkpaá feu yetàrè, ke baa né báá nti Yiè nKuyie.

¹⁸ Manansee dòrìmè sòmme nè ò bàntèmè Kuyie, nnè ku pãánaantì náantò ò nàké tì ti Yiè nKuyie nkpeí, bembè Isidayeεribe bè tũ nkù dè wàrimu Isidayeεribe kpààtibè dòrìmè pátiri mieke. ¹⁹ Ò bàntèmè Kuyie nnè kù cəutémè o báammu nè ò càkemè Kuyie nnè ò kù yetemè nè ò ãámè yetàrè ke fiíkú itedéi nè ò dòòmè sibəatenkaani, ò dòò dè ke né bo na kébanté ò càkemè Kuyie ndè wàrimu Esaii tõmmú pátiri mieke. ²⁰ Manansee kò ndiì m̀nni o yembè kũũ nkè kè bèè ò kũnné o cĩtè pèrímù mieke kòo bire Aməə səoté tikpàti.

Aməə təmè tikpàti

(Wénté 2 Bekpààtibè 21:19-26)

²¹ Aməə do yóó di tikpàti ke m̀ke yebie nsipísidé nè yèdéè ndi, kénto tikpàti ke bo Sedisademmu ke d̀ yebie nyèdéè, ²² kédəò ti Yiè nKuyie nyí d́ dè o cice Manansee do dòòmè, kífíé yebəkè o cice do dòò yè ké nyè bàá. ²³ Ò me nyí mbanté o caàrimè o cice do bantémè o kōme, ò do càkemu kəp̄t̄é o cice.

²⁴ Kòo kó betəmbèe dake o kpéi kóò kùə tekpààticĩtè mieke. ²⁵ Kè diheì yembèe kuə bèè kó dimàà do dàke kékuə okpààti Aməə kéduó nkòo bire Sosiasii səoté tikpàti.

34

Sosiasii təmè tikpàti

(Wénté 2 Bekpààtibè 22:1-2. 23:4-20)

¹ Sosiasii do yóó di tikpàti ke m̀ke yebie nyèni ndi kəmbo Sedisademmu ke t̀ tikpàti ke d̀ yebie

nsipìsitàati nè òmáà, ² kètũnne o yààrì Dafiti kó meborime weti weti.

³ O kpàti benni nínnì o do kpaá tú odapàà nwe kéwammú Kuyie nho yààrì Dafiti do tũ nkù. O kpàti benni tepíítè nè didéri miéke, kéketé ò bo puõmmè yeboõwũõtòrè Sudaa tenkè nè Sedisademmu, kédíé yetòrè, kébuó nyitedeí, kébóké sibòatenkaanì nè bè yìè ntimáti ke uté sì. ⁴ Kòo duó nkè bè mpua ndibòò Baadi kó yewũõtòrè kòo wùó, kè bèe puõ ntihúúntì kó yetòrè yèè do bo de kó yewũõtòrè ìnkè, kèpíé itedeí nè sibòatenkaanì bè yìè ntimáti ke uté sì, ké dè puó nkè dèe naá mmutáá, kè bèe dè útóo bèè do sì feu bè kũrì ì fõti ìnkè. ⁵ Kòo tuó mbe booyembè kó yekũò, be boõwũõtòrè ìnkè. Mèmmè Sosiasi wènkùnnemè Sudaa tenkè nè Sedisademmu.

⁶ Manansee kó yehékè nè Efadaimmu kpeye nè Simmeòò kpeye kèntò kètuòkenè Nefutadii kpeye nè be pèetitòbè kpeyoo. ⁷ Kòo puó nyebòõwũõtòrè kèpíé itedeí kèpuó nnè sibòatenkaanì kè dèe naá mmuyuo, kòo puó nyebòõwũõtòrè bè tũò nyèè ìnkè tihúúntì Isidayeribe ekè yemòu miéke kéwète kékò nSedisademmu.

*Ikuó nùtì diewè yàmè Kuyie nkuó pátíri
(Wéntè 2 Bekpààtibè 22:3-10)*

⁸ Kè Sosiasi mbo o kpàti benni tepíítè nè diniínnì miéke. Ò wènkùnnè dìì mònnì dihéì nè ti Yìè nKuyie ncíètè ke dèe kètò Asadia biré Safã Maseya eì kóo kpààtì nè okpààtì kóo pátíwãàtì Yoakasi biré Yoà kè bè bo kòte kètũnte ti Yìè nKuyie ncíètè. ⁹ Kè bèe kòte káyà ikuó nùtì diewè Idikiya, ké nhò tòo Manansee kó kuwuó nkòbe, nè Efadaimmu kòku kòbe nè Isidayeribe sòmbè Sudaa tenkè kemòu kòbe

nè Bensamεε kó kuwuǝ nkǝbe nè Sedisadεmmu εi kǝbe bè do tǝní ìì díítí Kuyie ncǝtètè. Defiibe bèè bàa Kuyie ncǝtètè kó yebǝrè kè bèε ì cuó. ¹⁰ Kè bèε ì duó mbèè ni bèè pǝ nKuyie ncǝtètè tǝmmú, kè bè bo dǝǝnè ti Yiè nKuyie ncǝtètè ké tè tǝntε. ¹¹ Kè bèε ì duó mbèè yé idεi kó mutǝmmú nè bεmaribè kè bè bo donténè yetárè bè cǝkéké yè nè imundeí kǝíinnè tidieti Suda kǝààtibè do càkε tì. ¹² Kè dε kó benitǝbè mènke mpǝ mmutǝmmú kè dè wenni mεsàà, kè Defiibe bí Yaati nè Abudiasi nè Sakarii nè Mεsudammu ìì do bè ni. Kè Defiibe tǝbè bèè nǝ nkε bie ndεbεmbénnè kε nǝnnè mudèmmù. ¹³ Kè bè mbaké bèè tǝu tinεntì, kε bakénè betǝmbè bεmǝu bá wè nè o tǝmmú. Kè Defiibe tǝbè tu bepátíwǝǝbè kε baanè Kuyie ncǝtètè tǝmbè nè yebǝrè.

¹⁴ Bè dèi dìì mǝnni idíítí bè do dǝú nyi ti Yiè nKuyie ncǝtètè miεkε, kè ikuó niùtì Idikiya yà ti Yiè nKuyie nkuó pátiri, kù do duó nyi Mǝyiisi kǝo ì wǝri. ¹⁵ Kè Idikiya náké opátíwǝǝtì Safǝǝ kε dǝ: M pèté ikuó pátiri ti Yiè nKuyie ncǝtètè, ké dì nhò duó. ¹⁶ Kè Safǝǝ dì tǝo okpààtì, kódò nàké nè mutǝmmú kpεti kε dǝ: Tínti a kó betǝmbè ti pǝímmu mutǝmmú a do yé ntí dǝò mù. ¹⁷ Ti tǝótému ti Yiè nKuyie ncǝtètè kó idíítí imǝu kε duó mbèè baké mutǝmmú nè betǝmbè.

¹⁸ Kè opátíwǝǝtì Safǝǝ yíé kénáké okpààtì kε dǝ: Ikuó niùtì diεwè Idikiya wεè n duó ndipátiri, ké dì kàà nhokpààtì ììkè.

Sosiasi beémme Udida
(Wénté 2 Bekpààtibè 22:11-20a)

¹⁹ Okpààtì kèè mεmε Kuyie nkuó bè ò kàa nyi kékēté o yààtì, ²⁰ kényú Idikiya nè Safǝǝ Ayikammu

nè Mikee birɛ Abudonni nè opátíwǎǎ̀tì Safǎǎ̀ nè okpàà̀tì kóo tũntì Asayaa, ké bè nàké ke d̀: ²¹ Kɔtenè kébeé nti Yiè nKuyie n kpéí nè Isidayɛɛribɛ sɔmbɛ kpéí nnè Sudaa kɔbɛ kpéí ndipátíri bè pèté di tɔ tì nǎǎ̀ntì ìnkè. Ke yé ti Yiè nKuyie mmiɛke ti domè mediè mmɛ, ti yembè í yiem̀mè ke tũnne ti Yiè nKuyie yé mmù, tì wǎri dipátíri miɛke timɔu.

²² Idikiya nè okpàà̀tì tǎǎ̀tè bè kè bèe kɔte onitipòkù Udida borè wèè nǎá nKuyie mpǎǎ̀nǎǎ̀ntì. Ó do tú Asidaa birɛ Tokiyati birɛ Sadummu pokù nwe, weè do baa ikuó yàà̀tì. De kó Kuyie mpǎǎ̀nǎǎ̀ntì nǎǎ̀ntò do bo Sedisadɛmmu nwe, dicɛkarì bè tu di diheì pǎnni, kè bèe ò nàké bè tɔ tì. ²³ Kòo bè tẽ̀nè ke d̀: Kɔtenè kénáké onitì wèè di tũnní m borè ke d̀: Ti Yiè nKuyie nyIsidayɛɛribɛ tũ nku tu: ²⁴ Bè kàà ndiì pátíri Sudaa kɔbɛ kóo kpàà̀tì di nǎá mmèè yei nkpéí kù yóó mè bɔnté Sedisadɛmmu èi ndi nè di kɔbɛ. ²⁵ Bè mè nkù mbɔntóomè ke tuò tihúuntì yebókè bè d̀d̀ yé ke íinko ku miɛke, nè medò̀rìmè yeime ku miɛke bè yèmu ke í yóó bè bonke. ²⁶ Sudaa kɔbɛ kóo kpàà̀tì wèè di tũnní kè di bo beé nti Yiè nKuyie, dí ò nàké ke tú, ti Yiè nKuyie nyIsidayɛɛribɛ tũ nkù tu ò kèèmu kù ò nàké tì. ²⁷ Ó mè nkèè̀mè kù nàké tì Sedisadɛmmu kpéí kè dè kǎáké o yèmmè, kòò kékũnne omáà kunku ti Yiè nKuyie nku ì̀kè, ke kɛrí o yàà̀tì ke kǎmmú tinɔnniɛti. Kunku ku móm̃m̃onku kù kèèmu o dab̃onni kunku ti Yiè nKuyie nkuù b́i. ²⁸ Ó yóó kòmmu bàmmùò o yembè kũũ nkè, kè bèe ò kũnnè o yembè f̃tì o ñnfè í yóó yà meyei nkù yóó b̃ntémè Sedisadɛmmu èi nè di nìtibè.

Sosiasi wète ke tũntemè nè Kuyie mbe kó

*metaummè**(Wénté 2 Bekpààtibè 22:20b-23:3)*

Ikuó nìùtì diewè Idikiya nè okpààtì do ò neínè bè kè bèe wète kénáké okpààtì Kuyie mpāānāāntì náāntò bè nàké tì, ²⁹ kòo kpààtì t̄s nkè bèe náké Sudaa tenkè kàbe nè Sedisadεmmu εì kàbe ke d̄ò bèe tíí. ³⁰ Bè tíí ndìì m̄onnì kòo k̄ote ti Yiè nKuyie nc̄ĩt̄èt̄e ke neínè Sudaa εì kàbe nè Sedisadεmmu εì kàbe nè ikuó nìùbè nè Defiibe nè Isidayεeribe bem̄ou bekótìbè nè ibí kòo bè kàa nti Yiè Kuyie nkuó nè ku taummè pátìri bè pèté d̄ì ti Yiè nKuyie nc̄ĩt̄èt̄e miεke. ³¹ Okpààtì de ncóm̄mú o cónnì kébéi ndinùù d̄ì tu bè ntũ mbe Yiè nKuyie, ke yíe nku tannò, nè ku kuó, nè ku tié nè be yèmmè mem̄ou, nè be w̄erímú mum̄ou. Kè d̄eε yie nkè bèe na kénd̄̄ori ku kuó nè ku taummè pátìri d̄ìì ntò tì ȳε mmù. ³² Kòo kpààtì duó nkè bèè kó dimàà bo Sedisadεmmu εì nè Bensamεε temp̄ε nkàbe kè bèe t̄ũnne Kuyie mbè d̄d̄nè mèè taummè kunku be yembè do t̄ũ nkù. ³³ Kè Sosiasii paa mmub̄̄ot̄̄ommú Isidayεeribe ekè yem̄ou miεke, kédúó nkè bèè kó dimàà bo Isidayεeribe tenkè kè bè mp̄ĩ nti Yiè nKuyie ntõmmú kunku Kuyie mbè t̄ũ nkù, o f̄õmmu mum̄ou miεke, bá bè í nyete be Yiè nKuyie be yembè do t̄ũ nkù.

35*Sosiasii baámmè ndiyentébanni**(Wénté 2 Bekpààtibè 23:21-23)*

¹ Kè Sosiasii baá ndiyentébanni Sedisadεmmu ti Yiè nKuyie nkp̄éí nkéfié dibanni kó iwũ̄s dibenni kóo t̄ánkù ketiwè kó diyìè t̄epít̄èt̄e nè dinaannì. ² Kòo w̄ète kékanne ikuó nìùbè be t̄õmmú, k̄eyáúk̄unne be

kònti kè bè mpí nti Yiè nKuyie ncīètè kó mutōmmú,
³ kénákénè Defiibe bembè bèè cǎǎ nti Yiè nKuyie
 ntōmmú kpéí, ke te bè bo tiémmè benìtibè ke
 dò: Tannénè ti Yiè nKuyie ntaummè tau ku cīètè
 Isidayeeriibe kóo kpààti Dafiti bire Sodomɔ do maá
 tè, di ténke í yóó ndi tau. Pínnè ti Yiè nKuyie
 ntōmmú kunku di tū nkù nè ku nìtibè Isidayeeriibe.
⁴ Báátínè kéntū ndi naàmùnti duó ke dòmmè nè di
 tīrè di pí mpímmè mutōmmú kéntū nyIsidayeeriibe
 kóo kpààti Dafiti wǎri ì tié nyɛ mmù, kóo bire
 Sodomɔ ì íkú. ⁵ Mbonè Kuyie ncīètè mieke di
 cǐi tūmmè sitòbè, kénateénnè di kòbe Isidayeeriibe be
 naàmùnti tūmmè titòbè. ⁶ Dìi yóó fié diyentébanni
 kó iwũɔ, dǎnnè dimáà mewénkùmè kó ikuó kéteennè
 di kòbe kè bèè tūnne ti Yiè nKuyie nnàké tì Məyiisi
 kòò tì wǎri.

⁷ Kè Sosiasii duó nyiwũɔ nyIsidayeeriibe bèè kó
 dimáà dè bo be kpéí yepebe nè yebòbe sikəupísitǎati
 (3000) nè inààke sikəupísitǎati (3000), kè bè bo fié
 diyentébanni. De kó iwũɔ do tú o kpɛyi nyi wenwe
 okpààti. ⁸ Kòo kpààti kó betūmbèe duónnè be
 yèmmè iwũɔ, kè bè bo fié dibanni benìtibè kpéí, nè
 Defiibe nè ikuó niùbè Idikiya nè Sakarii nè Yeyeedi
 bèè kòtí Kuyie ncīètè kè bèe duó nyiwũɔ ikuó niùbè
 kpéí, yepedabe nè yebòbe sikəupíísidé nè sikəusikuò
 (2600) nè inààke sikəusitǎati (300) kè bè bo fié
 diyentébanni. ⁹ Kè Defiibe kó bekótíbè Konanniya
 nè o kòbe Semmaya nè Netanneyeedi nè Asabia nè
 Yeyeedi nè Yosabadi kè bèe duó nDefiibe yepedabe
 nè yebòdabe sikəupísìnùmmù (5000) nè yenaadakè
 sikəusìnùmmù (500). ¹⁰ Nte bè do tūnte mèè botí

dibanni ikuó niùbè do pĩrĩmu be tõmmú kè Defiibe pĩ mbe kõmu, kè bè ntũ nhokpààti dǎú ndiì nùù. ¹¹ Kè bè nfeu diyentébanni kó iwũõ kè ikuó niùbè cǎú mǎyĩ nDefiibe borè ke cou diwũõtònni ìnkè. Kè Defiibe bie fěũ iwũõ bè fié ì. ¹² Ke cǎnnĩnko dèè dǎ nkétuǎ nKuyie, kédúú nDefiibe bè dǎ nkénte dè, ké me nyĩ nè inààke, kéntũ mMoyiisi kó ikuó dúú ke dǎmmè. ¹³ Kè bèe tũnne be kó ikuó kèpũnné diyentébanni kó ipe, kébénné iwũõ tǎi bè cǎnné ì Kuyie nkpeí nè sikũmboó nè tikàdàabuuti nè sidǎú, kèdeè ké dè totí benitibè mǎcǎǎ nkè bèe di, ¹⁴ kèdeè kébénné be kpɛyi nè ikuó niùbè kpɛyi, ke yé ikuó niùti Anǎ bí do pĩmmè mutõmmú nè keyènkǎo ke feu iwũõ ke tuǎ, ke tuǎnnè mǎkùǎ. Dèè kpéi ndo te kè ikuó niùbèe bénné dèè tu be kpere nè bembé ikuó niùbè kpere. ¹⁵ Asafu yaǎbí bèè tu bedembè kè bè mpĩ mbe tõmmú ke tũ nDafiti nè Asafu nè Emanni nè Yedutunni Kuyie mpǎǎnǎǎnti nǎǎntǎ okpààti kou bè do dǎú ndiì nùù. Kè yebòrè kó bebàribè mbaa bá diì bǎrì. Bá bè í nyóu be tõmmú, ke yé be kǎbe Defiibe do bérímè dèè tu be kpere. ¹⁶ Mǎe botí nku bè tũntemè ti Yiè nKuyie nkó mutõmmú mumǎu de yiè kǎbaá ndiyentébanni, kéntũ nhokpààti Sosiasi kó dinùù, kǎfié iwũõ kǎtuǎ nti Yiè nKuyie nwũõtònni ìnkè.

¹⁷ Isidayɛɛribe bèè kó dimàà do bo ndiyentébanni, kè bèe yíe kǎbaá mpǎǎbè bèè í kǎɔrenè mutie mùù muuti be kó dibanni ke dǎ yewe yeyiekè. ¹⁸ Bè í baá ndiyentébanni mari me kó kubotí kǎtúóté Kuyie mpǎǎnǎǎnti nǎǎntǎ Sammuyɛɛri kó dimònni kǎntǎ kǎtuǎkenni Sosiasi kó dimònni. Isidayɛɛribe kpààtibè òmǎu í baá

ndiyentébanni kè di dònne Sosiasi baá ndi. Ikuó nìùbè nè Defiibe nè Sedisademma èi kòbe bè do bomu de kó dibanni. ¹⁹ De kó diyentébanni bè do di baá nhokpààti Sosiasi kpàti benni tepíítè nè diniínni miéke nke.

*Sosiasi kpàti tùðkemè ti màнку
(Wénté 2 Bekpààtibè 23:28-30)*

²⁰ Sosiasi tũntè dìi m̀nni ti Yiè nKuyie ncĩètè kédeè, kè Esibiti kóo kpààti Neko íténi nè o ãp̀mbè ke bo do mudoò Kadikemiisi èi kòbe kukó nhEfadati borè, kè Sosiasii yèroo kéndó kóò bùóténè. ²¹ Kè Neko t̃ nkè bèe ò nàké ke dà n kpeti da dònne, f̃ nSudaa kòbe kóo kpààti? Dè í tú ò k̀tení yíe nke bo dokénè f̃ nwe, ò k̀tení ke bo dokénè tecĩètè n dokùnè t̃ nte, kè Kuyie nné tú n d̀ò mecãã, báá dinté Kuyie nkuù m bonè kè meè d̀oke kù yàà bo da ku. ²² Bá nè memme Sosiasi me nyí nyie nke bo yóu, kéceete omáà kékote ke bo ò dokénè. Bá ò í nkènté Neko náant̃i Kuyie nhò nàké t̃i kòo t̃i náá, kékote kédò mudoò Neko Mekidoo biriku miéke. ²³ Kè detãnnè yembèe ò tã kòo náké o kó bet̃mbè ke dà, bèe ò t̀óté kè bè ò k̀utemu.

²⁴ Kòo t̃mbèe ò d̀ite o kparinaasãntè miéke kéãnné o kparinaasãntè tetè miéke, kóò t̃ Sedisademma kòo kù kè bèe ò kũnné o yembè f̃ti. Kè Sudaa tenkè kòbe bemou nè Sedisademma èi kòbe bemou kè bèe kari o kũũ.

²⁵ Bè yí memme kè Sedemii kuó ndikúdab̀nni Sosiasi kpéí, kè benitidadèmbè nè benitipodèmbè kè bèe béi nSosiasi kpéí, kè dè sonnè nke yí Isidayeribe kó ikuó. De kó dikúdab̀nni ẁrimu Sedemii kúdab̀ò mpátiri miéke.

26-27 Sosiasi dòrìmè sòmme ò ketémè nè ò pòntémè nè ò pĩrmè mutõmmú Kuyie nkpeí, ke tũ nKuyie nkuó duó ke dõmmè, dè wàrimu Isidayeeribe kpààtibè nè Sudaa kòbe be* páte miεε.

36

*Yoakasi tòmè tikpàti Sudaa tenkè
(Wénté 2 Bekpààtibè 23:30-24:17)*

¹ Dè dò memme kè dihèi yembèe túóté Sosiasi bire Yoakasi, kéduó nkòo túóté o cice fãtìrì kéntú okpàati Sedisadεmmu. ² Yoakasi do yóó di tikpàti ke màke yebie nsipísidé nè yètããti ndi, kénto tikpàti ke dò betããbè bètããti ke bo Sedisadεmmu. ³ Kè Esibiti kóo kpàati Neko ò pĩ nkéduó nkè Sedisadεmmu èi kòbe nè Sudaa tenkè kòbe nhò yietì dàm-pòò, nè timàti péitì cìdòò sikòupísitàãti (3000), nè mεsə ncìdòò sipísitàãti. ⁴ Kè Esibiti kóo kpàati túóté Yoakasi nantè Ediakimmu kéduó nkòo bo ntú Sudaa tenkè nè Sedisadεmmu èi de kóo kpàati. Kè bèε ceete o yètìrì ké nhò yu ke tú Sosakimmu. Kè Neko kònnè o kóo kòti Yoakasi Esibiti.

⁵ Sosakimmu do yóó di tikpàti ke màke yebie nsipísidé nè yènùmmù ndi kénto tikpàti ke dò yebie ntepiítè nè òmáà kéduò ti Yiè nKuyie nho tũ nkù í dó dè. ⁶ Kè Babidōnni kóo kpàati Nebukannesaa ò do mudòò kóò pĩ nképítinné disəwũđ kó mεfimme kékōnnè Babidōnni, ⁷ kéntōnè ti Yiè nKuyie ncĩètè kó tinenti, ké kò nké tì tanné o kó tεbəəcĩètè miεε.

* 35:26-27 Wénté 16:11 nè tì wènkūnnε.

⁸ Sosakimmu dǝ̀̀rìmè sǝmmè, isǝke kperè ò dǝ̀̀ dè, nè tìi ò tù̀̀kení dè wǝ̀̀rimu Isidayeeribe kpààtìbè nè Sudaa kǝbe be páte* mièke. O bire Sosakinni weè do sǝ̀̀tè tikpàtì.

⁹ Sosakinni do yóó di tikpàtì ke mǝke yebie ntepiítè nè yèni ndi, kèntǝ tikpàtì betǝ̀̀àbè bètǝ̀̀ati nè yewe tepiítè ke bo Sedisademu, kédǝ̀̀ ti Yiè nKuyie nyí dǝ̀̀ dè. ¹⁰ Dibenni pǝ̀̀nni yètiní dù̀̀ mǝ̀̀nni kòo kpààtì Nebukannesaa ò pǝ̀̀ nkékǝ̀̀nnè, kèntǝ̀̀nè ti Yiè nKuyie ncfè̀̀tè kó tinenkpeti. Kòo túótè o cice nantè Sedesiasi kè weè ntú okpààtì Sudaa tenkè nè Sedisademu.

Sedesiasi tumè okpààtì Sedisademu

(Wéntè 2 Bekpààtìbè 24:18-25:21 nè Sedemii 39:1-10. 52:1-27)

¹¹ Sedesiasi do yóó di tikpàtì ke mǝke yebie nsipisidè nè dimáà ndi kèntǝ tikpàtì ke dǝ̀̀ yebie ntepiítè nè dimáà ke bo Sedisademu. ¹² Kòo dǝ̀̀ ti Yiè nKuyie nyí dǝ̀̀ dè, kunku ò tũ̀̀ nkù, ò í nkékùnnè omáà Kuyie mpǝ̀̀ǝ̀nǝ̀̀nti náǝ̀̀ntò Sedemii iikè, wenwe ti Yiè nKuyie ndo náǝ̀̀nnè wè kòo ò nǝ̀̀. ¹³ Kòo yete okpààtì Nebukannesaa kpeti. Nebukannesaa do dú̀̀ nkòo ò dǝ̀̀nnèmu dinù̀̀ kè yú Kuyie nyètiri, ke bo nyié nho kpeti. Bá nè memme kòo kpénkùnnè o to kèyete ti Yiè nKuyie kunku Isidayeeribe tũ̀̀ nkù. ¹⁴ Ikuó niù̀̀bè kó bekótìbè nè benitìbè kè bèe sũ̀̀ mbè bo nyetírímè ti Yiè nKuyie nkpeta, kètũ̀̀nne ibotí tei dǝ̀̀̀ri ìi sǝ̀̀ke kperè, kécake ti Yiè nKuyie ncfè̀̀tè bè do cǝ̀̀nnè tè

* 36:8 Wéntè 16:11 nè tìi wènkùnnè.

Sedisademmu. ¹⁵ Ti Yiè nKuyie mbe yembè do tũ nkù do dōmu kédεεté ku nìtibè nè ku cīētè, kéntũñní ku tōrè sáà kè yè bè caú. ¹⁶ Kè Isidayεεribε ndaú ku pããnáànti náambè, ke bè sèнку ke bè sáá, nkè ti Yiè nKuyie mmieke yàa bè còúténè, bá bè í mmàke bè bo yīmè ké kè cònné. ¹⁷ Kè ti Yiè nKuyie nduó nkè Babidanni kóo kpààtì bè do mudoò kékua bekpàrìnuambε nè bebémbè nè isapũmbí nè bekótíbè nè sidakóó, ké mbè kòùtìnè Kuyie ncīētè miεkoo, bá ò í nsùò nhòmòu. Kuyie nkuù do bè nhò duó mbemòu. ¹⁸ Kòo kpààtì Nebukannesaa εί Kuyie ncīētè kó tinenti tidietì nè tisàmpótì nè ku cīētè kó tikpàtì, nè okpààtì kpeti nè o tũmbè kpeti, demòu ké dè kònnè Babidanni. ¹⁹ Kòo cóu nKuyie ncīētè kέpuo Sedisademmu kó kuduotí kécóu ntekpààticīētè nè bekpεríbè kpesi, kέcàke dihei kó tinensààtì timòu, ²⁰ kέpĩmmú bèè do yenté yenté kékònnè Babidanni ké me nyīnè okpààtì nè o bí, kè bè ntú tidaatì kè Pεresi kó dikpààtiyuu yàa còuténè tikpàtì. ²¹ Mεmme ti Yiè nKuyie ndo nàké tì ku pããnáànti náàntò Sedemii tì dòòmè. Kù do ò nàké ke dò: Be εì dii yóó dòúnko yebie nsipísiyiekè miεke, kέfóó nsiom̀pùsì kó yebie mbè na mbaà nyè.

Okpààtì Siduusi duómme dinuù kè Sifube bo kò nkémaá Kuyie ncīētè

²² Pεresi kóo kpààtì Siduusi kpàtì benni ketiri miεke nke kè Kuyie nni ndó kédòò kù do nàké tì ku pããnáànti náàntò Sedemii, kòo tì wàri. Mεmme Kuyie mbenkemè okpààtì Siduusi ò dò nkédòò tì, kòo tì wàri kè bèε dari yεpáte o εì dimòu kέpĩéké

ke dò: ²³ Ti Yiè nKuyie nkùù bo keĩnkè kùù n duó nyekpààtiyò yemòu kutenkù kè n yè baké, kuù n nàké ke tú n kù maá tecièè Sedisademu Sudaà tenkè mièè. Díndi bèè kó dimàà tu Kuyie nkòbe kù ndi bonè kè di kò Sedisademu Sudaà tenkè ké kù maá tecièè.

Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 1 Jun 2022

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16